

BUYING/SELLING In Michigan

Homes, Gas Stations, Liquor
Stores, Plazas, Hotels

RAJ SHERGILL
Associate Broker
Landmark Realty

40600 Ann Arbor Rd. Ste. 150
Plymouth, MI 48170

Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

New Image Photography
Photo & Video For All Occasions

ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ
ਵਧੀਆ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Bobby, Ph: 209-404-2512
JT, Ph: 209-380-4412
www.newimagepics.com

BEST REAL ESTATE PACKAGE

Home Buying & Selling
in Michigan

Residential & Commercial
Loans

Home Improvement &
Renovation

Loans Available in 26 States
CALL 734.709.9200

Vikram Jit Singh
Loan Officer (NMLS# 1485177)
Sister Mortgage (NMLS# 68437)

Malika Puri
Real Estate Agent

Eighteenth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 18, Issue 32, August 12, 2017 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਮਿਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਫੇਲ੍ਹ

ਗਾਂਧੀਨਗਰ: ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਮਿਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਕੱਤਰ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਜਿੱਤ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ 44 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਪੜਾ ਆਗੂ ਸਮਿਤੀ ਇਰਾਨੀ ਵੀ ਇਹ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ।

ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਈ 45 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋ ਬਾਗੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ- ਭੋਲਾਭਾਈ ਗਾਹਿਲ ਅਤੇ ਰਾਘਵਭਾਈ ਪਟੇਲ, ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿੱਤ ਦਾ ਟੀਚਾ 44 ਵੋਟਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ, ਜਿੰਨੇ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਜਪਾ

ਦੇ ਦੋ ਆਗੂਆਂ- ਖੁਦ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਪੜਾ ਮੰਤਰੀ ਸਮਿਤੀ ਇਰਾਨੀ ਦੀ ਚੋਣ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਦਾ ਰਾਹ ਡੱਕਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਾਗੀ ਵਿਧਾਇਕ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਹ ਰਾਜਪੂਤ ਨੂੰ ਹੀ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਖਿਲਾਫ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 122 ਅਤੇ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 56 ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੋ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤਣਾ ਤੈਅ ਸੀ। ਦੋ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ, ਪਰ ਚੋਣ ਤਰੀਕ ਦੇ ਐਲਾਨ ਮਗਰੋਂ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਬਗ਼ਾਵਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਹ ਵਾਘੇਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰੱਥ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਬ੍ਰੇਕਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੱਥ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬ੍ਰੇਕਾਂ ਲੱਗਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। 'ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟੜ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਕੇਂਡਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪਿਛਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਛੇਤਛਾਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਭਾਸ਼ ਬਰਾਲਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਕਾਸ ਬਰਾਲਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਪਾਉਣ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਵਾ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਵਿਕਾਸ ਬਰਾਲਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿਚ

**ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਇਕਾਈ
ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ**

ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜੋੜੀਆਂ, ਪਰ 15 ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਧਾਰਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੀ। ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਬੇਵੱਸ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਘਰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਉਨੇ ਰੋਹ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰੀਵ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਇਹ ਤਰਕ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਗਵਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜਿਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇਹ ਘਟਨਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਰਾਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਕੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਇਹ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ

ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਬਜਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਐਕਟ 2003 'ਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਹੱਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 10,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੱਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਚੁਣਾਵੀ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਚ

ਖਾਸੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆ ਨਾਥ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਦੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਵਾ ਦਸ ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਹਕੀਕੀ ਰੂਪ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 9500

ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਹੱਦ ਕੁੱਲ ਸੂਬਾਈ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੀ 3 ਫੀਸਦੀ ਹੈ, ਜੋ 12,819 ਕਰੋੜ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਅਤੇ ਖਰਚੇ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 10,273 ਕਰੋੜ ਦਾ ਪਾੜਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਆਪਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

Worldwide Travel
www.fly2world.com

AMRITSAR \$915

\$785 IH73D

Mumbai \$865

Best Fare Guarantee

Harpreet Singh

Detroit Chicago
734 838 9998 312 224 8800

Fares shown above are for Sep/Oct 2017 departure from Chicago and may change without notice. please call our office for more details. Other conditions apply.

COLDWELL BANKER

Thinking Real Estate?

Residential Brokerage

BUYERS we'll find the right home for you.
We have a common goal:
Making you a homeowner.
SELLERS we know your local markets

Allow us to list your home for a quick sale.

GURDEEP KAHLON
224-409-4042
iShowHomes@yahoo.com

PRADEEP SINGH
847-322-5832
iShowHomes@Yahoo.com

20 S. Roselle Rd., Schaumburg, IL 60193

ਜ਼ਮੀਨ ਘੁਟਾਲੇ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਘਪਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ

ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਰੋਕ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਵੱਲੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਮਗਰੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੌਰ, ਰਘੁਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 19 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਸਤੇ 13 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਰੋੜ 70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ 70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ ਹੋਣਗੇ ਅਗਲੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜ, ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ (63) ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਵ-ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 45ਵੇਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ 28 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਐਸ. ਖੇਹਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣਗੇ। ਜਸਟਿਸ ਮਿਸ਼ਰਾ 10 ਅਕਤੂਬਰ 2011 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਬਣੇ ਸਨ।

ਧਾਰਾ 370 ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜੇ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ, ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੱਸ ਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਫਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਸਬੰਧ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਸਨ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਸਬੰਧ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਤੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੇਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਵੱਲੋਂ ਜਨਤਕ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। 11 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਸੰਬਰ 2016 ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਕੱਟ ਵੱਢ ਮਗਰੋਂ ਜਨਤਕ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ

ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੂਂ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮਈ 1985 ਮਗਰੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ, ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਫੇਰੀਆਂ ਮੌਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਬਣੀ ਕੈਪਟਨ ਲਈ ਵੰਗਾਰ

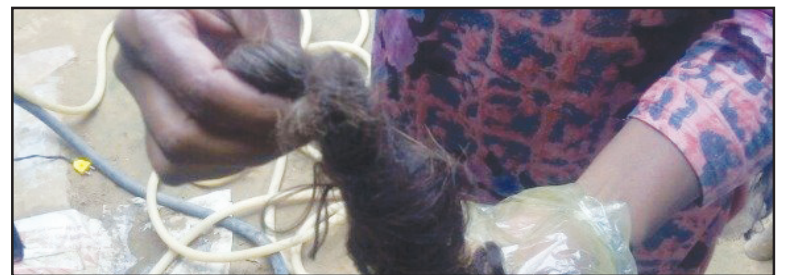
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਵਾਦ ਪਿੱਛੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਛਿੜੇ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਫਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖੁਦ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੀ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਰਜਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਅਫਸਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੀ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ

ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਠੋਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ, ਸਿਆਸੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਤੇ ਓ.ਐਸ.ਡੀਜ਼. ਦੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਢੰਗ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ 'ਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਨਤਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਅੰਦਰ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ।

ਗੁੱਤਾਂ ਵੱਢਣ ਵਾਲੇ 'ਭੂਤ' ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੁੱਤ ਵੱਢਣ ਦੇ ਵਧੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟ ਲਏ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਾਪਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੋਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਗੁੱਤ ਤੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ, ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ 17, ਮਥੁਰਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਡਰ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਰਾਤ ਭਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਤਗਾਉਂ ਦੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਬਸਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਗੁੱਤ ਕੱਟਣ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਿਆਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਫਤਿਹਾਬਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਠ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ

ਸੱਚਾਈ ਪਤਾ ਕਰੇ ਸਰਕਾਰ: ਬਡੂੰਗਰ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁੱਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂੰਗਰ ਨੇ ਸੂਬਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫਤਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਗਲਾ ਸੀਸਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਪ੍ਰੇਮਾਵਤੀ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਗਏ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਾਲ ਇੱਕ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੇ ਕੱਟ ਲਏ।

ਮਲੂਕਾ ਖਿਲਾਫ ਮੁੜ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਚੋਣ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕੇਸ

ਬਠਿੰਡਾ: ਸਾਲ 2012 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੇਸ ਮੁੜ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਮਗਰੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਮਲੂਕਾ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੁਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਜ਼ਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਛੇ ਜੁਲਾਈ

ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ

ਤੋਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਮਲੂਕਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੁਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਭਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 30 ਅਗਸਤ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਭਾਈਕਾ ਵਿੱਚ 2012 ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜਾ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕਾਂਗੜ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਂਗੜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 2012 ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੋੜਾ ਕੱਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਮੁੜ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੇਸ ਦੀ ਕੈਂਸਲੇਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਭਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਫੌਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਤੇ ਨਾਮੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪੈਨਲ ਅਕਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜੇਗਾ। ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੈਲਪਲਾਈਨ ਤੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬਦਲੇਖੇਰੀ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇੜ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸੀ।

ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਾਈ ਮਾਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਿਹਤਰ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਨੌਂ ਗੁਣਾ ਘੱਟ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ 8910 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਹੈਲਥ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਰੀਜ਼ 1001 ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਹਰਿਆਣਾ 1055 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 2228 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਰੀਜ਼ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਡੈਂਟਲ ਸਰਜਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 300 ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੈਂਟਲ ਸਰਜਨ ਹਿੱਸੇ 97079 ਮਰੀਜ਼ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 2.91 ਕਰੋੜ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 1.21 ਲੱਖ ਮਰੀਜ਼ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 3286 ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ

ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 141 ਹੈ ਅਤੇ 17 ਡੈਂਟਲ ਸਰਜਨ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧੇ ਹਨ। ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ 506 ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2618 ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 4639 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 4300 ਮਰੀਜ਼ ਇਲਾਜ ਲਈ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1517 ਹੈ ਅਤੇ 276 ਡੈਂਟਲ ਸਰਜਨ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 746 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੇ 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਦੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਇਲਾਜ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ 'ਚ ਮੁੱਢਲਾ ਆਧਾਰੀ ਢਾਂਚਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਾਜੇ ਸਾਮਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੇਡਾਂ: ਕਬੱਡੀ, ਵਾਲੀਬਾਲ,
ਸੌਕਰ, ਅਥਲੈਟਿਕਸ

ਇਨਾਮ

ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$11,000
ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$9,000
ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ \$7,000
ਚੌਥਾ ਇਨਾਮ \$5,000

ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ-21

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$21,000
ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$1500
ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ \$1000

ਸੌਕਰ ਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$3,100
ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$2,100

ਕਬੱਡੀ ਰੈਫਰੀ:

ਨਰਿੰਦਰ ਮੁੰਦਰ
ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕਿੰਦਾ
ਕੁਲਦੀਪ ਦੀਪਾ ਟਾਂਡੇਵਾਲਾ

ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤੇ ਸੇਵਾ
ਆਗੇਨਾਈਜ਼ਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹੋਣਗੇ

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

ਸ਼ਹਰਤ ਦੇ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਖੂਨ ਜਿਗਰ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਏ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਕਮਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਕਾਮਯਾਬ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਮੈਂ, ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ

10ਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ

9 ਸਤੰਬਰ 2017 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਸਵੇਰੇ 8:30 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 8:00 ਵਜੇ ਤੱਕ)

Canton Sports Center - Victory Park:

46555 W. Michigan Ave. Rd., Canton, MI 48188 (Near Beck Rd.)

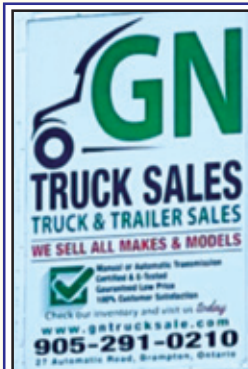

ਮੇਲਾ-ਗੇਲਾ, ਖੇਡਾਂ,
ਨੱਚਣ-ਟੱਪਣ,
ਗਾਉਣ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ
ਆਦਿ ਤੇ ਮੌਜ ਮਨਾਓ

**ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ**

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਆਓ ਤੇ
ਮੇਲੇ ਦਾ ਲੁਤਫ ਉਠਾਓ

**Free Entry
Free Food
&
Free
Entertainment**

Autobahn

ਸਾਰੇ ਟਰੱਕ Under Warranty
800,000 kilometers

Ph: 416-213-1334

PSCA Committee Members and Gold Sponsors

ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਅਰਜੁਨ ਗਿੱਲ

ਰਾਜ ਨਿੱਜਰ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਅਮਰਜੀਤ ਗਿੱਲ

ਰਵਿੰਦਰ ਬਿੰਦ

ਅਮਰੀਕ ਰਾਏ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਗਿੱਲ

ਰਾਜ ਜਮਾਰਾਏ

ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸੁਖਦੇਵ ਸੇਖੋਂ

ਕੇਵਲ ਗਿੱਲ

ਕੁਲਬੀਰ ਗਿੱਲ

ਸੁੱਖਾ ਸੇਖੋਂ

ਬਲਕਾਰ ਗਿੱਲ

ਕਰਨ ਗਿੱਲ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Mela, Media, Stalls: Karn Gill (734-612-9984) / Sukhdev Sekhon (248-431-9678)

Volleyball, Soccer: Karmbir Singh (734-558-3151) / Amarjit Gill: 734-394-8768

Kabaddi: Arjan Gill (734-231-3576) / Kulbir Gill (248-310-0114)

Cultural Programs, Stalls: Raj Jamarai (734-644-1010) / Raj Nijjar (734-637-7540)

ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਣ।

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

Diamond Sponsors

Chain Singh Sandhu

Darshan Singh Grewal

Harpreet Singh Ahluwalia

Jerry Singh

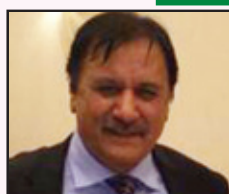

Karn Gill

Platinum Sponsors

Jatinderbir Singh Sandhu

Rattan Singh Sekhon

Karmbir Singh

Harpreet Singh Worldwide Travels

Sukh Babbu Narwal

Charanjit Rusty Sekhon

Goldy Dhillon

Raj Shergill

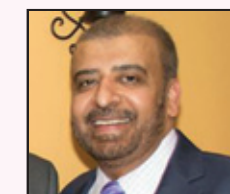
Amarjit Singh Sidhu

Baljit Singh Bains

Attorney Manvir Mick Grewal

Andy Ubhi

Bhupinder Sandhu

Iqbal Boparai

Mohan Singh Pehalwan Pennsylvania

Inderpreet Singh Gill

Silver Sponsors

Jaswinder Singh Dhillon

Tarlochan Singh Bhullar

Gurinder Dhanoa

Inderpal Singh Dhanoa

Sukhi Dhaliwal

Imroz Singh

Karamvir Singh Mahngar

Bhupinder Singh

Jagjit Jagdev

Bikram Grewal

Gurbax Singh Bhullar

Harji Singh Sandhawalia

Rashminder Singh Gill

Inderpal Singh

Raj Syan

Vishavpal Singh Shergill

Navdeep Singh Gill

Harjinder Singh Gill

Lali Mangat

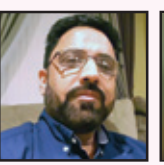
Rupinder Randhawa

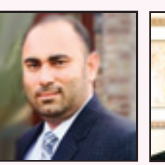
Jasvir Singh Randhawa

Baldev Singh Sidhu

Satnam Bajwa Windsor

Jony Singh

Surjeet Singh Dhaliwal

Resham Singh Gill

Kuldeep Singh Gill

Inderjit Singh Gill

Parminder Singh Gill

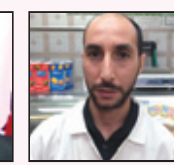
Debi Ghuman

Kulwant Mangat

Kartar Singh Babbu

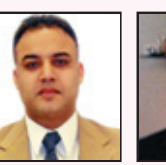
Daljit Singh Randhawa

Dr. Yatinder Singhal

Sukhpal Singh Bains

Sandeep Singh Dhillon

Avtar Singh Bhatti

Sarabjit Singh Sandhu

Charanjit Singh Jogi Baath

Raju Atwal

Kuldeep Keepa

Rajinder Singh Pinka

Shamsher Singh Kuku

Balbir Singh Virdi

Kuldeep Vicky Gill

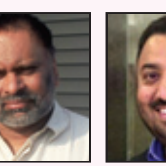
Balwinder Singh Sekhon

Palwinder Singh Baath

Inderjit Singh Rinku

Manjit Singh Lansing

Gurjinder Singh Dimple

Narinder Singh Munder

Harpal Singh Pamma

Ranvir Lali Dhaliwal

Kulwinder Singh Gill

Darbara Singh Mangat

Sukhbir Singh Sohi

Punjab Sports & Cultural Association Michigan

Invited Local Public Office Holders

Gold Sponsors

Silver Sponsors

Punjab Times**Established in 2000
18th Year in Publication**

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular
Correspondents
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਬਾਬਰੀ ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਆਇਆ ਨਵਾਂ ਮੋੜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਮ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਮਾਮਲੇ
ਵਿਚ ਸ਼ੀਆ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ
ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ
'ਚ ਸ਼ੀਆ ਵਕਫ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਵਿਚ
ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ
ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸਥਿਤ ਮੁਸਲਿਮ
ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ੀਆ
ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸੁੰਨੀ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ
ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼ੀਆ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਝਗੜੇ
ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੰਦਿਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ
ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ੀਆ ਵਕਫ਼
ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ
ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਸੀਮ ਰਿਜ਼ਵੀ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ
ਮੰਦਿਰ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚ
ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ
ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਝਗੜੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੇਸ 'ਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਜੀ.ਕੇ. ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਬਦਹਾਲੀ ਖਿਲਾਫ਼
ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਲੋਕਹਿੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ,
ਉਰਦੂ ਅਕਾਦਮੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ
ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ. ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ
ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ
ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ
ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੱਜਲ-
ਖੁਆਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ
ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ
ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ
ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ
ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਯਮ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ-9 ਮੁਤਾਬਕ
ਤਿੰਨ ਭਾਸ਼ਾ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ
'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ
ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 14 ਸਤੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਕਰਨ
ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਚੋਅ ਵਿਚ ਨਹਾਉਣ ਗਏ 3 ਬੱਚੇ ਡੁੱਬੇ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਭੰਗੀ ਚੋਅ ਵਿਚ
ਨਹਾਉਣ ਗਏ ਦੋ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ 3 ਬੱਚਿਆਂ
ਦੀ ਡੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਹੱਲਾ
ਸੁਖੀਆਬਾਦ 'ਚ ਵੱਸੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਛੇ
ਬੱਚੇ ਚੋਅ 'ਚ ਨਹਾਉਣ ਗਏ।

ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਨਹਾਉਣ ਲਈ
ਪਾਣੀ 'ਚ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਾਣੀ ਡੂੰਘਾ
ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਡੁੱਬ ਗਏ, ਜਦਕਿ ਚੌਥੇ
ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ
ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਕਾਸ (10), ਦਿਲਖੁਸ਼ (9) ਤੇ
ਬੱਬੀ (6) ਵਜੋਂ ਹੋਈ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ
ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ
ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਮਸਜਿਦ
ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਰਿਜ਼ਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 1946
ਤੱਕ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰੱਥ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਬ੍ਰੇਕਾਂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵਾਪਰੀ ਉਸ 'ਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ
ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਰਫਾ-ਦਫਾ
ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਉਸ ਰਾਤ ਸਾਰੇ ਕੈਮਰੇ ਬੰਦ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਅਦ
ਵਿਚ ਲੋਕ ਰੋਹ ਉਠਣ ਪਿਛੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ
ਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਫੁਟੇਜ ਮਿਲ ਗਈ
ਹੈ। ਉਧਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਦਾਅਵਾ
ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ
ਆਗੂ ਤਰਕ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਰ ਰਾਤ ਇਹ
ਲੜਕੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਹੀ ਕਿਉਂ? ਇਹ
ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ
ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ
ਤਰਜਮਾਨ ਸ਼ਾਇਨਾ ਨੇ ਤਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ
ਇਕ ਫੋਟੋ ਪਾ ਕੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ
ਬਾਰੇ ਹੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤੇ।

ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਲਈ
ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਨਾਲ
ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਫਤਿਹਾਬਾਦ ਨਗਰ
ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਗਪਾਲ ਨੇ ਮਰੀਜ਼
ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਇਕ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੂੰ
ਘੇਰ ਲਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ
ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਫੇਟ ਮਾਰੀ ਹੈ।
ਇਸ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ,
ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ
ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ

ਪਿਉ-ਧੀ ਦਾ ਅਹਿਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਛੇਤਖਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ
ਵਰਣਿਕਾ ਕੁੰਡੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵੀਰੇਂਦਰ
ਕੁੰਡੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ
ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ
ਡਟੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਦੋਵਾਂ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ
ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ
ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਕੇਸ ਨਰਮ ਕੀਤੇ
ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬੂਹਾ
ਖੜਕਾਉਣਗੇ। ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਫੇਸਬੁਕ ਪੇਜ ਉਪਰ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਉਸ ਨੂੰ
ਅਗਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੇ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ
ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੜੀ-
ਕੁਚਲੀ ਲਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਖਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦੀ।

ਤੱਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਭੂਚਾਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ
ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਬਰਾਲਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ
ਖਿਲਾਫ਼ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ।
ਸਵਾਮੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ
ਉਲਟਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ
ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਪਕੜ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਮ
ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰੋਹ ਹੈ।

ਰੱਖੜ ਪੁੰਨਿਆ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਚੱਲੇ ਸਿਆਸੀ ਤੀਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਚ ਰੱਖੜ
ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦੌਰਾਨ
ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ
ਨਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਰਹੀਆਂ। ਜਿਥੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ
ਪੁੱਜੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਕਰਮ
ਮਜੀਠੀਆ ਖਿਲਾਫ਼ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ।
ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ
ਸੀ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ
'ਮੈਂਟਲ' ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ।

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ
ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਸਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ

ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ
ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੀ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ
ਕੁਰਸੀ ਖਾਲੀ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁੱਜੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ
ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ
ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬਿਕਰਮ ਮਜੀਠੀਆ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ
ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ
ਦਿਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਉਹ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾ ਦੇਣਗੇ।
ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਸੁਖਬੀਰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ
ਨਾਲ ਹੋਏ ਜਬਰ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ। ਸਿੱਧੂ

ਯੋਗ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੋਗ
ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗ ਨੀਤੀ
ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ
ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਲਾਜ਼ਮੀ
ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ
ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ
ਇਹ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਕੀ
ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਮਿਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਫੇਲ੍ਹ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਾਗੀਆਨਾ ਰੌਅ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ
ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਕੇ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ
ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦਿਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਇਕ- ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ, ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ
ਦੀ ਤੀਜੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਰਣਨੀਤੀ ਇਹ ਰਹੀ
ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ
ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਬਚਦੀਆਂ
ਵੋਟਾਂ ਰਾਜਪੂਤ ਨੂੰ ਪਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੋਟਾਂ ਤੋੜਨੀਆਂ ਸੰਭਵ
ਬਣਾਏਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਲਗਾਤਾਰ
ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਚੋਣ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕਣ
ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਖਲਬਲੀ
ਮੱਚ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋ, ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ.
ਦੇ ਇਕ ਤੇ ਜੇ.ਡੀ. (ਯੂ) ਦੇ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ
ਤੋੜ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਜਪਾ
ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ
ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਰੇ 'ਚ: ਰਮੇਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ
ਆਗੂ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ
ਹੋਂਦ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ
ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਮੁਖੀ ਅਮਿਤ
ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ
ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦਾ
ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਟਾਕਰਾ
ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ
ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ
ਲਚੀਲੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ 1977 ਅਤੇ 1996 ਤੋਂ 2004 ਤੱਕ
ਜਦੋਂ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਤਾਂ ਚੁਣਾਵੀ ਹਾਰ ਦਾ
ਸੰਕਟ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਦਾ
ਸੰਕਟ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੱਲੋਂ ਮਜੀਠੀਆ ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਲਾਏ
ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਬ ਮੈਂਟਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।
ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਤੇ ਨਵਜੋਤ
ਸਿੱਧੂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ
ਦੋਵੇਂ ਬੰਟੀ ਤੇ ਬਬਲੀ ਹਨ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀ
ਲਵਾਉਂਦਿਆਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ
ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਨਜ਼ਰ
ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਫਿਰ
ਹਿਮਾਚਲ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਨਵੇਂ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਬਾਗੀ ਸੁਰਾਂ ਤਿਖੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕੱਦ ਬਣਾਉਣ ਕਾਰਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਤਕਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਦੋਆਬੇ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਦੇ ਦੋ ਖਾਸ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫੇਰੀਆਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਦਰਅਸਲ, ਸਿੱਧੂ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੀਚੇਵਾਲ 'ਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਸੀਵਰੇਜ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਦੇਖਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਹਰਦੇਵ ਲਾਡੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ

ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ, ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਲਾਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵੀ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਵਿਧਾਇਕ ਨਵਤੇਜ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਇਹ

ਫੇਰੀ ਖੜ੍ਹੇ ਪੈਰ ਰੱਦ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਵਿਧਾਇਕ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਣਗੇ।

ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਥਿਤੀ ਕਸੂਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਬਾਅਦ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਖਿਲਾਫ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਭੜਾਸ ਕੱਢਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਲੰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ, ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਤਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਕੈਪਟਨ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਤੁਰਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇੰਨਾ ਡਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਈ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਝੜੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਢੇ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਉੱਤੇ ਅਸਟਾਮ ਫੀਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫੀਸਦੀ ਕਰਨ ਨੂੰ 31 ਮਾਰਚ 2018 ਤੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ 2017 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ 2020 ਤੱਕ ਭੇਂ ਵਰਤੋਂ ਤਬਦੀਲੀ (ਸੀ.ਐਲ.ਯੂ.), ਬਾਹਰੀ ਵਿਕਾਸ ਚਾਰਜਾਂ (ਈ.ਡੀ.ਸੀ.) ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ (ਐਲ.ਈ.) ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਫੀਸ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਨਵੇਂ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲਵੇਗੀ। ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ

‘ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਵਾਸ ਯੋਜਨਾ 2017’ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ/ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਬੈਂਘਰੇ ਯੋਗ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ

ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ‘ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ’ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕਿਸਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ 2017’

ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਫਾਸਟਵੇਅ ਖਿਲਾਫ ਤਿਖੀ ਕੀਤੀ ਮੁਹਿੰਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਮਗਰਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ‘ਚ ਕੋਬਲ ਮਾਫੀਏ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਕਤਿਆਂ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ

ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਗਰਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਵੇਂ ਰਾਜ ਵਿਚਲਾ ਕੋਬਲ ਮਾਫੀਆ ਹਰ ਸਾਲ ਕੋਈ 2000 ਕਰੋੜ ਦੇ ਟੈਕਸ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ‘ਚ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਾਸ ਅਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਡਰਾ ਕੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ 90 ਫੀਸਦੀ ਰਾਜ ਵਿਚਲਾ ਕੋਬਲ ਟੀ.ਵੀ. ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਫਾਸਟਵੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ‘ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭਾੜੇ ਵਸੂਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਾਈਲਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁਲੰਦਾ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ. ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲ.ਆਰ. ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬੈਠਕ ‘ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਏਜੰਡੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮੌਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨੰਬਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਅਸਾਮ ਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪੁਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਇਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 2017’ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ 25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫੰਡ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੇ

ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਸੰਪਰਕ ਸਕੀਮ ‘ਉਡਾਨ’ ਤਹਿਤ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਆਦਮਪੁਰ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਸੰਪਰਕ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਗੈਰ-ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸਣਾ ਗਲਤ: ਗੁਲਜ਼ਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਘੇ ਕਵੀ ਅਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਮਰਾਠੀ, ਬੰਗਾਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਕੌਮੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੈਰ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਤਾਮਿਲ ਉਤਮ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਜਰਾਤੀ, ਮਰਾਠੀ, ਬੰਗਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।

ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਾਲੀਦਾਸ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ‘ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਲੌਸਟ’ ਵਰਗੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਲੀਦਾਸ, ਯੁਧਿਸ਼ਠਰ ਅਤੇ ਦਰੋਪਦੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਲਿਖਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਹਰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਨੂੰ ਕਾਲਜਾਂ ‘ਚ

ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਅਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਵਰਗੇ ਆਧੁਨਿਕ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਲਜਾਂ ‘ਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਧਰ

‘ਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰ ਕਲਬੁਰਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਾਰਵਾਤ ‘ਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਤੁਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਅਸਲ ‘ਚ ਕਵਿਤਾ ਕਵੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਰਕਨਸਾਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ। ਛੇ ਦਿਨ ਕੰਮ, ਇਕ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 501-309-4140

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਇਓਵਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੱਚੀ ਕੁੱਕ, ਤੰਦੂਰੀਏ, ਹੈਲਪਰ, ਸਰਵਰ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 515-291-1961

ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਬਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 13ਵੇਂ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਗਲਾ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ 68 ਸਾਲਾ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ

ਪੁੱਜੇ। ਇਸ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ 790 ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਦੋ-ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਖਾਲੀ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ 771 ਵਿਚੋਂ 516 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 244 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਕੁੱਲ 11 ਵੋਟਾਂ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੋਣ ਵਿਚ 785 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਪਰ 14 ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਨਹੀਂ

ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਵਧਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ/ਬਰਨ: ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸਾਫ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਾਟਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭੇਦ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕ 'ਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ 13ਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖਸ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਉਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣਗੇ। ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਵੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। 2007 ਵਿਚ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਾਮਿਦ ਅਨਸਾਰੀ ਨੂੰ 456 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਜਮਾ ਹੈਪਤੁੱਲਾ ਨੂੰ 222 ਅਤੇ ਰਾਜਿਦ ਮਸੂਦ ਨੂੰ 75 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਨਸਾਰੀ ਨੂੰ 490 ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 238 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰਾਮਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਬਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਨਾਇਡੂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਭੈਰੋਂ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ (2002-2007) ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਬੂ ਦੁਜਾਨਾ ਨੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਲਸਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਅਬੂ ਦੁਜਾਨਾ ਨੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਲਾਮਤੀ ਦਸਤਿਆਂ ਅੱਗੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੁਜਾਨਾ ਤੇ ਇਕ ਬੇਨਾਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਾਰਤਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸਮਰਪਣ ਲਈ ਆਖੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਸਮਰਪਣ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ? ਮੈਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਲਈ ਘਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਜਾਂ ਭਲਕ ਮਰਨਾ ਹੀ ਹੈ।”

ਦੁਜਾਨਾ, ਆਪਣੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਸਣੇ ਦੱਖਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੁਲਵਾਮਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਆਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮੁਤਾਬਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਿਕਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ।”

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਟਕਰਾਅ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਕ ‘ਖੇਡ’ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਵਾਕਫ ਹਾਂ।” ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ (ਦੁਜਾਨਾ) ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਫਸਰ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੀ

ਖਬਰ-ਸਾਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ‘ਚੋਰ-ਸਿਪਾਹੀ’ ਖੇਡਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਦੇ ਤੁਸੀਂ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ।” ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਕਰਾਂਗਾ।” ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਨਿਬੇੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਮੇਰਾ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੇ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਅੱਲ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।”

ਬਿਹਾਰ: ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ‘ਚ ਦਾਗੀ ਵੱਧ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ. ਨੇਤਾ ਤੇਜਸਵੀ ਯਾਦਵ ‘ਤੇ ਲੱਗੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਹਾਗਠਜੋੜ ਨਾਲੋਂ ਸਬੰਧ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਦਾ ਅਕਸ ਵੀ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ.ਡੀ.ਯੂ.-ਬੀ. ਜੇ.ਪੀ. ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ‘ਚ ਦਾਗੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਮਹਾਗਠਜੋੜ ਤੋਂ

ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ/ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਖੁਦ ‘ਤੇ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ

(ਏ.ਡੀ.ਆਰ) ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ 76 ਫੀਸਦੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ

ਬਿਹਾਰ ‘ਚ ਸੱਤਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਚਾਂਡਲੇ ਗਊ ਰਾਖੇ

ਭੋਜਪੁਰ: ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਗਊ ਰਾਖਿਆਂ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਭੋਜਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਊ ਰਾਖਿਆਂ ਨੇ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ। ਦਰਅਸਲ, ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੋਜਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਬਾਣੇ ਅਧੀਨ ਰਾਣੀ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੁੱਝੜਖਾਨੇ ਵਿਚ ਬੀਫ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕੁਝ ਗਊ ਰਾਖਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਟਰੱਕ ਮਾਸ ਦਾ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗਾਊ ਰਾਖਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਮਾਸ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਪਾਕਿ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਵੱਜਿਆ ‘ਜਨ ਗਣ ਮਨ’

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਕੁਝ ਹੈਕਰਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਨੂੰ ਹੈਕ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ‘ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਦੀ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ 4 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ 4 ਅਹਿਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ, ਆਈ. ਆਈ. ਟੀ. ਵਾਰਾਨਸੀ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਹੈਕ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੈਬਸਾਈਟ ਇਕ ਹੈਕਰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਿਸ ‘ਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ‘ਜਨ ਗਣ ਮਨ’ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੋਰੀ, ਲੁੱਟ-ਖੇਹ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਸ

ਹਨ। ਏ.ਡੀ.ਆਰ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਤੀਸ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ 29 ਵਿਚੋਂ 22 ਮੰਤਰੀ (76 ਫੀਸਦੀ) ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹਨ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ ‘ਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇੜੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 757-240-9348

30-32

INDIAN BAZAAR

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ‘ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ ‘ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਕਦੇ ਪੁੱਛਣਗੇ ਕੈਪਟਨ ਸਾਬੂ?

ਹਾਲਾਤ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਨਕਸ਼ਾ ਪਲ-ਪਲ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਿੱਖ ਧਾਰ ਲੈਣ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੁਚੱਜ ਨੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪ-ਧਾਪੀ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਮਿਲਦਾ ਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਦਾਰ ਉਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਦਖੋਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ/ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਛੱਪੇ ਹੋਣ ਆਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਦਲਾਂ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੰਨੇ ਖਾਂ ਸਮਝਦੇ ਦੇਵਗੋਤਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਿਜੂ ਪਟਨਾਇਕ ਤੱਕ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਲਾਮ-ਡੋਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਈਏ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪੈਂਤੜੇ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਬੰਨ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਏ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੋਚ ਪੱਖੋਂ ਪੱਕੀ ਥਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਗੂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਉਭਰ ਰਿਹਾ। ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੂਰਜੀਤ ਨੂੰ ਖੱਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਸਾਂ, ਪਰ ਨਾ ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਸਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਵਾ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਯੋਚੁਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਕਤ ਤੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸੂਰਜੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸੀ ਕੱਦ ਬਣਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੋਣ ਕਈ ਕੁਝ ਲੁਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਯੋਚੁਰੀ ਸਿਰਫ ਸੂਰਜੀਤ ਦੇ ਮਾਰਕੋ ਵਾਲੀ ਛਤਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਦਿੱਖ ਬਣੀ ਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਰਾਜਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਚੌਧਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੱਦ ਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ

ਅਤੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਪਿਦਰਮ ਸੁਲਤਾਨ ਬੂਦ' ਸਾਰੇ ਸਮਝੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਿਸ ਲੀਹੇ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਣਹੋਈ ਜਿਹੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਕਤ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਉਸ ਲੀਹੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੀਡ-ਬਰੇਕਰ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਦੂਸਰਾ ਪਾਸਾ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ

ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼ੇਸ਼ੇ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਵੱਧ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰੇ, ਪਰ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਘੁਮਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜਲੂਸ ਕਢਵਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੋਚ ਦੀ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਭਾਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ

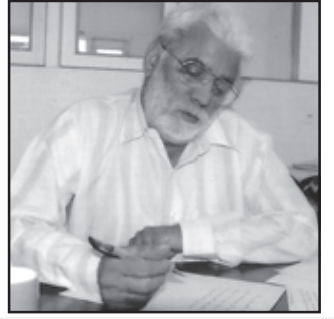
ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਹ ਕੰਮ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਾਬੂ ਏਦਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਹਿਸਾਬੀ ਧਾੜ ਦੀ ਲਗਾਮ ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਜਾਪਦੇ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਆਖਰੀ ਚੋਣ ਹੈ, ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਦੇਗਲ ਵਿਚ ਕੁੱਦਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਹ ਆਖਰੀ ਚੋਣ ਹੈ, ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਹੁਣ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵੇਗੀ, ਮੈਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ, ਮੇਰੀ ਇਹ ਆਖਰੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਲਓ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਉਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਿਆਂ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ ਚੋਣ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਬਾਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਪੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਏਦਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚੋਦਾਂ ਜਲਸੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦਿਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਥੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਦੇ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਹਿਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪਟਿਆਲੇ ਅਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਪੈਂਦੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

■ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ 2011 ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਪ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 2016 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮਗਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਇੱਕੋ ਮਰਦ, ਕਰਜ਼ਾਈ ਬਾਪ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪੁੱਤਰ ਲੰਘੇ ਵੀਰਵਾਰ, ਤਿੰਨ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਦੇ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਬਿਠਾਇਆ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦੱਬਿਆ ਉਹ ਵੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਦੇ ਘਰ ਬਿਠਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਉਹ ਛੋਟਾ ਵੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਮੌਤਾਂ ਇੱਕੋ ਘਰ ਵਿਚ, ਉਥੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਸ਼ਕਰ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਦੁੱਖ ਭੁਗਤਦੇ ਇਹ ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਇੱਕ ਆਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਪੋਲਿੰਗ ਬੁਝਾਂ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਵਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਦਿੱਸ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਹੋਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਜੇ ਇਹ ਹੀ ਵਹਿਣ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਟੁੱਟ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ, ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਭਿੜਨ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਡੋਬਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਹ ਕੰਮ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਾਬੂ ਏਦਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਹਿਸਾਬੀ ਧਾੜ ਦੀ ਲਗਾਮ ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਜਾਪਦੇ।

ਇਸ ਸਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇੱਕ ਆਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜੇ ਉਹ ਪਤਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਭ ਆਸਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਸਕੀਏ, ਪਰ ਏਦਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਰਜਿਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਪਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਹਾਸੇ-ਨੱਠੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਫਰਕ ਸਮਝਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੇਟ ਉਤੇ ਪੇਟੀ ਘੁੱਟ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਚਸਕਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਸਭਕ ਉਤੇ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਰਿੜ੍ਹ ਸਕਣੀ। ਸਿੱਧੂ ਕਦੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਕਦੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਮਲੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜ ਜੋਗਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸੱਟ ਲਵਾ ਬੈਠੇ ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਾਪਦੇ। ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚਲੀ ਇੱਕ ਲਾਬੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਖਰਾਬੀ ਦਾ ਸਭ ਕੰਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਅੰਦਰ ਜੁੜੇ ਦਰਬਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ, ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਭਿੜਨ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਡੋਬਣ ਦੇ ਚੱਕਰ

ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੰਨੀ, ਫੋਨ: 608-630-0287

28-35

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਢਾਬਾ' ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 262-391-7666

29-30

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 12 ਅਗਸਤ 2017

ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖੱਬੀਖਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਵੀ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਸਤਰੰਜ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਚਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਸੀ, ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਖਿਲਾਫ ਭੁਗਤ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਕੱਤਰ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਉਹੀ ਕੁਝ ਉਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤਿਆ, ਪਰ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਜਿੱਤ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ 44 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਸਾਫ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਉਤੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਇਕ ਉਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਲਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਦਾ ਰਾਹ ਡੱਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਰ ਹੀਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਕ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਨੈਤਿਕਤਾ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤੀ। ਧਨ-ਦੌਲਤ ਤੇ ਉਚੇਰੇ ਰੁਤਬੇ ਦੇਣ ਦਾ ਲੋਭ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੀ ਗਿਆ, ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੁਰਫਾਗਰਦੀ ਵੀ ਖੂਬ ਕੀਤੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਸੀ। ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਤਰੰਜ ਦੀ ਚਾਲ ਵਿਚ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਹ ਰਾਜਪੂਤ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਚੀਫ ਵ੍ਰਿਧ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਰਲੇ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਹ ਵਘੇਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਗੰਢ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਹ ਰਾਜਪੂਤ, ਵਘੇਲਾ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਵਘੇਲਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਖਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਵੀ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮਸਲਾ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਹਰ ਜਾਇਜ਼ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਹੀ ਕਿਉਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਭਾਸ਼ ਬਰਾਲਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਕਾਸ ਬਰਾਲਾ ਉਤੇ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਆਮ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਲੜਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਤੂਲ ਫੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਅਪੜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੱਭਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪੱਖ ਵੀ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਕੀ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਅਕਸ ਵਾਲੀ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਦਾਮਨ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਦਾਗਦਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਝੱਟ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਬਰ ਹੋਈ ਕਿ ਲੜਕਾ ਰਸੂਖਵਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਦਬਾਅ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੈਰ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚ ਲਏ। ਲੜਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੇਸਬੁਕ ਪੇਜ ਉਪਰ ਜੋ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਖਵਾਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ੰਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕੀ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਦੇਖੋ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ’ ਨਾਅਰੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਬਣੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਨੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਬਰਾਲਾ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਪ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕ ਰਾਏ ਉਭਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਇਕਜੁਟਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕਜੁਟਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਤਰੰਜ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਰੂ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਨਿਤਸ਼ੇ ਤੋਂ ਨਿਤੀਸ਼?

ਆ ਰਹੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰਖਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ, ਚਾਲੇ ਇਕੋ ਨੇ ਬੱਗਿਆਂ-ਸਾਵਿਆਂ ਦੇ। ਵਫਾਦਾਰੀਆਂ ਰਹਿਣ ਨਾ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦੇ। ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਰਥ ਨੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ, ਕੀਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਅਦਿਆਂ-ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ। ਗੁਪਤੋ ਗੁਪਤੀ ਹੀ ਚੱਲਦੇ ਤੀਰ ਤਿੱਖੇ, ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਲੋਭ-ਡਰਾਵਿਆਂ ਦੇ। ਆਕੀ ਹੋ ਕੋਈ ਈਨ ਜਦ ਮੰਨਦਾ ਏ, ਨਾਟਕ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਹਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਬਣ ਜਾਏ। ਰਾਈ ਜਿੰਨਾ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਆਗੂਆਂ ਦਾ, ਨਿਤਸ਼ੇ ਦਿਸਦਾ ਕੋਈ ਕਦੋਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਬਣ ਜਾਏ?

ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਸਮਤਾਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਦਰਸ਼ਨ

ਡਾਕਟਰ ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਆਰਥਿਕ ਚਿੰਤਕ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸੋਚ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਨਵ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਆਰਥਿਕ ਸੋਚ, ਬਾਜ਼ਾਰਮੁਖੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ ਆਕਸਫੋਰਡ-ਬਰੁਕਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰਤੀਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੂਬ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁਖ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੌਲਿਕ ਆਰਥਿਕ ਚਿੰਤਕ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸੋਚ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਨਵ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਆਰਥਿਕ ਸੋਚ, ਬਾਜ਼ਾਰਮੁਖੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਉਦਾਰਵਾਦ ਵਿਭਿੰਨ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ

ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰਤੀਮ ਸਿੰਘ

ਆਕਸਫੋਰਡ-ਬਰੁਕਸ ‘ਵਰਸਿਟੀ ਯੂ.ਕੇ.’

ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੂਪਤਾ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਏਕਤਾ ਤੇ ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਲਈ ਫਿਕਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਕਠੋਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੇਰਹਿਮ ਸਨ। ਇਹ ਸਖਤੀ ਕੇਵਲ ਅਕਾਦਮਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਬੇਦਕਰ, ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲਗਤ ਸੋਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ (ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ) ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ (ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ) ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਵਰਗ ਤੇ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦਰਜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰਲਗੱਡ ਹਨ।

ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਬੌਧਿਕ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸੀ: ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਵਿਆਪਕ ਖੇਤੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਅਤੇ ਸਰਵਜਨਕ ਵਿੱਤ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸੰਘੀ ਵਿੱਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਪੈਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 1930 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਅਨੋਸ਼ੀਅਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਕੋਅਨਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਕਸਿਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੁਦਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸੋਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਗਾਓ, ਭਾਵ ਆਕਰਸ਼ਣ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਪੂਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਧ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਸੋਚ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਉਪਰ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਏਗਾ, ਜਦੋਂਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਅਮੀਰ ਵਰਗ, ਅਸਲ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 2007-08 ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਨਿਯਮਤ ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਤੇ ਸੰਪਤੀ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਖ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੁਲਕਣ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਕਾਰਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਔਸਤ ਆਕਾਰ ਐਨਾ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਬੇਮਾਇਨਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਔਸਤ ਆਕਾਰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆਂ ਇਹ ਸੋਚ ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਭੂਮੀਹੀਣ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਅਰਥਹੀਣ ਭੂਮੀ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਛੋਟੀਆਂ ਭੂਮੀ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਵੱਡੀਆਂ ਭੂਮੀ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚ ਰਲੇਵਾਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਬਲਕਿ ਭੂਮੀਹੀਣ ਕਿਰਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਲਿਤ ਹਨ, ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਕਿ ਖੇਤੀ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੱਸਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਸੀ।

ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜਿਸ ਤੀਜੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ, ਉਹ ਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਤੋਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਰੋਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਗਣਾਤਮਿਕ ਨਾਪ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਗਣਾਤਮਿਕ ਨਾਪ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਭਰਵਾਂ ਮਾਲੀਆ ਜੁਟਾਉਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਗ਼ੈਰ-ਉਤਪਾਦਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਆ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਉਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵਾਧਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਹਿਤ ਉਪਰ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਪਰ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਬਨਾਮ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ। ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਉਹ ਅਧਿਕ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਉਚ ਜਾਤੀ ਦੇ

ਸਥਾਨਕ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾਏਗਾ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਸਾਧਾਰਨ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਧਿਕ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਵਾਸਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੇ।

ਜਾਤੀ ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਅਨੇਕ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਬਦਲਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਦੇ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਵਾਹਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਥਾਈ ਤੇ ਸਮਤਾਵਾਦੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਨਵ ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਵਿਚਾਲੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਕਰੂਪਤਾ ਲਈ, ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ, ਸੰਘ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ

2016-17 ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਸੰਘ ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਦਾ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਜਹਾਦ ਵੀ ਸਿਖਰਾਂ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਗੁਰੂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਕੱਲੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਉਪਰ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਇਕ ਖਾਸ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਭਲਾਈ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਭਗਵੇਂ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸਾਫ਼ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਣ ਲਈ ਦੀਨਾਨਾਥ ਬਤਰਾ ਦੀ ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਫੇਰਬਦਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਹਿੰਦੂ 'ਗੌਰਵ ਦੀ ਮੁਤ-ਸੁਰਜੀਤੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਰਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ.ਡੀ. ਸਾਵਰਕਰ ਦਾ ਗੁਣ-ਗਾਣ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮੋਟ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਡ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਡਾ. ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੁਗਲਸਰਾਏ ਜੰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਜੰਕਸ਼ਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਭਗਵੇਂ ਅਸਲਾਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਨਵਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਦੇ 100ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ 25 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਚਲਣਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਪੁਲਾਤ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪਾਰਕ ਸਮੇਤ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਕਈ ਮੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਦਰਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਦੇ ਨਾਂ ਉਪਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ- ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਕੁਸ਼ਲਿਆ ਯੋਜਨਾ, ਗ੍ਰਾਮ ਜਯੋਤੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਓਦਿਯਾ ਉਪਚਾਰ ਯੋਜਨਾ- ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਦੇ ਰਸੂਖ ਦਾ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਉਪਰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਸ਼ਖਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਤਾਉਮਰ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾ ਕੇ ਇਸ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਨੇਸਤੋਨਾਬੁਦ ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਘ ਦੇ ਕੱਟੜ ਹਮਾਇਤੀ ਬਣ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ।

ਯੂ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਜਨਰਲ ਨਾਲਿਜ਼' ਬਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। 20 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਨੌਵੀਂ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਡਿਤ ਉਪਾਧਿਆਏ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ, ਸਮਾਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮੇਤ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਮ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੋਟਬੰਦੀ, ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ., ਭੀਮ ਐਪ, ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਸਰਜ਼ੀਕਲ ਸਟਰਾਈਕ, ਸਟਾਰਟ ਅਪ ਇੰਡੀਆ, ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ ਅਤੇ ਯੋਗੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਐਂਟੀ ਰੋਮੀਓ ਸੁਕਐਡ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਜਨਰਲ ਨਾਲਿਜ਼ ਬਾਰੇ 70 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਿਤਾਬਚਾ ਤਿਆਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਵਰਕਰ, ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ, ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਆਮਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਖਰਜੀ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ; ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ 'ਏਕਤਮ ਮਾਨਵਵਾਦ' ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉਪਰ ਉਚੇਚਾ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੂਬਾ, ਖੇਤਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦੂਵੰਸ਼ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਤਿਆਰੀਆਂ ਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋਘੱਟ 100 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਇਮਤਿਹਾਨ ਕੇਂਦਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਧਰ, ਜੇਲ੍ਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਈ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਬਾਰੇ ਉਚੇਚੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ,

25 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਹਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਗੀਤ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਲੇਖ ਲਿਖਣ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। 4 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕਾਨਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਐਸਾ ਪਹਿਲਾ ਲੈਕਚਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰੇਂਦਰ ਮੈਥਾਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਗਿਰੀਸ਼ ਬਾਜਪਾਈ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ 1991 ਦੇ ਕਾਨਪੁਰ ਫ਼ਸਾਦਾਂ ਵਿਚ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਦਾ ਐਸਾ ਕੀ ਖਾਸ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਉਪਰ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੈ।

25 ਸਤੰਬਰ 1916 ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਮਥੁਰਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚੰਦਰਭਾਨ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਦੀਨਦਿਆਲ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਵਾਹ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਬਾਨੀ ਕੇ.ਬੀ. ਹੈਡਗੇਵਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਘ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੰਘ ਦੇ ਸਦਰ ਮੁਕਾਮ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੁਨਾਲ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਵਿਚ 40 ਦਿਨ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਲਵਕਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਸੋਇਮਸੇਵਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੰਘ ਦੀ ਸ਼ੁਧ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਦਾ ਸੀ'। ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਸਾਰ ਲਈ 1940ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਮਾਸਕ 'ਰਾਸ਼ਟਰ ਧਰਮ' ਰਸਾਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਕ ਉਪਰ ਬਤੌਰ ਸੰਪਾਦਕ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛਪਿਆ। ਇਹ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਖਾਸ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ 'ਪੰਚਜਨਿਆ' ਅਤੇ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਸਵਦੇਸ਼' ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਬਾਨੀ ਤੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਵੀ ਉਹੀ ਸੀ।

1951 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਸੰਘ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਿਆਮਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਖਰਜੀ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਇਸ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਜਨ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਬਤੌਰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। 11 ਫਰਵਰੀ 1968 ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਰੇਲ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਮੁਗਲ ਸਰਾਏ ਰੇਲਵੇ ਜੰਕਸ਼ਨ ਉਪਰ ਮਿਲੀ। ਕੀ ਇਹ ਕਤਲ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਬਲਰਾਜ ਮਧੋਕ ਵਰਗੇ ਸੰਘ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ; ਇਸ ਭੇਤ ਬਾਰੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਤਕ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਨੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 'ਏਕਤਮ ਮਾਨਵਵਾਦ' (ਇੰਟੈਗਰਲ ਹਿਊਮਨਿਜ਼ਮ) ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 'ਏਕਤਮ ਮਾਨਵਵਾਦ' ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਐਮ.ਐਨ. ਰਾਏ ਦੇ 'ਰੈਡੀਕਲ ਮਾਨਵਵਾਦ' ਦੇ ਥੀਸਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੀ ਜੋ ਇਸੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕੀਤੇ ਚਾਰ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਹੈ। 'ਏਕਤਮ ਮਾਨਵਵਾਦ' ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਿਸਮ ਅਤੇ ਮਨ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਅਤੇ ਜੁੜਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿਆਸਤ ਵਿਕੇਂਦਰਤ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸਵੈਨਿਰਭਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਪਿੰਡ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਸਮਾਜਵਾਦ, ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਜਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ 1947 ਦੀ ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਰਾਜਸੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਹੀ ਪੱਛਮੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਉਪਰ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੱਛਮੀ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਲਿਕ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵਧਾਰੇ-ਪਸਾਰੇ ਦੇ 'ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ' ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਮਘੋਟੂ ਜਕੜ ਤੋੜ ਕੇ ਹੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਪੌਣ ਦਾ 'ਤਾਜ਼ਾ ਬੁੱਲਾ' ਲਿਆਂਦਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਜਨਸੰਘ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਅਵਤਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੱਤ ਹੈ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦਾ ਸਾਰ ਪੁਰਾਤਨ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਭਾਵ ਮਨੁ ਸਮਰਿਤੀ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਦੀ ਮੁਤ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਗੋਂ ਵਰਣ-ਧਰਮ ਵਿਵਸਥਾ ਆਧਾਰਤ ਭਾਈਚਾਰਾ

ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਮ.ਕੇ. ਗਾਂਧੀ ਵਾਂਗ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈਰੋਕਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ- ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੈਤਿਕ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸੰਘ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਜਕੜਪੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਕ ਉਪਰ ਆਲਮੀ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮ ਜਕੜ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੁਰਜੋਸ਼ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ, ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਬੇਮੇਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਬੇਕਿਰਕ ਘਾਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਰਾਜ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਹਲਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹਰ ਬਿਆਨ ਦੋਹਰੇ ਮਾਇਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। 'ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ', 'ਮਾਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰੋ, ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ' ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਐਸੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕੀ ਕੋਈ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸੰਘ ਦੇ ਹਿੰਸਕ ਗਰੋਹ ਮੁਲਕ ਦੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ ਉਪਰ ਬੇਬੇਫ਼ ਮੌਤ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਤਾਂਡਵ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਹਨ? ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹਰ ਵਾਅਦਾ ਚੋਣ ਜੁਮਲਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ 'ਸਭ ਕਾ ਸਾਥ, ਸਭ ਕਾ ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਂ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਉਪਰ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੁਲਕ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਮੂੰਹ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਭਾਵ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅਮਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੈ ਜਾਂ ਵਕਤ ਦਾ ਵਿਅੰਗ, ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਅਨੈਤਿਕ ਸਿਆਸੀ ਅਮਲ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ; ਉਸ ਦੇ 'ਏਕਤਮ ਮਾਨਵਵਾਦ' ਵਿਚਲੇ ਜਿਸਮ-ਮਨ ਅਤੇ ਬੁਧੀ-ਰੂਹ ਦੇ ਅਟੁਟ ਜੋਟੇ ਵਾਂਗ!

ਭਾਰਤ ਦੇ 14ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਮਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ; ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਬਧਤਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਉਠ ਸਕੇ ਜਿਸ ਦੀ ਆਸ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ

ਅਨਿਲ ਜੈਨ

ਹਰ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕੋਵਿੰਦ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਰਾਹੀਂ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ।

ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਧਰਮ-ਪੰਥ, ਖੇਤਰ, ਭਾਸ਼ਾ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੇ ਤਾਕਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੀ ਸਾਡੀ ਇਕਜੁਟਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁਖ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ

ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਇਸ ਕੌੜੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖਾਈ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੋਵਿੰਦ ਨੇ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਰਸਾਇਆ।

ਆਪਣੇ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਿਆਂ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਹ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵਾਂਗ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹਲਕੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਜੋ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਮੋਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਣੀ ਵੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ

ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਨਕਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ,

ਡਾ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਡਾ. ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਜਿਹੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੌਂਤੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਭਾਵ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।

ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਅਤਿਵਾਦ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ, ਜਾਂਤੀ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਏ ਦਿਨ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਦਲ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁੱਟਣ ਜਾਂ ਮਾਰਨ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਵੇਗਾ?

ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਿੱਖਿਆ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਸਾਂਝ, ਬਰਾਬਰ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੀਨਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀਨਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਦਾ ਕੀ ਮੇਲ ਹੈ? ਦੀਨਦਿਆਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗਾਂਧੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ, ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ, ਲੋਹੀਆ, ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਵਿੰਦ ਦਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਕੁਝ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ 'ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗਣਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੁਨੇਹਾ ਨਹੀਂ।

ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ, ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਤੇ ਨਿਊ ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ

ਕੱਲ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ (ਤਰਨਤਾਰਨ) ਹੈ। ਮੇਰੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸੋਨੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਛੋਟਾ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਸੋਂ 811 ਸੀ, ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ ਦੀ 603 ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਡਾਕਘਰ ਵੀ ਤਖਤੂ ਚੱਕ ਵਾਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜੰਡਿਆਲਾ-ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਹੈ, 18 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ।

ਮੈਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ ਇਹ ਪਿੰਡ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲਾ ਨਿਊ ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ ਵੀ ਜਿਥੇ ਸ਼ਰੀਫ ਪਰਿਵਾਰ 1947 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਵਸਿਆ। ਸਬੰਧ ਇਹ ਕਿ ਮਨੋਹਰ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਰਨਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਮਿਲਾਪ ਟਰਸਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ 1947 ਦੇ ਵਿਛੜਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਿਲਾਉਣੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਾ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਾਲ ਗੰਢ ਲਿਆ।

ਮੈਂ ਪਾਣੀਪਤ ਤੋਂ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਭੈਣ ਉਧਰ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਧੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਹੇਲੀ ਕੋਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਨਿਅਮਤ ਨਮਕ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬਣ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਦਾ ਚਾਅ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲਈਆਂ।

ਵਾਧਾ ਬਾਰਡਰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਨਾ ਪੈ ਗਏ। ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ ਦੇ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਸਰਪੰਚ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਪੂ ਪੈ ਗਿਆ।

ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ, ਕਰਨਲ ਟੀਮ ਲੀਡਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਅਫਸਰ। ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਸਭ ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਸਿੱਧ ਹੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਡੇ ਇਸ ਟੋਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਟੀਮ ਲੀਡਰ

ਫਾਈਲ ਫੋਟੋ: ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ ਵਾਲਾ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ (ਤਸਵੀਰ: ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ)

ਗਿੱਲ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲੇ ਘੇਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ ਵਾਲੇ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਲੀਡਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਮੈਂ ਸਾਂ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਪੇ ਤੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਉਧਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਭ-ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ

ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਹੁਣ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ, ਡੇਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦੇ ਕਬਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੀਆਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਉਸ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜੋ ਮੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਰਾਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ 700 ਏਕੜ ਭੋਂ ਲੈ ਕੇ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਟੋਲੇ ਤੋਂ ਘੱਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਂਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਟੋਲੇ ਦੀ ਰੋਣਕ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੀ ਬਾਪੂ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ। ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਫਾਰਮ ਵਾਲੀ ਇਸ ਵੱਸੋਂ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਨਿਊ ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਚ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਵੀ ਸੀ, ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ, ਟੈਕਨੀਕਲ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾਰਕ ਵੀ।

ਬਾਪੂ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਵਿਚ ਆਈ ਬੁਲੰਦੀ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਮੀਆਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚਲੇ ਗਵਰਨਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚਾਹ ਲਈ ਸੌਂਦਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਬਾਪੂ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੀਆਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਡੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਗੋਲ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਵਿਛਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਚੌਕਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਖਾਣਾ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਇਕ ਗੋਲ ਮਟੋਲ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਬਾਲਤੀ ਆ ਬੈਠੀ। ਉਹ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਲੋਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਬੈਠੇ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਹਤਰੀ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਡੱਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟੇ ਅਣਗਿਣਤ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦੱਬੀ ਕੱਢੀ ਤੇ ਸੋ-ਸੋ ਦੇ ਨੋਟ ਦੋਹਤਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਗਿਣਨ ਲੱਗਿਆ।

ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਉਹ ਬਸਤਾ-ਨੁਮਾ ਦੱਬੀ ਬਾਪੂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਫੜ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਨੋਟ ਲੱਭ ਕੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਬਾਪੂ ਉਤੇ ਭਾਰ ਵੀ ਨਾ ਪਵੇ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਜਦੋਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕੱਲੀ-ਇਕੱਲੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਿਰ ਪਲੇਸ ਕੇ।

ਇਹ ਉਦੋਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੁੜਾ ਕੇ। ਕਾਰਗਿੱਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਨਰਲ ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ 10 ਸਾਲ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਸ਼ਰਫ ਫੇਰ ਵੀ ਨਾ ਮੰਨੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿੱਲ ਕਲਿੰਟਨ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੇ ਉਹ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਉਥੇ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਸ਼ਰੀਫ ਠਾਠ ਬਾਠ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਸਨ ਸੰਤਾਲੀ ਵਿਚ ਉਧਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਫ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਏਧਰ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਉਧਰੋਂ ਇਧਰ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਨੇ ਗੁਣਾ ਘੱਟ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਨਿਊ ਜਾਤੀ ਉਮਰਾ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਟੁਟਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਰੀਫ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚਾਰੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਸਾਖੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ! ਇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਭੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ।

ਭੱਟੀ ਸਰਦਾਰ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਖਾਨ ਦੀ ਉਮਰ ਚਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਟੱਪ ਚੱਲੀ ਸੀ ਪਰ ਔਲਾਦੋਂ ਸੱਖਣਾ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਨਾਨਕ ਨਾ ਚੱਜ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੱਟੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚੱਲਿਆ,

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 91-94642 51454

ਚਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਨ ਲਾ ਦਿੰਨੇ ਆਂ। ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਰਾਇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ, ਦੇਖਿਆ ਮਸਫੂਟ ਬਾਬਾ ਸੋਟੀ ਫੜੀ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਘੋੜੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ, ਜੋੜੇ ਉਤਾਰੇ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, “ਬਾਬਾ, ਮੇਰੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਕਰ। ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਰਹੇ।”

ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪਾਂ ਕਰਤਾਰ ਪਾਸ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਰਾਇ ਜੀ।” ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, “ਰਾਇ ਜੀ ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋਈ, ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।” ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਾ ਰਾਇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਦਲ ਹਵੇਲੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰਾਇ ਘਰ ਪੁੱਤ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਦਰਜਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਦਾਅਵਤ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਧੀ ਨਵਾਬ

ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਖਾਨ ਦੀ ਕਬਰ ਦੀ ਹੋਣੀ

ਦੌਲਤ ਖਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਇ ਨੇ ਅਹਿਮ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, “ਅੱਜ ਇਸ ਮੁਬਾਰਕ ਮੌਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਜ਼ਰਤ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅਲਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।”

ਰਾਇ 1500 ਮੁਰੱਬੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਅੱਧੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ, 750 ਮੁਰੱਬੇ ਯਾਨਿ 18750 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਤੋਂ ਫਰਦ ਮੰਗੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਕਾਬਜ਼, ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅਲਹਿ ਸਲਾਮ।

ਮੈਂ 1993 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਹਿਤ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆ, ਉਥੋਂ ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਮਿਲੇ। ਪੁੱਛ ਪੁਛਾ ਕੇ ਰਾਇ ਜੀ ਦੀ ਕਬਰ ਲੱਭੀ, ਸਜਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਨਾ। ਟੁੱਟੀ ਭੱਜੀ ਕਬਰ ਪਥਾੜੇ ਵਿਚ ਸੀ,

ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਖਾਨ ਦੀ ਕਬਰ

ਗੁਰਾਰੇ ਚਿਣੇ ਹੋਏ। ਮੈਂ ਭੱਟੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਕਬਰ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ?” ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, “ਅੱਧ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਗਿਏ ਰਾਇ ਸਰਦਾਰ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ?”

ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਔਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਥਾਂ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਕੀ ਵਿਉਂਤ ਕਰਾਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਕਬਰ-ਪੂਜਾ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ। ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਜਿੰਨੇ ਮਕਬਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਤਾਮੀਰ ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਉਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਵਾਏ ਹੋਣਗੇ? ਪਰ, “ਜਿਥੇ ਬੋਲਣ ਹਾਰੀਐ ਤਿਥੇ ਚੰਗੀ ਚੁਪ।”

ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ,

ਖਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।” ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਦੀ ਤਾਮੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਕਿਤੋਂ ਮੇਰਾ ਨੰਬਰ ਲੱਭ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਦੱਸਿਆ, “ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੋ ਭਲੇ ਕੰਮ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਹੋ ਗਏ ਨੇ। ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਸਦੇ ਸੱਭਰਵਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮਕਬਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤਾਂ ਲਈ ਹੀ ਲਈ, ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਰਸੂਖ ਨਾਲ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।”

ਇੰਧਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਖਾਨ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ-ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ।

ਮੌਲਾਨਾ ਰੂਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਹੈ, ਜਾਏਂਗਾ ਦੂਰ ਜਦ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਮਾਰੇਂਗਾ 'ਵਾਜ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਤੇਰੀ 'ਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਕਿਤੋਂ ਮਿਲੇਗਾ ਆਖਰ ਤਾਂ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇਰੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ।

ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਅੱਖਾਂ ਦਾਨ

ਸਾਡੇ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਧਖੜੂ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਆਈ ਬੈਂਕ ਵਾਲੇ ਅੱਖਾਂ ਲੈ ਗਏ, ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਭ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ, ਚਲੇ ਆਪਾਂ ਵੀ

ਅੱਖਾਂ ਦਾਨ ਕਰੀਏ!

ਦਾਦਾ ਜੀ ਬੋਲੇ, “ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਫਿਰੋਗੇ ਫੇਰ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ?”

ਦਾਦੀ ਬੋਲੀ, “ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਿਸ ਕੰਮ, ਦਿਸਦਾ ਤਾਂ ਹੈਨੀ”

ਭਰਾ-ਭਰਜਾਈ ਡਰ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਕੀ ਪਤਾ ਰੱਬ ਦਾ ਕੀ ਸਿਸਟਮ ਆ ਅੱਗੇ, ਜੇ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੀ ਰਹਿੰਗੇ, ਫੇਰ?”

ਮੈਂ ਸਭ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਹੁੰਦੀ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਰਤ ਆਈ।

-ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਕੌਰ

shaminderbrar83@gmail.com

ਪਹਿਲੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦਾ ਸਫਰ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸ. ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਪਹਿਲੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦਾ ਸਫਰ’ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਤੱਥਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਦੀ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਕਰਨ।

ਸਿਲੇਬਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਲੇਖ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਅਤੇ ਸ. ਸਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ।

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿਆਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਈ ਆਪ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

ਫੋਨ: 408-439-4761

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 29 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸ. ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ‘ਪਹਿਲੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦਾ ਸਫਰ’ ਵਿਚ ਬਿਆਨ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਕੀਤਾ ਪਹਿਲੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਵਲੋਂ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਲੇਖਕ ਨੇ 72 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਜਪਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੀ ਦਿਲਕੋਸ਼ਾਊ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮਾਨੋ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

-ਨਵੱਤਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ

ਬਫਲੇ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਕੈਂਟ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ

ਸਿਆਟਲ (ਬਿਊਰੋ): ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਸਟੇਟ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੈਂਟ (ਸਿਆਟਲ) ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬਣ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਝੰਡੇ

ਗੱਡੇ ਹਨ। ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਲਈ ਬੁੱਧਵਾਰ, 2 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਈ ਚੋਣ 'ਚ ਉਸ ਨੇ 43% ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ 57% ਵੋਟਾਂ ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਚੋਣ ਸੀ। ਫਾਈਨਲ ਵੋਟਾਂ 7 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੈਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪੌਲ ਆਡਿਸ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੌਲ ਆਡਿਸ 25.83% ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੜਕੀ ਵੱਲੋਂ ਥਾਣੇ 'ਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਧੌਖਾਧੜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਈ ਲੜਕੀ ਵੱਲੋਂ ਥਾਣਾ ਦੁੱਗਰੀ 'ਚ ਫਾਹਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਲੜਕੀ ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਖਿੜਕੀ ਨਾਲ ਚੁੰਨੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਫਾਹਾ ਲੈ ਲਿਆ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਖਫਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਖਫਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਦੇਣ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਏ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਦੇਣ ਉੱਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਖਤ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਦੂਜੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵਿਧਵਾ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਉੱਤੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਆਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਉੱਤੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੇਸ ਪਹਿਲਾਂ

ਹੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਦੇਣ ਉੱਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ 29 ਅਗਸਤ ਲਈ ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜਨਵਰੀ 2007 ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਨੌੜਾ ਦੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ 30 ਜੂਨ 2016 ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੈਂਬਰ ਜਸਟਿਸ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਮੋਹੰਤਾ ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਵਿਨਾਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰਨ ਹਰਮਨ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰਨ ਹਰਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਤੇ ਹਰਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਮਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਕਮਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੋਗੇ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ

ਹਰਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ

'ਚ ਖਤਮ ਹੋਈ ਮਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਹਰਮਨ ਨੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ 'ਚ 115 ਗੇਂਦਾਂ ਉੱਤੇ 171 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਪਾਰੀ ਸਦਕਾ ਭਾਰਤ 6 ਵਾਰ ਦੀ ਚੈਂਪੀਅਨ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰਮਨ ਨੇ ਫਾਈਨਲ 'ਚ ਵੀ 51 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਪਾਰੀ ਖੇਡ ਸਭ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।

ਫਿਲਮ 'ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ' ਵਿਰੁਧ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ' ਖਿਲਾਫ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧਿਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੁੱਦਈ ਦਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਕੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬ੍ਰਿਲਸਟਿਨ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਪਾਰਟਨਰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ,

ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਟੀਮ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਇਨਸਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਦਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਟੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਸੰਬਰ 2014 ਤੋਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

**ਪਲੈਜੈਂਟ ਟਰੈਵਲ
ਐਂਡ ਟੂਰਜ਼**

Pleasant Travel & Tours

6257 N. Clark Street, Chicago, IL 60660

Serving Community For Over 25 Years

Fly to Any Destination with the Best Price

Chicago-Amritsar = \$ 795.00

Chicago-Delhi = \$695.00

Chicago-Mumbai = \$ 695.00

Restriction do apply

Ph: 773-508-1927

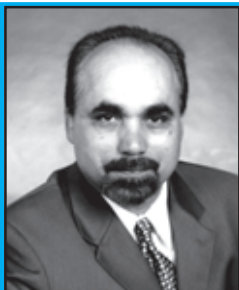
Pleasanttravel@hotmail.com

www.pleasanttravelchicago.com

**ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ
ਰੇਟ 'ਤੇ ਹਵਾਈ
ਟਿਕਟਾਂ**

Sistar Mortgage
Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

**Loans
Available
In Most
States!**

***Refinance up to 125% value of the house.**

•Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance). •Self Employed and H1 Visa •Jumbo loans •Commercial Property With Business or Business Only. •Business Equity Line of Credit. •Multi Unit Investment Property.

Michigan Truck Driving School

6405 Middlebelt Road, Romulus, MI 48174

**ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ
ਲੈਸ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ
ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ**

***ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ**

***3-4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ**

Raj Jamarai **Cell: 734-644-1010** Office: 734-747-4298

**ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ
ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?**
ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

***ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ**

***ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ**

***ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ**

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

***Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums**

Call Paul at 1-800-705-3863

www.Transportationfunding.com

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਵਫਦ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਵਫਦ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੌਮੀ ਬੁਲਾਰੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ., ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਮੋਦ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਾਇਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਵਫਦ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਨਾ ਹਰਿ ਕੀ ਪੋਤੀ 'ਤੇ ਕਰਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ 60:40 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਕਰਨ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ, ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਤੇ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਖਾਲੀ ਪਏ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਭਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਉਪਰੰਤ ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਹਰਿ ਕੀ ਪੋਤੀ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛੇਤੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਆ ਰਹੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹਨ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਖਾਲੀ ਪਏ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਭਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਨੂੰ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ।

ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ 127 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਤਲਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ 127 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਤੇ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਰਾਹਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਲੋਕਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1984 ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ 127 ਸਿੱਖਾਂ ਸਣੇ ਲੁੱਟ ਤੇ ਅੱਗਜਨੀ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ 2800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਯੂ.ਪੀ. 'ਚ ਦਰਜ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਥਾਣਾ ਬਜ਼ਰਿਆ ਤੇ ਨਜ਼ੀਰਾਬਾਦ 'ਚ ਦਰਜ ਹੋਈਆਂ ਕੁਝ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਜਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯੂ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਢਿੱਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਦੇ ਮਾਰਫਤ ਪੱਤਰ ਵੀ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਤਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟੀਚਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨਪੁਰ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਜਤਾਈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੱਗਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਰਜ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਹੂਮ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਵੇਲੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ 2015 ਵਿਚ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਵੀ

ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਉਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੱਤਰ ਹਨ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦਰ ਘਟਾਈ

ਮੁੰਬਈ: ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਵਿਆਜ ਦਰ ਵਿਚ 0.25 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਕਟੌਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਦਰ ਹੁਣ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਉਤੇ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਹੁਣ ਘਰ, ਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਘਟਣ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਘੱਟ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨੀਤੀਗਤ ਰੁਖ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਮੁੱਖ ਵਿਆਜ ਦਰ 'ਰੈਪੋ ਰੇਟ' (ਜਿਸ ਦਰ ਉਤੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ) 6.25 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 6 ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਦਮ ਦੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਆਜ ਦਰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਨਵੰਬਰ 2010 ਵਾਲੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਆ ਗਈ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਲਈ ਚਿਤਾਵਨੀ ਮਾਰਚ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੀ 35ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ 1973 ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਲਈ 35 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 1973 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੀਲੀਭੀਤ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਮਦਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੀਲੀਭੀਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 1994 ਵਿਚ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਪਾਹਜ ਹੋਏ ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 50-50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦੇ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ 50-50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 8 ਅਤੇ 9 ਨਵੰਬਰ 1994 ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੀਲੀਭੀਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੱਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 21 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਟੈਗੋਰ ਦਾ ਬੁੱਤ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦਾ ਬੁੱਤ ਫੌਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਟੈਗੋਰ ਨੇ 1919 ਦੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਨਾਈਟਹੁੱਡ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁੱਤ ਇਥੇ ਫੌਰੀ ਲਾਏ।

ਰੀਟਾਬੁੱਤ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਿਫਰ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਗ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਟੈਗੋਰ ਦੀਆਂ ਕਦੇ ਨਾ ਮਿਟਣ ਵਾਲੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਏ

ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਬੇਸਿਰ ਪੈਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।' ਸਦਨ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 13 ਅਪਰੈਲ 1919 ਨੂੰ

ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.ਐਮ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਫੌਰੀ ਬਾਅਦ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਨਾਈਟਹੁੱਡ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ 1915 ਵਿਚ ਸਿਖਰਲੇ ਵਹਿਸ਼ੀਪੁਣੇ

ਖਿਲਾਫ ਚੁੱਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਮਾਣ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਥਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਢਿੱਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉਤੇ ਸਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਕਰਨਲ ਆਰ.ਐਸ. ਉਪਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਤੇ 295 (ਏ) ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਅਤੇ ਬੰਗਲੌਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ।

ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜ ਕੇ ਨਿਯਮਿਤ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਰਨਲ ਉਪਲ ਨੇ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਜਾਨ ਲੋਵਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਰਨਲ ਉਪਲ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਚੁੱਕਿਆ ਮੁੱਦਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਿਧਰਮੋਈਆ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮਿਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਕਰਨਲ ਆਰ.ਐਸ. ਉਪਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਿਆ।

ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਮੂਲੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹੇਠ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਖੂਬ ਭਰਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਤੇ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਹੀਰਾਂ ਘੰਤੀ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਬਰਬ ਐਲਮਹਰਸਟ ਦੇ ਵਾਟਰਫੋਰਡ ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ ਵੱਲ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਆਪੋ ਵਿਚ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾ ਪਾ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ

ਜਯੋਤੀ ਸ਼ਰਮਾ

ਸਨ ਅਤੇ ਕਈ ਆਪੋ ਵਿਚ ਹੀ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਬਬੇਰੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਹਾਲ ਅੰਦਰ ਸੂਟਾਂ, ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੇ ਗਹਿਣੇ-ਗੱਟੇ

ਮੇਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਿਨੀ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਹੋਸਟ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕਾ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾ ਜਯੋਤੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਮਿਨੀ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੇ ਮੇਲਣਾਂ ਨਾਲ ਜਯੋਤੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ, 'ਪਾਈ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜੇਬਾਂ ਹੋਵੇ ਜੁੱਤੀ ਤਿੱਲੇਦਾਰ, ਪਤਲੀ ਧੌਣ ਦੁਆਲੇ ਹੋਵੇ ਰਾਣੀ ਹਾਰ, ਉੱਤੇ ਤੰਗ ਜਿਹੀ ਕਮੀਜ਼ ਨਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਸਲਵਾਰ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਟਿਆਰਾਂ।'

ਜਯੋਤੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਝੱਟ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਤੀਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਗੀਤ ਛੋਹਿਆ, 'ਤੀਆਂ ਵੇਖਣ ਜਾਣਾ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕੀਂ ਨਾ...ਵੇ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕੀਂ ਨਾ।' ਉਸ ਮਾਹੀ ਕੋਲ ਤਰਲਾ ਵੀ ਲਿਆ, 'ਹਾਣੀਆਂ ਕੋਕਾ ਘੜਵਾ ਦੇ ਮਾਹੀਆ ਕੋਕਾ, ਗਲੀ ਗਲੀ ਵਣਜਾਰਾ ਫਿਰਦਾ ਦੇਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੋਕਾ, ਲੈ ਲਉ ਕੋਕਾ'

ਹੁਸਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ, ਰੂਪ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਵਰਗਾ

ਆਪਣੇ ਮਾਹੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਵੀ ਕੀਤਾ, 'ਕਾਲਾ ਸ਼ਾਹ ਕਾਲਾ ਮੇਰਾ ਕਾਲਾ ਹੀ ਸਰਦਾਰ, ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਫਾ ਕਰੋ।' ਜੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸੱਸ ਦੀ ਝੰਡ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, 'ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਬੜੀ ਕੁਪੱਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਾਉਣ ਨਾ ਦੇਵੇ ਜੁੱਤੀ।' ਗਿੱਧੇ ਦੇ ਵਧੀਆ ਰੰਗ ਬੱਝੇ। ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਵਿਚ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇੰਨਾ ਚਾਅ ਤੇ ਦਮ ਖਮ ਸੀ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਹੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ! ਭੰਗੜਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਮੁਟਿਆਰ ਨੇ ਨੱਚਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਹੁਸਨ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, 'ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ, ਹੁਸਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ, ਰੂਪ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਵਰਗਾ।' ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਗਾਇਕਾ ਪੂਜਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, 'ਵੇ ਸੋਨੇ ਦਿਆਂ ਕੰਗਣਾਂ ਸੌਂਦਾ

ਮਿਸ ਪੰਜਾਬਣ (ਐਨ ਖੱਬੇ) ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਐਨ ਸੱਜੇ)

ਦੇ ਲੱਗੇ ਸਟਾਲਾਂ ਉਪਰ ਝੁਰਮਟ ਪਾਈ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ.ਏ.ਓ.) ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਦੇ 13ਵੇਂ ਤੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦਾ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਢੋਲਕੀ 'ਤੇ ਗੀਤ ਗਾਏ, ਗਿੱਧਾ-ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ, ਉਥੇ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ ਅਤੇ ਮਿਸ ਪੰਜਾਬਣ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਮੇਲਾ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਬੀਬੀ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਪਾਂਸਰ ਡੈਬਰਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਖਜੀਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਲੁੱਬਾ ਸਨ।

ਅਤੇ 'ਕਦੇ ਹੂੰ ਕਰਕੇ, ਕਦੇ ਹਾਂ ਕਰਕੇ, ਗੋਤਾ ਦੇ ਦੇ ਨੀ ਮੁਟਿਆਰੇ ਲੰਬੀ ਬਾਂਹ ਕਰਕੇ' ਆਖ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਮੰਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ

ਇਕੋ ਜਿਹਾ, ਦਿਲ ਦੇਣਾ ਤੇ ਦਿਲ ਲੈਣਾ, ਸੌਂਦਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ।'

ਢੋਲਕੀ 'ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ 'ਲੱਠੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਉਤੇ ਸਲੇਟੀ ਰੰਗ ਮਾਹੀਆ', 'ਇਕ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਕਾਸ਼ਨੀ ਦੂਜਾ ਰਾਤ ਦੇ ਉਨੀਂਦਰੇ ਨੇ ਮਾਰਿਆ', 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖੀਆਂ 'ਚ ਪਾਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕੱਜਰਾ ਵੇ ਅੱਖੀਆਂ 'ਚ ਤੂੰ ਵਸਦਾ' ਆਦਿ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਗੀਤ ਅਤੇ ਟੱਪੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਦੋ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨ੍ਰਿਤ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, 'ਜੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਸਾਡੀ ਤੋਰ ਤੂੰ ਵੇਖਣੀ ਗੜਵਾ ਲੈ ਦੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ, ਲੱਕ ਹਿੱਲੇ

ਮਜਾਜਣ ਜਾਂਦੀ ਦਾ...।'

ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੱਚੀ ਪੰਜਾਬਣ (ਮਿਸ ਪੰਜਾਬਣ) ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ ਰਹੀ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਜੱਜ ਸਨ-ਜਸਮੀਤ ਸੂਗਾ, ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ ਅਤੇ ਵਿਪਨ ਕਲੇਰ।

ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ ਵੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਪਹਿਨ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਫੈਸ਼ਨ

ਹਾਲ ਝੱਟ ਭਰ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 400 ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਲਈ ਮੁੜ ਆਰਡਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉੱਜ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਣਾ ਵਧੀਆ ਸੀ।

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਤੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਮੇਲਾ ਮਿਡਵੈਸਟ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨੰਬਰ ਇਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੋਹਰੀਆਂ ਵਿਚ ਜਰੂਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ-ਹੈ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਜਿਹਾ ਪਹਿਰਾਵਾ

ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਸਨ, ਪੈਨਾਚੇ ਇੰਪੋਰੀਅਮ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੂਟਾਂ ਲਈ ਕੱਪੜਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਢਾਈ ਹੱਥੀਂ

ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਨੀ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸੁਖੀ ਸਿੰਘ, ਨਵਜੋਤ ਬਾਜਵਾ, ਜਸਮੀਤ ਸੂਗਾ, ਆਰਤੀ ਸਿੰਗਲਾ,

ਸੂਈ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਜ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕਲੀਰੇ, ਟਿੱਕਾ, ਫੁਲਕਾਰੀ, ਘੰਗਰਾ, ਪਰਾਂਦਾ, ਰੇਸ਼ਮੀ ਰੁਮਾਲ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣੇ ਰਹੇ।

ਕਮਲ ਹੁੰਜਨ, ਨੇਹਾ ਵਾਲੀਆ, ਪੰਮੀ ਸੰਘਾ, ਨੈਨਾ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਮਾਗੇ, ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਮਨੀਸ਼ਾ ਗਰਗ, ਪਿੰਕੀ ਵਾਲੀਆ, ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ।

ਤੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਲਈ ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਚਾਅ ਸੀ ਅਤੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਏਸ਼ੀਅਨ ਮੀਡੀਆ

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ (ਮਿਡਵੈਸਟ)

ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ-2017 ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ

Busse Wood Forest Preserve South,
Elk Grove Village, IL

3 ਸਤੰਬਰ 2017 (ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ)

ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਆਓ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ, ਖਾਣੇ ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣੋ; ਦਾਖਲਾ ਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਜਥੇਦਾਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ

ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕ ਹਰਕੇਵਲ ਲਾਲੀ ਜੇ ਪੀ ਐਸ ਖਹਿਰਾ ਮਨਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਲਵ ਮਿਨਹਾਸ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਪਨਆ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ

ਪਹਿਲੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਦੂਜੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਐਮ ਆਰ ਦੂਬੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪਟਿਆਲਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਇਨਾਮ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ

ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਮਨਮੋਹਨ ਗਰੇਵਾਲ ਬਰੈਟੀ ਗਿੱਲ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ ਨਿੱਜਰ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ ਸਿਆਟਲ, ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ ਨਾਰਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਅਤੇ ਯੂਥਾ ਬੁਦਰਜ਼ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਭਾਗ ਲੈਣਗੀਆਂ

ਸਵਰਗੀ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵਲੋਂ: ਜਿਮੀ ਸੰਘਾ

ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਮਦਨ ਪੋਪਲੀ ਸੇਨੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿਕਰਮ ਸਿੱਧੂ ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੰਗ ਰਾਜਦੀਪ ਪੰਮਾ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੱਕੀ ਸਿੰਘ ਰਵੀ ਹੰਤਰਾ ਜਸਵੀਰ ਸੁੱਗਾ ਅਮਰਜੀਤ ਢੀਂਡਸਾ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਬੈਸ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਫੀਨਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾ ਰਾਣਾ ਸੇਖੋਂ ਫੋਰਟਵੇਨ ਰਾਣਾ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਚਰਨਜੀਤ ਸਮਰਾ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਮਾਨ ਅਤੇ ਸੁੱਖੀ ਮਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ ਓਹਾਇਓ ਦਰਸ਼ਨ ਦਰਜ

ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ

ਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨਚੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਲਖਵਿੰਦਰ ਬਿਹਾਰੀਪੁਰ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬੱਬੀ ਬਲਜੀਤ ਮੰਗੀ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੱਟੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਜਸਵਾਲ ਹਰਬੰਤ ਗਰੇਵਾਲ ਜੱਸੀ ਸਰੋਤਾ ਡੀ. ਫੀਨਾ ਮੋਹਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਕੀ ਸ਼ਮੀਪੁਰੀਆ ਗੁਰਮੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਜਸਰੂਪ ਸਿੰਘ

ਗਾਇਕ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ ਕਬੱਡੀ ਕੁਮੈਂਟੇਟਰ ਮੱਖਣ ਅਲੀ

ਮੇਲਾ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇਦੜਾ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇਦੜਾ ਹਰਦਿੰਦਰਜੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ

ਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨਚੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਲਖਵਿੰਦਰ ਬਿਹਾਰੀਪੁਰ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬੱਬੀ ਬਲਜੀਤ ਮੰਗੀ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੱਟੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਜਸਵਾਲ ਹਰਬੰਤ ਗਰੇਵਾਲ ਜੱਸੀ ਸਰੋਤਾ ਡੀ. ਫੀਨਾ ਮੋਹਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਕੀ ਸ਼ਮੀਪੁਰੀਆ ਗੁਰਮੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਜਸਰੂਪ ਸਿੰਘ

ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ

ਲਖਬੀਰ ਢੀਂਡਸਾ ਪਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਪਰਮਜੀਤ ਮਹਿਰਾਜ ਜਸਵੀਰ ਪੰਨੂ ਰਾਕੇਸ਼ ਹੇਹਨ ਫੈਡੇ ਇੰਡੀਆ ਮਿਲਵਾਕੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਅਰੋੜਾ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੇਪੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਮੀ ਗਰੇਵਾਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੈਣੀ ਗੁਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਬਸੰਤੀ

ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ

ਅਮਰਜੀਤ ਸੰਧਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਕਲੇਰ ਹਰਜੀਤ ਸੰਧਰ ਕੁਲਵੰਤ ਵਿੱਲੋਂ ਹਰਵਿੰਦਰ ਲਾਲੀ ਸਿੱਧੂ ਸੁਰਜੀਤ ਭੂਰ ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਲੀਆ ਹਰਿੰਦਰ ਚਾਹਲ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਪੀ ਸੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿਲਖੂ ਅਮਰਦੀਪ ਫੀਨਾ ਗੁਰਮੀਤ ਅਰੋੜਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਦੀਪ ਲੰਗ

ਸਾਡੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਸਤਬੀਰ ਖੱਟੜਾ ਬਾਬ ਹੁੰਦਲ ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਪੁਨੀਆ ਜਰਨੈਲ ਮੱਲੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਮਰਾ ਜਗਦੇਵ ਸਮਰਾ ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਅਧੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਜੈਬ ਲੱਖਣ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਬੱਬੂ ਹਰਦੀਪ ਭੱਟੀ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਡਾ. ਪਾਲ ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਟਿੱਕੂ ਮਾਨ

ਸਾਡੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਜੱਸੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਚਿੰਪੀ ਖੱਟੜਾ ਪਰਮਿੰਦਰ ਖੱਟੜਾ ਰਛਪਾਲ ਬਾਜਵਾ ਰਘਵਿੰਦਰ ਮਾਹਲ ਜਗਜੀਤ ਢੀਂਡਸਾ ਰਤਨਦੀਪ ਵਿੱਲੋਂ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਲਵਿੰਦਰ ਵਿੱਲੋਂ ਗੁਰਸਾਹਿਬ ਭੂਰ ਸਤੀਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪ ਦਿੱਲੁ ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਘੋਤੜਾ ਪੰਨੂ ਫੋਰਟਵੇਨ ਸਤੀਸ਼ ਫੋਰਟਵੇਨ

ਬਲਿਹਾਰ ਦੁਲਈ ਕਮਲਜੀਤ ਘੁਮਣ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣਜੀਤ ਗਿੱਲ ਰੰਨਾ ਧੰਮ (ਵੰਡਾਲੀਆ) ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਰਾੜ ਬੋਬੀ ਸਲੇਮਪੁਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਭੁਪਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਰੰਮੀ ਗਰੇਵਾਲ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਜੈਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਬਲਦੇਵ ਬਿੰਦ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀ ਪਿੰਪੀ ਮਦੋਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਰੰਧਾਵਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਸਤਵੰਤ ਨਿੱਜਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਗਿੱਲ ਤਾਲੀ ਭੱਠਲ ਜਿਮੀ ਬਰਾੜ ਮੱਖਣ ਬਦੇਸ਼ਾ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਉਪਲ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਿੰਦਰ ਨਾਗਰਾ ਪਰਦੀਪ ਸਲਵਾਨ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਦੀ ਕਮੇਟੀ

STATE BANK of CHILTON
A trusted partner since 1891
Damin J. Hoerth
Vice President
Laura J. Hoerth
Executive Vice President
Ph: 920-849-9371

ਬਰੇਕ ਫਾਸਟ ਦੀ ਸੇਵਾ ਰੰਮੀ ਗਰੇਵਾਲ (ਪੰਜਾਬ ਸਵੀਟਸ ਸ਼ਿਕਾਰੋ), ਚਾਹ-ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਗਰੁਪ' ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ (ਟੱਚ ਆਫ ਸਪਾਈਸ) ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਦੀਪਾ ਵਿਰਕ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਹਲ ਵਲੋਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: (ਸ਼ਿਕਾਰੋ) ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਮਿਡਵੈਸਟ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ, ਪੀ ਐਚ ਓ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਰੋ। (ਮਿਲਵਾਕੀ) ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੀ ਸੀ ਓ। (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ, ਫਾਈਵ ਰਿਵਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ, (ਮਿਸ਼ੀਗਨ) ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਕੋਲਮਜ਼, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ-ਕੋਲਮਜ਼, ਯੂ ਐਸ ਏ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ-ਓਹਾਇਓ (ਕੋਨੋਡਾ), ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਗਰੀਨਵੁਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਲਾਸ ਬੇਨੋਸ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ), ਓਹਾਇਓ: ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਸਿਨਸਿਨੇਟੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
For Further Info.:
Balwinder Chatha 630-523-3412
Amritpal Gill 920-460-1001
Jassi Gill 773-759-0433
Darshan Pamma 847-561-7101
Jaswinder Gill 847-404-8882
Jindhi Khangura 847-529-1464
Amardev Singh 708-612-7963
Jinder Benipal 773-895-2041
Parminder Walia 847-477-1613
Baljit Mangi 773-469-9384
Rashpal Khangura 847-361-4908

ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਸਪਾਂਸਰ: ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਹੇਅਰ, ਸਾਹਿਲ, ਰੂਬਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਟੋਨੀ ਸੰਘੇੜਾ, ਸੰਘੇੜਾ ਭਰਾ, ਚਿਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚਿੱਟੂ

ਭਾਰਤੀ ਹੁਨਰਮੰਦਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਨਵਾਂ ਟਰੰਪ ਫਾਰਮੂਲਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕਟੌਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਮੈਰਿਟ-ਆਧਾਰਤ ਵੀਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਚ-ਸਿੱਖਿਅਤ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਮਾਨ ਲਾਟਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਅੰਕ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਹਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ, ਉਚ-ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਵਾਲੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੇ ਉਮਰ ਆਦਿ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਕਰ ਕੇ ਮੈਰਿਟ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਚ-ਸਿੱਖਿਅਤ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਚੇਨ-ਮਾਇਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਨਵੇਂ ਅੰਕ-ਆਧਾਰਤ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਪਿਛਲੇ 11 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 21 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਐਚ-1 ਬੀ ਵਰਕ ਵੀਜ਼ਾ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਤੇ ਪਰਵਾਸ ਸੇਵਾ (ਯੂ.ਐਸ.ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ.) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਚ ਯੋਗਤਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 11 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਰਕ ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਔਸਤਨ

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਸਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਹਲੇ

92,317 ਡਾਲਰ ਤਨਖਾਹ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਮਾਸਟਰ ਜਾਂ ਬੈਚੂਲਰ ਡਿਗਰੀ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 2007 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਾਲ ਜੂਨ ਤੱਕ, ਯੂ.ਐਸ.ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ. ਨੂੰ 34 ਲੱਖ ਐਚ-1 ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, 21

ਅਮਰੀਕੀ ਮਾਹਰ ਕੰਮਕਾਜੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫਿਕਰਮੰਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਐਚ-1 ਬੀ ਤੇ ਐਲ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਐਚ-1 ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਸਤੀ ਲੇਬਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੀਜ਼ੇ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੇਬਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾ ਆਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਸਕਿੱਲ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਗੇ, ਉਥੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਦਨ ਦੇ ਕਈ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆਉਣ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਚ ਤਰਜੀਹ ਮਿਲੇਗੀ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧੇਗਾ।

ਵਿਚੋਂ 26 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਚ-1 ਬੀ ਵਰਕ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 23 ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਚ-1 ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 25-34 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 20 ਲੱਖ ਵੀਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ 3 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਭੁੱਲ ਲਈ ਮਜ਼ਾਕ ਦੀ ਪਾਤਰ ਬਣੀ ਮਿਸ ਦਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ

ਕੇਪ ਟਾਊਨ: ਮਿਸ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਡੈਮੀ ਪੀਟਰਸ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਡੈਮੀ ਇਕ ਚੈਰਿਟੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਏਡਜ਼ ਪੀੜਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਪੁੱਜੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਦਸਤਾਨੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਡੈਮੀ ਉਂਜ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ

ਖੁਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਦਸਤਾਨੇ ਪਾਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਡਜ਼ ਹੱਥ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਫੈਲਦੀ ਪਰ ਡੈਮੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਨੇ ਪਾ ਕੇ ਹੱਥ ਧੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲਾ ਖੁਲਾਸਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: 20 ਭਾਰਤੀ ਅਰਬਪਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਦੇ 10 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੌਲਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ 50 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌਲਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਲੂਮਬਰਗ ਬਿਲੀਅਨਅਰ ਇੰਡੈਕਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌਲਤ 200 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਦੇ 10 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਮਿੱਤਲ, ਸ਼ਿਵ ਨਾਦਰ, ਕੁਮਾਰ ਬਿਰਲਾ, ਵਿਕਰਮ ਲਾਲ, ਪੰਕਜ ਪਟੇਲ, ਕੇ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਅਜੇ ਪਿਰਾਮਲ, ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਦਾ ਖਾਣ ਪੀਣ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਰੂ ਅਸਰ

ਬੋਸਟਨ: ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਨਾਲ ਚੌਲ, ਕਣਕ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁੱਖ ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਪੋਸ਼ਟਿਕਤਾ 'ਚ ਕਮੀ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਸਾਲ 2050 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 5 ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਾਰਵਰਡ ਟੀ.ਐਚ. ਚਾਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਦੇ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਦਾ ਪੱਧਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਲ 2050 ਤੱਕ 18 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਭੋਜਨ 'ਚ 5 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ 'ਚ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪੱਧਰ ਕਾਰਨ 15 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਰਵਰਡ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਖੋਜਕਰਤਾ ਸੈਮੂਅਲ ਮਾਇਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਖੋਜ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਆਹਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ 76 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

2050: ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧ ਜਾਏਗੀ ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਲੰਡਨ: ਇਕ ਬਰਤਾਨਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2050 ਤੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧ ਕੇ 11.5 ਕਰੋੜ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 3.6 ਕਰੋੜ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਐਂਜੀਲਾ ਰਸਕਿਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਨ 1990 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2015 ਤੱਕ ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣ ਵਾਲੇ 188 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਰਿਪੋਰਟ 'ਦਿ ਲੈਨਸੈੱਟ ਗਲੋਬਲ ਹੈਲਥ ਜਰਨਲ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰੈਸਬਾਇਓਪੀਆ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਘਟਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸਬਾਇਓਪੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਸੈਲਫੀ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤਲਾਕ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਫਲੋਰਿਡਾ ਦੀ ਪਾਮ ਬੀਚ ਕਾਊਂਟੀ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲਿਨ ਤੇ ਡੇਵ ਏਰਨਬਰਗ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਿਨ ਸਾਬਕਾ ਚੀਅਰਲੀਡਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਡੇਵ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਕੀਲ ਹੈ। ਔਰਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਸੈਲਫੀ ਲੈਣ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕਰਨ ਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।

ਲਿਨ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਲਾਕ ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਬੀ.ਐਮ.ਡਬਲਯੂ. ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ

ਡਾਲਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲਿਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਮਰਥਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ

ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹਿਲੇਰੀ ਤੇ ਟਰੰਪ ਦਾ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਤਣਾਅ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਤਣਾਅ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ।

ਜਮਾਇਕਾ ਦੇ ਜਾਏ ਓਸੈਨ ਬੋਲਟ ਨੂੰ ਸਲੂਟ

ਖੇਡ ਜਗਤ

‘ਜਮਾਇਕਾ ਦਾ ਝੱਖੜ’ ਓਸੈਨ ਬੋਲਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ‘ਲਾਈਟਨਿੰਗ ਬੋਲਟ’ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਉਹ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ਹਾਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲੰਡਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਦੌੜ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਲਵਿਦਾਈ ਦੌੜ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿੱਤੇਗਾ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 905-799-1661

ਸਕਿਆ। ਉਹ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ‘ਚ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਹੀ ਆ ਸਕਿਆ। ਦੋ ਵਾਰ ਡੋਪ ਟੈਸਟਾਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਭੋਗ ਚੁਕਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਅਮਰੀਕੀ ਅਥਲੀਟ ਜਸਟਿਨ ਗੈਟਲਿਨ ਉਹ ਦੌੜ ਜਿੱਤ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਟਾਈਮ 9.92 ਸੈਕੰਡ ਨਿਕਲਿਆ ਜਦ ਕਿ ਓਸੈਨ ਦਾ 9.95 ਸੈਕੰਡ।

ਓਸੈਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਓਸੈਨ ਸੇਂਟ ਲੀਓ ਬੋਲਟ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਜਨਮ ਵੈਲਜ਼ਲੇ ਤੇ ਜੈਨੀਫਰ ਦੇ ਘਰ 21 ਅਗਸਤ 1986 ਨੂੰ ਜਮਾਇਕਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਔਸ-ਵੰਸ਼ ਅਫਰੀਕੀ/ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਨਸਲ ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੰਗ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜ 9.58 ਸੈਕੰਡ, 150 ਮੀਟਰ 14.35, 200 ਮੀਟਰ 19.19 ਤੇ 4+100 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇਅ

ਦੌੜ 36.84 ਸੈਕੰਡ। 2008 ‘ਚ ਉਹ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ 9.72 ਸੈਕੰਡ ‘ਚ ਲਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੀਜਿੰਗ ਦੀਆਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 2008 ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਮਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਥੇ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ 9.69 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ 200 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ 19.30 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ। ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ 4+100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਰਿਲੇਅ 37.10 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਲਾ ਕੇ ਜਿੱਤਿਆ। ਲੰਡਨ ਉਲੰਪਿਕ 2012 ‘ਚ ਓਸੈਨ 100 ਮੀਟਰ 9.63 ਸੈਕੰਡ, 200 ਮੀਟਰ 19.32 ਤੇ 4+100 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇਅ 36.84 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਦੌੜ ਕੇ ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ।

2009 ਵਿਚ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਸਮੇਂ ਉਹ 100 ਮੀਟਰ 9.58 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਲਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 200 ਮੀਟਰ 19.19 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਲਾ ਕੇ ਕਹਿਰ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ! ਰੀਓ ਉਲੰਪਿਕਸ 2016 ਵਿਚ ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਉਲੰਪਿਕ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 8 ਹੋ ਗਈ। 11 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਜਿੱਤੇ।

ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹਨ ਜੋਗਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਦੌੜ ਵੀ ਸਕੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ 4 ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਦੌੜਨ ਲਈ 190,000 ਸਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਆਖਰ 6 ਮਈ 1954 ਨੂੰ 4 ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਟੁੱਟੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਟੁੱਟਦੀ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਸਮਾਂ

4:1.6 ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 3:59.4 ਮਿੰਟ ਤਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦਸ ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਗੇ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ 3:57.9 ਮਿੰਟ ਤਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ 46 ਦਿਨ ਹੀ ਲੱਗੇ। ਅਗਲੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 366 ਦੌੜਾਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਦੌੜੇ!

ਓਸੈਨ ਬੋਲਟ

ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦਿਆਂ 1920 ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਖੇਡ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜ 10 ਸੈਕੰਡ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੌੜ ਸਕੇਗਾ। ਪਰ 14 ਅਕਤੂਬਰ 1968 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਿਮ ਹਾਈਨਜ਼ ਨੇ ਇਹ ਦੌੜ 9.95 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਤੁਰਾਨ ਮੇਲ ਦੌੜਾਕ ਓਸੈਨ ਬੋਲਟ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਚੜ੍ਹੀ। 31 ਮਈ 2008 ਦੇ ਦਿਨ ਨਿਊ

ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਦੌੜਦਿਆਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ 9.72 ਸੈਕੰਡ ‘ਤੇ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ 16 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬੀਜਿੰਗ ਦੀਆਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ 9.69 ਸੈਕੰਡ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਗਿਆ। ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 16 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੀ ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਦੌੜਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜ 9.58 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਦੌੜ ਦਿਖਾਈ!

ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬੰਦਾ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਤੇਜ਼ ਦੌੜ ਸਕੇਗਾ? ਕੀ ਕਦੇ 9 ਸੈਕੰਡ ਦੀ ਹੱਦ ਵੀ ਟੁੱਟ ਸਕੇਗੀ? ਖੇਡ ਵਿਗਿਆਨੀ ਜੌਨ ਬ੍ਰੈਂਕਸ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਹੈ, ‘ਦੀ ਪਰਫੈਕਟ ਪ੍ਰਾਫਾਇਟ’। ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੰਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿੰਨਾ ਤੇਜ਼ ਦੌੜ ਸਕਦਾ? ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਜੁੱਸਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ? ਉਹਦੇ ਜੀਨਜ਼ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇ? ਸੋ ਮੀਟਰ ਦੌੜਨ ਦੇ ਚਾਰ ਪੜਾਅ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਟਾਰਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਤੇ ਯਕ ਦਮ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ, ਦੂਜਾ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਬਲਾਕ ਤੋਂ ਉਠਣਾ, ਤੀਜਾ ਯਕ ਦਮ ਪੂਰੀ ਰਫਤਾਰ ਫੜਨੀ ਤੇ ਚੌਥਾ ਪੂਰੀ ਰਫਤਾਰ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਦੌੜ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਸਟਾਰਟਰ ਅੰਦਰਲੀ ਲੇਨ ਕੋਲੋਂ ਪਿਸਤੌਲ ਦੇ ਫਾਇਰ ਨਾਲ ਸਟਾਰਟ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅੰਦਰਲੀ ਲੇਨ ਤੋਂ 0.025 ਸੈਕੰਡ ਬਾਅਦ 11 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਾਹਰਲੀ ਲੇਨ ਤਕ ਪੁੱਜਦੀ ਸੀ। ਇੰਜ ਅੰਦਰਲੀ ਲੇਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀ ਲੇਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ। ਹੁਣ ਹਰ ਦੌੜਾਕ ਦੇ ਬਲਾਕ ਪਿਛੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਬੀਪ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਟਾਰਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੋ

ਸਮੇਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਵਾਜ਼ ‘ਤੇ ਰੀਐਕਸ਼ਨ ਟਾਈਮ ਸੈਕੰਡ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਟਾਰਟ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੌੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ। ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਜਿੱਦਣ ਉਸੈਨ ਬੋਲਟ ਨੇ 9.58 ਸੈਕੰਡ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਉਦਣ ਉਹ ਬੀਪ ਉਤੇ ਸੈਕੰਡ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਰੀਐਕਟ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 9.51 ਸੈਕੰਡ ਹੋਣਾ ਸੀ!

ਖੇਡ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੱਲੋਂ 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਦੇ ਪਰਫੈਕਟ ਦੌੜਾਕ ਦੀ ਪਰਫੈਕਟ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਵੀ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਪਰਫੈਕਟ ਪ੍ਰਾਫਾਇਟ ‘ਤੇ ਪੁੱਜ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਦੌੜਾਕ ਦਾ ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ 2 ਇੰਚ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਵਜ਼ਨ 87 ਕਿੱਲੋ ਹੋਵੇ। ਲੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਇਕ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਪੱਟਾਂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਇੰਚੀ ਪੱਠਿਆਂ ਵਿਚ 55-65% ਰੇਸ਼ੇ ਫਾਸਟ ਤੇ 35-45% ਮੌਠੇ ਹੋਣ। ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਘੋਨ ਮੋਨ ਹੋਵੇ। ਸਟਾਰਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ‘ਚ ਬਲਾਕ ਤੋਂ ਕਦਮ ਉਠੇ। ਟਰੈਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਤਰ ਤੋਂ 1000 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਮੌਸਮ 27.7 ਸੈਲਸੀਅਸ, ਹੁਮਸ 11% ਤੇ ਹਵਾ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ 4.4 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਦੌੜਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਕਸਵੀਂ ਪਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਵਾ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਥੈਟਿਕ ਟਰੈਕ ਉਤੇ ਦੌੜਨ ਲਈ ਸਪਾਈਕਸਾਂ ਦਾ ਭਾਰ 3 ਔਂਸ ਅਥਵਾ 87 ਗਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਦੌੜਾਕ 29.4 ਮੀਲ ਯਾਨੀ 47.3 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਰਫਤਾਰ ਫੜ ਸਕਦੇ ਤੇ 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜਦਿਆਂ 9 ਸੈਕੰਡ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋੜ ਸਕਦੇ। ਸੰਭਵ ਹੈ, ਇਹ ਬਾਈਵੀ ਸਦੀ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਾਈਵੀ ਸਦੀ ਲਈ ਅੱਠ ਸੈਕੰਡ ਦੀ ਸੀਮਾ ਮਿਥਣੀ ਪਵੇ!

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ
ਦਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੈ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਰਾਜ ਸਿਆਨ

Your Neighborhood Realtor

Raj Syan

Buying Selling
Investing Renting

Cell: 734-725-9380
734-890-1767

RajSyan@realestateone.com
www.rajsyan.com

217 W. Ann Arbor Rd., Ste.# 102,
Plymouth, MI 48170

Raj Syan, Realtor

Touch of Spice
Authentic Indian Cuisine

913 W. Irving Park Rd. Itasca, IL

Authentic Indian Cuisine

*ਬਰੇਕ ਫਾਸਟ *ਲੰਚ *ਡਿਨਰ
ਵਧੀਆ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਮਾਹੌਲ, ਸਵਾਦੀ ਖਾਣਾ

ਅਸੀਂ
ਕੈਟਰਿੰਗ
ਵੀ ਕਰਦੇ
ਹਾਂ

ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ

ਫੋਨ: 847-219-7432
847-773-6130

ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੀ ਜੇਬ ਬੰਗਿਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਦਾਜ਼।

ਫਿਲਮ 'ਲਿਪਸਟਿਕ ਅੰਡਰ ਮਾਈ ਬੁਰਕਾ' ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ/ਗਾਇਕਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। 35 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ੇਬੁਨਿਸਾ ਬੰਗਿਸ਼ ਦਾ ਜਨਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਫੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਕੋਹਟਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ 'ਲੈ ਲਈ ਜਾਨ' ਗੀਤ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਸੁਣਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਬ ਇਹ ਗੀਤ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਵੱਡੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਹਨ- 'ਲੈ ਲਈ ਜਾਨ, ਦਿਲੇ ਮਾ ਕਰਦੀ ਵੈਰਨ। ਇਹ ਗੀਤ ਅਫਗਾਨ ਪੌਪ ਸਟਾਰ ਅਹਿਮਦ ਜ਼ਹੀਰ ਦਾ ਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ 1977 ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਇਹ ਗੀਤ ਅਫਗਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਬਾਰੇ ਜੇਬ ਦੀ ਦਾਦੀ ਤੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਅਕਸਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੀਤ ਅਕਸਰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਖਦੀ ਹੈ, "ਇਹ ਗੀਤ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਗੀਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਾਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।"

... ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ 2013 ਵਿਚ ਜ਼ਹੀਰ ਦਾ ਇਹ ਗੀਤ ਕਿਊਬਾ ਦੇ ਇਕ ਗਾਇਕ ਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਰੀ ਆਈ ਜੇਬ ਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਜ਼ਨ ਹਨੀਆ ਅਸਲਾਮ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੋਕ ਸਟੂਡੀਓ ਸੀਜ਼ਨ ਤਿੰਨ ਲਈ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾਇਆ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੀਤ ਰੋਹੇਲ ਹਯਾਤ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਹੇਠ ਗਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ- ਜੇਬ ਤੇ ਹਨੀਆ, ਨਾਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਔਰਤ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਗਰੁੱਪ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 2017 ਵਿਚ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਲੈਕ੍ਸਿਟਾ ਸ਼ੀਵਾਸਤਵ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮ ਆਈ- 'ਲਿਪਸਟਿਕ ਅੰਡਰ ਮਾਈ ਬੁਰਕਾ'। ਸ਼ਾਇਰ ਅਨਵਿਤਾ ਦੱਤ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਬੋਲ ਰਤਾ ਕੂ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ- 'ਲੈ ਲੀ ਜਾਨ, ਬਿਨਾ ਪੂਛੇ ਹੀ'। ਅਲੈਕ੍ਸਿਟਾ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਭੁਪਾਲ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਇਹ ਗੀਤ ਖੁਦ ਜੇਬ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਖੁਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੀਤ ਲਈ ਮਾਈਕਲ ਵਿਨਗਰੈਡ ਨੇ ਵੰਝਲੀ ਵਜਾਈ ਅਤੇ ਸਾਇਕ ਸਮੀਰ ਨੇ ਰਬਾਬ ਨਾਲ ਸੁਰਾਂ ਸਿਰਜੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਪੈਟਰਿਕ ਫੈਰਲ ਨੇ ਅਕਾਡੀਅਰ ਅਤੇ ਅੰਕੁਰ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਗਿਟਾਰ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਵਜੋਂ ਪਖਤੂਨ ਪੁੱਠਵਾਲਾ ਨਵਾਂ ਗੀਤ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੇਬ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਲੈਕ੍ਸਿਟਾ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਉਂ ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਅਫਗਾਨ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਛਹਿਬਰ ਲਈ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਹੰਗਾਮਾ ਭਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਜੇਬ ਬਾਗੋਬਾਗ ਹੈ।

ਜੇਬ ਨੇ ਕੋਹਟਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾਇਆ। ਉਸਤਾਦ ਮੁਬਾਰਕ ਅਲੀ ਖਾਨ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੇ ਮੈਸਚੂਸੈਟਸ (ਅਮਰੀਕਾ) ਦੇ ਮਾਊਂਟ ਹੋਲੀਓਕ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਲਈ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਕਜ਼ਨ ਹਨੀਆ ਅਸਲਾਮ ਨਾਲ ਪੀਡੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਜੋ ਉਹਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੀਆਂ। ਜਿੱਥੇ ਵਜੋਂ 2007 ਨੂੰ 'ਚੁਪ' ਨਾਂ ਦਾ ਗੀਤ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੀਤ ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਜਾ ਪੁੱਜਿਆ। ਜੇਬ ਨੇ ਇਹ ਗੀਤ 2014 ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ

ਸਾਰਕ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਮਹਿਫਿਲ ਤਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਯਾਦ ਹੈ। ਜੇਬ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾ ਰ ਰਾਬਤਾ ਹੋਰ ਵਧੇ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 19 ਅਗਸਤ 2017 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-286

'ਹੋਮ ਵਰਕ' ਨੂੰ ਨਿਆਣੇ ਭੁੱਲੇ, ਮੰਮੀ ਵਿੱਸਰਿਆ ਮਾਹੀ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਫਸ ਗਿਆ ਯਾਰੇ 'ਫੇਸਬੁੱਕ' ਦੀ ਫਾਹੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-284

ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਪੱਕਣ ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਖਿੜ੍ਹ ਖਿੜ੍ਹ ਜਾਵੇ। ਫਲ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਚ ਰੋਣਕ ਆਵੇ। ਨਿੱਕੇ ਹੱਥ ਵੀ ਰੁੱਝ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜੰਨਤ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੀ। ਫੁੱਲਾਂ, ਫਲਾਂ, ਮੇਵਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਬੂਟੇ ਹਰੀ ਭਰੀ ਵਾਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੀ। ਸੋਸ਼ਨਾਗ, ਗੁਲਮਾਰਗ ਤੇ ਡੱਲ ਜਿਹੇ ਕਰਦੇ ਸੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਰਸਾਰ ਬੜਾ। ਕਿਰਤੀ, ਮਾਸੂਮ ਤੇ ਸੱਚੇ ਲੋਕੀ ਕਰਦੇ ਸੀ ਸਭ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਬੜਾ। ਪਰ ਹਾਏ! ਸੰਤਾਪੀ ਗਈ ਇਹ ਧਰਤੀ ਜਿਥੇ ਗੋਲੀਆਂ-ਬੰਬ ਨੇ ਆਮ ਹੋਏ। ਹੁਣ ਦਰਤੀ ਟੈਂਕਾਂ-ਬੰਦੂਕਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਮੌਤ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਏ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੈਨ ਹੋਜੇ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੰਨਤ ਕਹਾਵੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੇਵਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੀ ਵਾਦੀ ਏ। ਅੱਜ ਬੰਦੂਕਾਂ, ਪੱਥਰ ਬਾਜਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਭੱਦੀ ਏ। ਔਰਤਾਂ ਵਿਧਵਾ, ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤ ਅਨਾਥ ਹੋ ਰਹੇ ਖੋਰੇ ਕਿਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗੀ ਏ। -ਕੈਲਾਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਨੰਗਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ

ਜਿਹੜਾ ਟੱਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿਆਣਾ, ਜੀਓ-ਜੀਅ ਸਾਂਭਦਾ ਹੈ ਦਾਣਾ। ਬੱਚੀ ਨੇ ਅਖਰੋਟਾਂ ਦੇ ਲੱਗੇ ਦੇਖੇ ਢੇਰ, ਧੁੱਪੇ ਖਿਲਾਰੇ, ਲਾਈ ਨਾ ਦੇਰ। ਕਿਰਤ ਦੀ ਪਿਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ, ਰਿਜ਼ਕ ਦੀ ਵੀ ਤੋਟ ਨਾ ਆਵੇ ਫੇਰ। -ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਦੇਖ ਅਜਬ ਤਸਵੀਰ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲ ਕਸ਼ਮੀਰ ਹੋ ਮੋਹਿਤ ਹੋਇਆ ਪਿਆਰ ਪੈਣ ਲੱਗਾ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਦਿਲ ਹਸ ਹਸ ਹੋ ਦਿਲਗੀਰ ਹੋਇਆ। ਨਿਗ੍ਹਾ ਰਲੀ ਜਦ ਚੁਫੇਰੇ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਰੂਹ ਕੀਤੀ, ਰਹਾਂ ਹੀ ਉਥੇ। ਕੁਦਰਤ ਵਸਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਲੇਹ ਹਿਮਾਲਿਆ ਮਾਣਦੀ ਅਨੰਦ ਚੋਗਿਰਦੇ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਬੱਚੀ ਅਖਰੋਟ ਸੁਕਾ ਰਹੀ। ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ ਜ਼ਾਲਮ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਅਖਰੋਟ ਨਹੀਂ, ਗਰਨੇਟ ਹਨ ਜੋ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਖਿਲਾਰ ਰਹੀ। -ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੇਸਾਂਝ

ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਸਾਰੇ ਹੁਭ ਕੇ ਨਿਰਾ ਸਵਰਗ ਹੈ ਕਸ਼ਮੀਰ। ਲੱਗੀ ਕਿਸ ਚੰਦਰੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸਭ ਹੋ ਗਿਆ ਲੀਰੇ ਲੀਰ। ਫੋਟੋ ਵਿਚ ਪਿਆਰੀ ਬੱਚੀ ਧੁੱਪੇ ਪਈ ਸੁਕਾਵੇ ਅਖਰੋਟ। ਗੋਲੀਆਂ-ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਓਟ। ਰਾਂਝੇ ਮਰਦੇ, ਰੁਲਦੀਆਂ ਹੀਰਾਂ ਸੱਚੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਇਹੋ ਅਰਜ, ਸ਼ਾਲਾ ਹੋ ਜਾਏ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮੁੜ ਵੱਸੇ ਉਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਵਰਗ। -ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਐਸਾ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਕੁੜੀ ਲੱਗਦੀ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਖੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਆਇਆ ਘੁੰਮਣ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਵਟਾਵੇ, ਅਖਰੋਟ ਸੁਕਾਵੇ ਕਿਸੇ ਚੰਦਰੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗੀ ਪਰਦੇਸ ਨੂੰ। ਵਧੀਆ ਸੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ, ਮੇਵੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਸੀ ਸੈਲਾਨੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਨੂੰ। -ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਤੂਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਾ ਕਰੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੀ ਹੋਵੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ। ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸ਼ਹੁਰਤ ਬਣਾਉਣ ਆਪਣੀ ਤਕਦੀਰ ਦੀ। ਮੇਰੇ ਦੀ ਹਰਮਨ ਜਿਹੇ ਹੀਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਣਦੇ ਕੰਡਿਆਂ 'ਚ ਮਲਾਲਾ ਵਰਗੇ ਗੁਲਾਬ ਖਿੜਦੇ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਬਣਨ ਸਬੰਧ ਜਿਥੇ ਵੀ ਹੋਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜਦੇ। -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭਵਜਲ 'ਚ ਗੋਤੇ ਖਾਂਦਾ-ਚਾਚਾ ਮਾਨਾ

ਦੁੱਖ ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੇ

ਬਰੈਪਟਨ ਪਾਰਕ 'ਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਚਾਚਾ ਮਾਨਾ ਅਚਾਨਕ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਮਿਲਿਆ ਬੜਾ ਹੁੰਭ ਕੇ ਪਰ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਜਲਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। "ਹੋਰ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਕਿਵੇਂ ਐ, ਓਦਰਿਆ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦੈ!" ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਛੇੜੀ।

"ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛ ਭਤੀਜ ਗੋਤੇ ਖਾ ਰਹੇ ਆਂ। ਕੀ ਆ ਇਹ ਕਨੇਡਾ, ਕਾਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ! ਮੌਜਾਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਉਥੇ, ਧੱਕੇ ਖਾ ਰਹੇ ਆਂ ਏਥੇ, ਕਨੇਡੀਅਨ ਭਵਜਲ 'ਚ ਡੁੱਬਕਣੀਆਂ ਖਾ ਰਹੇ ਆਂ।"

ਪ੍ਰਿ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ
balkarbajwa1935@gmail.com
ਫੋਨ: 647-402-2170

ਮੈਂ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਹੜੀ ਮਾਰ ਵਗੇਗੀ! ਇਥੇ ਤੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਂ ਖਹਿਰੀ-ਮਹਿਰੀ ਸੁਣਦੇ ਆਂ, ਮੁੰਡੇ

ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਕੰਮੀਂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਨੇ।"

"ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਭਤੀਜ, ਮਨ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਏ। ਕਸੂਤੇ ਫਸੇ ਪਏ ਆਂ-ਕਦੀ ਬਰਫਾਂ 'ਚ ਤੇ ਕਦੀ ਸਾਹ ਘੁੱਟਵੇਂ ਘਰੇਲੂ ਮਾਹੌਲ 'ਚ। ਸਹੀ ਆਹਦਾ ਸੀ ਪਿੰਡ ਆਲਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, 'ਕਨੇਡਾ ਪੱਕਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਨਾ ਸੋਚੀ, ਮਿਲ-ਗਿਲ ਆਈ। ਆਪਣਾ ਜੁਗਤ ਨਾ ਛੱਡੀ। ਆਪਣੇ ਬੱਤੂ ਵਰਗੀ ਰੀਸ ਕਿਤੇ ਨਈਂ।' ਹੁਣ ਉਹਦੀਆਂ ਈ ਗੱਲਾਂ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕਰ ਝੁਰੀਦੇ, ਦਿਨ ਰਾਤ।"

"ਨਾ ਆਖਰ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਸਾਇਆ ਪੈ ਗਿਐ? ਤੇਰਾ ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਗੱਲ ਨਿਤਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੁਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਬੰਦਿਆਂ 'ਚ ਬਹਿਣ-ਖਲੋਣ ਵਾਲਾ।"

"ਬਾਹਲਾ ਈ ਪੁਛਦੈਂ ਤਾਂ ਲੈ ਸੁਣ।" ਚਾਚਾ ਮਾਨਾ ਜ਼ੁਲਾਹੀ ਦੇ ਗਲੇਣੇ ਵਾਂਗ ਸਿੱਧਾ ਈ ਉਧਤਨ ਲੱਗਾ, "ਰੰਗੀਂ ਵੱਸਦੇ ਨੂੰ ਏਥੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਰਾਜ ਸੀ ਉਥੇ ਭਤੀਜ! ਪੂਰੀ ਸਪੈਦਪੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਬਹੁਤਾ ਏਥੇ ਮਨ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਏਥੇ ਸੈਟ ਕਰ 'ਕੇਰਾਂ ਮੁਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਏ ਨੇ ਆਏ ਨੂੰ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਨਈਂ ਸੀ, ਮੁੰਡੇ ਮੁਤ-ਮੁਤ ਫੇਨ ਖੜਕਾਈ ਜਾਣ, 'ਉਥੇ ਕੀ ਮੂੰਗੀ ਦਲਦੇ ਓ?' ਆ ਜਾਓ ਏਧਰ। ਇਹ ਵੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਈ ਬਣਿਆ ਪਿਐ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਏਥੇ ਮਹਿਫਿਲਾਂ, ਵਿਹਲੇ ਬਾਬੇ ਤਾਸਾਂ ਕੁੱਟਦੇ ਨੇ, ਮੇਪਲਾਂ ਹੇਠ ਖੁੰਡ ਕੌਸਲਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਜੰਮਦੀਆਂ ਨੇ।' ਸੋ ਬਾਈ ਆ ਗਏ।

ਪਰ ਮਾਰ ਲਿਆ ਏਥੇ ਦੀਆਂ ਬਰਫਾਂ ਨੇ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਸੰਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਲਸੰਸ ਲੈਣਾ ਕਿਹੜਾ ਸੌਖਾ? ਸਾਲਾ ਟੀਸੀ ਦਾ ਬੇਰ ਬਣ ਖਲੋਦੈ। ਹੀਲਾਂ ਕਢਾ-ਤੀਆਂ। ਏਨੇ ਸਾਲ ਗੱਡੀ ਵਾਰੀ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਤੰਦਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਈ ਨਿਆਰੇ ਨੇ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵਾਰ ਪਲਟੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ। ਆਖਿਰ ਮੋਰਚਾ ਮਾਰ ਈ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਟੌਹਰ ਨਾਲ ਯਾਰਾਂ-ਬੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ, ਉਏ ਮੇਰੇ ਕੋਲ 'ਜੀ' ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਸੰਸ ਜੇ।"

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚਾਚਾ ਫਿਰ ਮਿਲ ਪਿਆ। "ਚਾਚਾ ਸੁਣਾ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੋਣੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਐ ਤੇਰੇ ਕੋਲ। ਏਥੇ ਜਿਹਦੇ ਕੋਲ ਗੱਡੀ, ਉਹਨੂੰ ਲਾਟੀ ਖਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦੈ।"

ਚਾਚਾ ਗੱਡੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਉਂ ਬੁੜਕਿਆ ਜਿਵੇਂ ਟੂਹੇ ਨੇ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ, "ਗੱਡੀ! ਭਤੀਜ ਗੱਡੀ ਕੀ ਲੈ ਲਈ, ਐਵੇਂ ਬਿਪਤਾ ਈ ਗਲ ਪਾ-ਲੀ। ਪੂਰਾ ਦੁਖੀ ਆਂ, ਲਾਚਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ। ਚਲੋ, ਏਥੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਿਭਣ ਲੱਗ ਈ ਪਏ ਸੀ, ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਨ-ਚੱਕਰਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਿਆਸ ਦੇ ਹੜ੍ਹ 'ਚ ਡੋਬਿਆ ਪਿਆ ਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ, ਕਰੀ ਜਾਣ। ਸਾਨੂੰ ਕੀ! ਇਹ ਵੀ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ, ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਫਿਰਨ-ਤੁਰਨ, ਜਿਹਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਮਿਲਣ-ਗਿਲਣ, ਸਾਨੂੰ ਕੀਹ? ਸਾਡੀ ਕਿਹੜੀ ਲੱਤ ਭੱਜਦੀ ਐ! ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਵੀ ਨਈਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂਦੈ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਤਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈਣੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦੈ। ਬੱਚੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਅੱਖੜਦੇ ਨੇ। ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਇਹ ਤਾਂ ਦੋਗਲੇ ਵੱਡਿਆਂ ਵਾਂਗ 50% ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਣ ਗਏ ਜੇ।

ਚੰਗੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀਂ ਜਾ ਵੱਸਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਦਰ ਖੁਲ੍ਹਣਾ ਵੀ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਿਹੇ ਵਿਕਸਿਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਮੱਲਾਂ ਵੀ ਬਥੇਰੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਪਿਛਲੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਦੇਸ ਇਕ ਅਜੀਬ ਕੁਝਿੱਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ-ਨਾ ਉਹ ਏਧਰਲੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਉਧਰਲੇ। ਇਹੋ ਜੀਵਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ 'ਕੋਠੀ ਲੱਗਣਾ' ਕਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਠੀ ਲੱਗੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਪਾਠਕ ਪ੍ਰਿ. ਬਾਜਵਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਠੀ ਲੱਗੇ ਚਾਚੇ ਮਾਨੇ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਪ੍ਰਿ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਇਧਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਸੂਤਾ ਫਸਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਉਦਾਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਇਹ ਵੀ ਸਹਿ ਲਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਕੀ! ਬੱਚੇ ਇੱਜਤ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੋਟ ਨਈਂ। ਭਤੀਜ! ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹ ਨਈਂ। ਯੱਭ ਇੱਕ ਹੋਰ ਈ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ। ਇਸ ਯੱਭ ਨੇ ਖੂਨ ਈ ਪੀਤਾ ਪਿਐ। ਕੀ ਦੱਸਾਂ...!" ਤੇ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ।

"ਇਹ ਤਾਂ ਚੰਗੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਮਾੜੇ, ਤੂੰ ਵੀ ਤੁਰਦਾ-ਫਿਰਦਾ ਰਹਿਨਾ। ਤੈਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਧਾਤੇ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ? ਦੁਖੀ ਕਿਵੇਂ ਐ?"

ਗੱਲ ਕੱਟਦਿਆਂ ਚਾਚਾ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਬੋਲਿਆ, "ਵਖਤ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰ ਵਿਚਲੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਸਹਿਣੀਆਂ, ਭਤੀਜ ਬਲਾਈਂ ਅਸਹਿ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਤੂੰ ਕਹਿਨਾ ਤੁਰਦਾ-ਫਿਰਦਾ ਰਹਿਨਾ, ਨਿਰਾ ਵਖਤ ਭੋਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਈ। ਸਹੁਰੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬਹਿੰਦੇ ਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕਿੱਲੀ ਦੱਬ ਦੇਂਦੇ ਨੇ, ਸਾਜ਼ਰੇ ਈ, ਉਹ ਵੀ ਉਚੀ ਸੁਰ 'ਚ। ਸਿਰ ਪਾੜਵੀਂ ਆਵਾਜ਼, ਨਾ ਕੁਝ ਪਿਤ-ਪੱਲੇ ਪੈਂਦਾ, ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਰੂੰ ਵੀ ਨਈਂ ਦੇ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸੁਣ ਵੀ ਨਈਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਯਮਲਾ ਜੱਟ, ਆਲਮ ਲੁਹਾਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਸੁਰ, ਅਰਥਾਂ ਭਰੇ ਗੀਤ ਸੁਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਬੇਸੁਆਦਾ, ਬੇਅਰਥਾ ਸੋਰ-ਸਰਾਬਾ ਲੱਗਦੈ। ਪੇਜੇ ਦੇ ਰੂੰ ਵਾਂਗ ਰੂਹ ਪਿੰਜੀ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਗੀਤ ਕਾਹਦੇ ਨੇ, ਪੀਪੇ 'ਚ ਰੋਤੇ ਖੜਕਦੇ ਨੇ। ਬਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਚੱਲ ਕੁਝ ਪਿਤ ਪੱਲੇ ਪਏ, ਦਿਲ ਤਾਂ ਕਰਦੈ ਨਾ ਈ ਸਮਝਾਂ ਪਰ ਫਿਰ ਚਿੱਤ ਕਰਦੈ ਸੁਣਾਂ, ਇਹ ਕਾਹਦੇ 'ਤੇ ਲਟਬੋਰੇ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਮਾਹਟਰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਝੋਕ ਦੇਨਾਂ, ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ 'ਫੱਕ' 'ਫੱਕ', 'ਡਰਾਈ ਵੇਅ, ਫਰੀ ਵੇਅ', 'ਹੱਸੇ ਹੱਸੇ', 'ਕਿੱਸੇ ਕਿੱਸੇ'... ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੋਈ ਬੋਲ ਪਿਤ ਪੱਲੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। 'ਹਾਏ ਹਾਏ' ਈ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਆ। ਬਬੇਰਾ ਪੁੱਛਦਾ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੂੰ, 'ਇਹ ਕੀ ਬੋਲ ਨੇ? ਪਰ ਦੱਸਦੇ ਈ ਨਹੀਂ।"

ਚਾਚੇ ਨੇ ਰੋਣਹਾਕੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ, "ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਬਾਬਾ! ਇਹ ਨਈਂ ਤੇਰੀ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੀ। ਸੁਰਾਰਤੀ ਜਿਹੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਟਾਲ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।...ਮਨ 'ਚ ਚੀਸ ਉਠਦੀ ਐ, ਕਿੱਥੇ ਆ ਫਸੇ ਮਾਤੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ। ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਕਾ ਜਿਹਾ ਉਠਦੈ, 'ਆਪੇ ਫਾਬਤੀਏ ਤੈਨੂੰ ਕੌਣ ਛਡਾਵੇ।' ਸੋਚਦਾ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਨਾਂ, ਹੋਰ ਚਾਚਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਈਂ।"

ਚਾਚੇ ਨੇ ਹੋਕਾ ਜਿਹਾ ਲਿਆ, "ਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੇਰੀ ਚਾਚੀ ਕੋਲ ਮਨ ਦੀ ਭਤਾਸ ਕੱਢਦਾਂ, ਅੱਗੋਂ ਤੀਰ ਵਰਗੇ ਜਵਾਬ, 'ਨਾ ਜੀ ਨਾ, ਆਪਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਆਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਰਹੀਏ-ਐਥੇ ਹੋਈਏ ਭਾਵੇਂ ਸੌਖੇ। ਮੇਰਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਿਹੜਾ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਇਐ, ਨੁਕਸ ਈ ਨਿਕਲਦੇ ਨੇ। ਬੱਕ ਟੁੱਟ ਜਾਨੀਂ ਆਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕਰਦੀ ਕਰਦੀ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਈ ਨੂੰਹ ਕੋਲੋਂ ਕਦੀ ਨੀ ਸੁਣਿਐ, ਮੰਮੀ ਬਹਿ ਜਾਓ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪੇ ਕਰ ਲਉਂ। ਪਰ ਕਿੱਥੇ! ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਉਮਰ ਐ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਤੀ ਸਿਆਪਿਆਂ ਦੀ? ਪਿੰਡ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਈਆਂ ਰੱਖਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਏਥੇ ਆਪ ਈ ਮਾਈ ਬਣੀ ਹੋਈ ਆਂ...।' ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਆਪਣੀ ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ ਛੋਹ ਧਰਦੀ ਐ।"

"ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ 'ਚ ਗੋਤੇ ਖਾਂਦਾ ਆਉਨਾ। ਪਛਤਾਵੇ ਨਾਲ ਗੱਚ ਭਰ ਜਾਂਦੈ। ਕਾਹਨੂੰ ਲੈਣਾ ਸੀ ਲਸੰਸ, ਨਾ ਵੱਜਦੀ ਬੰਸਰੀ, ਨਾ ਰਾਧਾ ਨੱਚਦੀ। ਮਾਹਟਰ ਜਸਬੀਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਠੀਕ ਈ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਚਾਚਾ ਨਾ ਲਈ ਲਸੰਸ, ਫਸ ਜਾਏਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਮੇਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਈ ਮੈਂ ਅੱਧ-ਪਚੱਧਾ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡ ਤਾ ਈ, ਹੁਣ ਮੌਜ ਨਾਲ ਸਰਾਹਣੇ ਬਾਂਹ ਦੇ ਕੇ ਸੌਂਦੇ ਆਂ। ਉਹ ਜਾਣਨ ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨ-ਸਾਨੂੰ ਕੀ! ਅਸੀਂ ਲੰਮੀਆਂ ਤਾਣ ਪੈਨੇ ਆਂ।" ਚਾਚਾ ਜਿਵੇਂ ਖਿਲਰ ਹੀ ਪਿਆ।

"ਹਾਂ ਸੱਚ ਏਧਰ ਆਉਣ ਦਾ ਚੱਕਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ?"

"ਭਤੀਜ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ, ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਏਧਰ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਉਥੇ ਈ ਵਿਆਹ'ਤੀ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਉਥੇ ਈ ਸੈਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਦੋਹਾਂ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਖਾਤਰ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਜਿੰਦ ਫੜ੍ਹ ਬੈਠਾ, 'ਮੈਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਈ ਜਾਣੈ।' ਉਥੇ ਦੱਸ ਇਹਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਬਿੱਜ ਪੈਂਦੀ ਸੀ! ਵੱਡੇ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਭਰ 'ਤੇ, ਏਥੇ ਆ ਉਤਰੇ। ਹੁਣ ਉਹ ਭੱਜਾ ਫਿਰਦਾ ਈ ਟਰੱਕਾਂ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਬਰਫਾਂ ਮਿੱਧਦੇ ਫਿਰਦੇ ਆਂ। 'ਪਰਦੇਸੀਂ' ਸਾਡੇ ਆਲ੍ਹਣੇ, ਰੂਹ ਵੱਸਦੀ ਪੰਜਾਬ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬਣੀ ਪਈ ਏ।"

"ਵਾਹ ਚਾਚਾ! ਵਾਹ! ਸ਼ਿਅਰ ਕਿੱਥੋਂ ਸਿੱਖ ਗਿਐ?"

"ਉਏ ਇਹ ਵੀ ਏਥੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਾਹਟਰ ਨੇ ਕਲੱਬ 'ਚ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ, ਮਨ 'ਚ ਖੁੱਭ ਗਿਐ, ਹੋਰ ਮੈਂ ਕਿਧਰਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਆਂ।"

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਚਾਚਾ ਮਾਨਾ 'ਜਗਤ ਚਾਚਾ' ਈ ਬਣ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਈ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਚਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ। ਚਾਚੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਉਸ ਦੇ ਭਤੀਜੇ-ਭਤੀਜੀਆਂ ਵੀ ਚਾਚਾ ਈ ਕਹਿੰਦੀਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਮੁੱਢ ਫੁੱਟਦਿਆਂ ਈ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਗੋਂ ਬਖਤਾਵਰ ਵੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਛੋਟੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। 'ਕੀ ਕਰਨੈਂ ਘਰ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਬਿਗਾਨਾ ਧਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਈਏ।' ਇਉਂ ਚਾਚੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਈ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਨੌਵੀਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕਿਹੜਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੱਸਾਂ-ਨੂੰਹਾਂ ਨਾਲੇ ਨਾਲ, ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਜਵਾਕ ਜੰਮੀ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਭੂਆ-ਭਤੀਜੀਆਂ, ਚਾਚੇ-ਭਤੀਜੇ ਹਾਣ ਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਭਤੀਜੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ। ਇੰਜ ਚਾਚਾ ਮਾਨਾ ਵੀ ਜਗਤ ਚਾਚਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਵੱਡੇ ਮਸ਼ਕਰੀ ਤੇ ਸਨੇਹ ਨਾਲ ਚਾਚਾ ਕਹਿੰਦੇ।

ਇਧਰ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਧਰੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੇ

ਪਿੱਛੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਘਰ-ਬਾਹਰ ਦੀ ਵਾਹਵਾ ਠੁੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਕਲਕੱਤੇ ਵਾਲੇ ਚਾਚੇ ਮਾਨੇ ਕੇ' ਔਲ ਪੈ ਗਈ।

ਹੁਣ ਚਾਚਾ ਮਾਨਾ ਬਰੈਪਟਨ ਸੀਨੀਅਰ ਕਲੱਬ 'ਚ ਕਦੀ ਕਦੀ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ। ਉਮਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਵਸੂਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਹਾਲੀ ਪੂਰਾ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ 15 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ ਆਂ। ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਕਲਕੱਤੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ 'ਚ ਪਿੱਛੇ ਬਾਹਰ।

"ਗੱਡੀ ਦਾ ਜੁਗਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ਸੀ?" ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ।

"ਬਾਈ ਕੁਝ ਤਾਂ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਐ, ਗੱਡੀ ਰੱਖਾਂਗੇ ਤੇ ਟੌਹਰ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗੇ। ਪਰ ਨਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ, 'ਡੈਡੀ ਅਸੀਂ ਚਾਚੇ ਤਾਂ ਜਾਬਾਂ ਦੀ ਭੱਜ-ਭਜਾਈ 'ਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਆਂ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ, ਪਾਰਕ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਛੱਡ/ਲੈ ਆਇਆ ਕਰੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਏਧਰ ਉਧਰ ਜਾ ਆਇਆ ਕਰੋਗੇ।' ਸੋ ਬਾਈ ਇਹ ਵੀ ਮੋਰਚਾ ਮਾਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਕਾਰ ਵੀ ਲੈ ਲਈ।"

ਇੱਕ ਦਿਨ ਚਾਚਾ ਮੁਤ ਝੂਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, "ਕੋਈ ਚਾਚਾ ਨਈਂ ਦਿਸਦਾ, ਸਿਤਮ ਦੀ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਆ। ਕੋਰੇ ਆਲਮ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਆਂ, ਏਥੇ ਭੰਗੜਾ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਆ ਪਰ ਬੋਲਦੇ ਸਹੁਰੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਨਾਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੁੰਦੈ, ਕੁਝ ਤਾਂ ਰਹਿਮ ਕਰੋ ਓਏ ਪਤੰਦਰੇ!

ਅੱਗੋਂ ਭੰਗੜਾ ਮਾਸਟਰ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਅੰਕਲ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਹੜੀ ਚੱਜ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਆ, ਬੱਸ ਭੰਗੜਾ ਈ ਪਾਉਂਦੇ ਆ ਤੇ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਆ।' ਇਉਂ ਲੱਗਾ ਭਤੀਜ, ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਗਈ ਕਿ ਗਈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲੀਂ ਪੈ ਗਿਆ। 'ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਬੋਲਣੀ ਏ! ਇਹ ਤਾਂ

"ਫਿਰ ਸੋਚਦਾਂ ਅੱਗੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਤਾ ਨਈਂ ਪਿੰਡ 'ਚ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਪਰਜਾ ਹੋਣੀ ਏ'। ਨਾ ਲੱਭਣੇ ਨੇ ਉਹ ਬੰਦੇ, ਕੁਝ ਮਰ ਖਪ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਭਤੀਜੇ, ਪੋਤੇ ਬੰਗੇ ਕੁੱਕੜ ਬਣੇ ਬੇਪਛਾਣ ਹੋ ਜਾਣੇ ਨੇ, ਤੇ ਨਾ ਹੋਣੇ ਉਥੇ ਉਹ ਪਹੇ, ਢਾਣੀਆਂ, ਪਿੱਪਲ, ਬੋਹੜ, ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਮੌਣਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ। ਤੀਜੇ ਸਾਲ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਵਰੋਲਿਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਬਰੋਟਾ ਰਹਿਣ ਈ ਨਈਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ, ਐਂ ਲੱਗਦੈ ਜਿਵੇਂ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਚੱਟ ਗਿਐ। ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਦਰਖਤ ਨਈਂ ਸੀ ਦਿੱਸਦਾ, ਪਿੰਡ ਬੇਪਛਾਣ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਸੜਕਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ, ਘਰ ਪੱਕੇ, ਰੰਗੇ-ਬਰੰਗੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗੇਟ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਰੋਣਕਾਂ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੈ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਛਾਉਂ-ਮਾਉਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਪਾਣੀ ਬਣ ਗਏ, ਤਾਈਆਂ-ਚਾਚੀਆਂ, ਤਾਏ-ਚਾਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਘੀਆਂ, ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਬੋਲ-ਚਾਲ ਕਿਤੇ ਕੰਨੀਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਪੈਸਾ ਈ ਪੈਸਾ, ਸਭ ਦਾ ਗੁਰ ਪੀਰ ਬਣ ਗਿਐ ਜਾਪਦੈ। ਗੁਰ ਪੀਰ ਕੀ, ਭੂਤ ਬਣ ਚੰਬੜਿਆ ਪਿਆ ਈ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ।" ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਚਾਚਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਭਾਇਰੈਕਟ-ਇਨਡਾਇਰੈਕਟ ਅਤੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਡੰਡਿਆਂ ਨੇ ਚਾਚੇ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲੋਂ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਕੂਲੋਂ ਭੱਜੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਵਾਹੀ-ਜੋਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਟਲਦਾ ਘਰ ਈ ਲੁਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਿੱਤ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਇਆ 'ਕੇਰਾਂ ਉਹ ਐਸਾ ਖਿਸਕਿਆ, ਕਲਕੱਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਲੱਗਦੇ ਤਾਏ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਨੀ ਜਾ ਲੱਗਾ। ਤਾਇਆ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਚੇ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਉਥੇ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਬਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜਲਵੇ ਵਿਖਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਸੀ। ਚਹੁੰ-ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਈ ਟੈਕਸੀ ਧੰਦੇ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਸਿੱਖ ਗਿਆ। ਦਸਾਂ ਕੁ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਚਾਰ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦਾ ਜਗਤ ਫਿੱਟ ਕਰ ਗਿਆ। ਚਾਦਰਾ/ਪਜਾਮਾ ਤਿਆਗ ਕੋਟ ਪੈਂਟ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਬੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ੌਂਕ ਨੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਬੱਧੇ ਰੁੱਧੇ ਈ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।"

ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਚਲੋ ਹੋਰ ਨਈਂ ਤਾਂ ਫਾਸਟ ਫੂਡ, ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕੀਨਾਂ ਦੀ ਬੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਕਸਰਤ ਤਾਂ ਹੋ ਈ ਜਾਂਦੀ ਐ।"

ਏਥੇ ਵੀ 'ਦੇਸੀ ਘੋੜੇ ਖੁਰਾਸਾਨੀ ਦੁਲੌਤੇ' ਵਾਲਾ ਹਾਲ ਏ। ਪੈਸਾ ਨਚਾਈ ਫਿਰਦੈ, ਇਹ ਕਾਹਨੂੰ ਟਿਕਣ ਦਿੰਦੈ ਬੰਦੇ ਨੂੰ! ਘਰ ਸੁੰਨੇ ਛੱਡ ਆਪ ਡਾਲਰਾਂ, ਘਰਾਂ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਖਾਤਰ ਕਈ ਕਈ ਘੰਟੇ ਘਰੋਂ ਗਾਇਬ, ਪਨੀਰੀ 'ਚ ਉਗੀ ਜਾਂਦੈ ਬੋਲੇਤਾ ਘਾਹ-ਫੂਸ, ਸੂੜ੍ਹੀ-ਸਲੂਟੀ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਫਸਲ ਦੱਬੀ ਜਾਂਦੀ ਏ ਇਸ ਵਿਚ ਈ। ਪੱਲੇ ਫਿਰ ਕੀ ਪੈਣਾ? ਬੇਰਤਾ, ਅੱਖੜ, ਅਮੋਤ, ਮਨਮਤੀਏ, ਨਸਲ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਘਾਹ ਦੇ ਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਔਲਾਦ। ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਬੱਸ ਗਈ ਸਮਝ।

ਏਥੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ-ਢੰਗ ਈ ਨਿਆਰੇ ਨੇ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਮੰਡੀਰਾਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਦੇਰ ਰਾਤ ਟੀ.ਵੀ. ਵੇਖਦੇ, ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡਦੇ ਸਵੇਰ ਤੜਕੇ ਸੌਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਜਾਗਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੁੰਦੈ। ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਉਠਣਗੇ। ਹੈ ਨਾ ਉੱਲੂਆਂ ਵਾਲੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ?"

ਮਾਨੇ ਚਾਚੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ, "ਵੇਖ ਬਾਲਿਆ ਰੰਗ ਕਰਤਾਰ ਦੇ!" ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਉਸ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ 'ਚ ਤਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, "ਮਾਨਿਆ! ਭੱਜ ਚੱਲ ਏਥੋਂ। ਪਰ ਫਿਰ ਏਧਰੋਂ ਉਧਰੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ, 'ਚਾਚਾ! ਅੱਖੇ ਸੌਖੇ ਦਸ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲੈ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੱਗ ਜਾਉ।' ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਫਿਰ ਸਭ ਕੁਝ ਭਾਣਾ ਸਮਝ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਨਾਂ।" ਏਦਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਬਹੁਤਾ ਉਹਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਫਿਰ ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਆ, "ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੈ ਜਿਵੇਂ ਕਦੀ ਸੌਣ-ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਪਿੱਛੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਛੱਪੜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨੱਕੋ-ਨੱਕ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ, ਤਰਦੇ, ਚੁੱਭੀਆਂ ਮਾਰਦੇ, ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਸੀ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਕੋਈ ਡੂੰਘੇ ਡੂੰਘੇ 'ਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ, ਗੋਤੇ ਆਉਂਦੇ, ਹੁੰਬੂ ਆਉਂਦੇ, ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਚੀਕਾਂ ਵੱਜਦੀਆਂ। ਉਪਰੋਂ ਪਲਮਦੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਉਛਲ ਉਛਲ ਫੜਨ ਲਈ ਤਰਲੇ-ਮੱਛੀ ਹੁੰਦੇ, ਕਦੀ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂਦੇ, ਕਦੀ ਉਪਰ ਆਉਂਦੇ। ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ, ਪੂਰੇ ਤਾਣ ਨਾਲ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਾਹੜੇ ਵੱਲ ਅਹੁਲਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਹੱਥ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਉਧਰ ਮੁੰਡੇ ਹੱਸਦੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਭਤੀਜ ਉਹ ਦਾਹੜਾ ਕਨੇਡਾ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਰਗਾ ਈ ਜਾਪਦੈ। ਹਾਏ ਉਏ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ! ਕਦੋਂ ਪੂਰੇ ਹੋਣਗੇ ਦਸ ਸਾਲ, ਕਦੋਂ ਮਿਲੇਗੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਜਿੰਦ ਖਲਾਸੀ ਹੋਊ? ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਜੇਗੇ ਹੋਵਾਂਗੇ...ਹਾਏ..." ਅਤੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਹੌਕਾ ਭਰਿਆ।

"ਫਿਰ ਸੋਚਦਾਂ ਅੱਗੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਤਾ ਨਈਂ ਪਿੰਡ 'ਚ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਪਰਜਾ ਹੋਣੀ ਏ'। ਨਾ ਲੱਭਣੇ ਨੇ ਉਹ ਬੰਦੇ, ਕੁਝ ਮਰ ਖਪ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਭਤੀਜੇ, ਪੋਤੇ ਬੰਗੇ ਕੁੱਕੜ ਬਣੇ ਬੇਪਛਾਣ ਹੋ ਜਾਣੇ ਨੇ, ਤੇ ਨਾ ਹੋਣੇ ਉਥੇ ਉਹ ਪਹੇ, ਢਾਣੀਆਂ, ਪਿੱਪਲ, ਬੋਹੜ, ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਮੌਣਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ। ਤੀਜੇ ਸਾਲ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਵਰੋਲਿਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਬਰੋਟਾ ਰਹਿਣ ਈ ਨਈਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ, ਐਂ ਲੱਗਦੈ ਜਿਵੇਂ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਚੱਟ ਗਿਐ। ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਦਰਖਤ ਨਈਂ ਸੀ ਦਿੱਸਦਾ, ਪਿੰਡ ਬੇਪਛਾਣ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਸੜਕਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ, ਘਰ ਪੱਕੇ, ਰੰਗੇ-ਬਰੰਗੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗੇਟ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਰੋਣਕਾਂ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੈ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਛਾਉਂ-ਮਾਉਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਪਾਣੀ ਬਣ ਗਏ, ਤਾਈਆਂ-ਚਾਚੀਆਂ, ਤਾਏ-ਚਾਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਘੀਆਂ, ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਬੋਲ-ਚਾਲ ਕਿਤੇ ਕੰਨੀਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਪੈਸਾ ਈ ਪੈਸਾ, ਸਭ ਦਾ ਗੁਰ ਪੀਰ ਬਣ ਗਿਐ ਜਾਪਦੈ। ਗੁਰ ਪੀਰ ਕੀ, ਭੂਤ ਬਣ ਚੰਬੜਿਆ ਪਿਆ ਈ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ।" ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਚਾਚਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ।

"ਏਥੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਉਡੀਕਦੇ ਕਈ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਚੱਲ ਵਸੇ ਨੇ। ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨੇ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਚੋਗੇ ਭਰਨ ਲਈ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਗਿਰਝਾਂ ਵਾਂਗ ਆ ਜੁੜਦੇ ਨੇ, ਤੇ ਚੁੰਝਾ ਤਿੱਖੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਕਿੱਸੇ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਕੰਨੀਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ।" ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਭਾਪਦਾ ਚਾਚਾ ਮਾਨਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਉਸ ਛੱਪੜ ਵਾਲੇ ਡੂੰਘੇ ਡੂੰਘੇ ਵਿਚ ਕਦੀ ਬੋਲੇ ਤੇ ਕਦੀ ਉਪਰ ਆਉਂਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੈ। ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਤੇਜ਼ ਛੱਲਾਂ 'ਚ ਉਹਦਾ ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਰੁੜ੍ਹੀ ਜਾ ਰਿਹੈ ਲੱਗਦੈ, ਡੁੱਬੀ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਉਹ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾਉਂਦੈ, ਉਹਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ, ਉਹ ਮੁਤ ਮੁਤ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਦੈ, ਉਹ ਬੇਵੱਸ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹੈ, ਡੂੰਘਾ ਪਾਣੀ ਉਹਨੂੰ ਬੋਲੇ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਮ ਚੀਕ ਵਰਗੇ ਬੋਲ ਕੰਨੀਂ ਪਏ, "ਬਾਬਾ ਆ ਜਾ, ਆ ਜਾ, ਅਸੀਂ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ।" ਅਤੇ ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਚਾਬੀ ਚੁੱਕ, ਜੁੱਤੀ ਅੜਾਉਂਦਾ ਗੱਡੀ ਵੱਲ ਭੱਜ ਉਠਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਗੜਦੇ ਸਿੱਖ-ਈਸਾਈ ਸਬੰਧ

ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਮਸੀਹ ਦਾ ਕਤਲ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੁਈ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵਧੇ ਤਣਾਅ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਿਰ-ਫਿਰੇ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਕਹਿ ਕੇ ਵੀ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਥਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਧਰਮੀ ਉੱਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੰਥ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਦਿਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਸਿੱਖ ਕੇਵਲ ਔਖੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਆਮ ਕਰ ਕੇ 'ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਾਹਿ ਬਿਗਾਨਾ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ

ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇਹਰਾਦੂਨ
ਫੋਨ: +91-99971-39539

ਕੱਟੜਤਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਪੰਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਮੁਖ ਹੈ। ਉਂਜ, ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਮਾਰਗ ਉੱਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 'ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨਿ' ਦਾ ਧਰਮ ਸੂਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਵੀ ਹਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ-ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਵਿਵਾਦ ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੈਂ 2000 ਵਿਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦਾ 'ਜੋਸ਼ੁਆ ਡਾਕੂਮੈਂਟ' ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਜਾਤੀ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਬੰਧ, ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਖੇਤਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਹ-ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਡੈਟਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਮੁਖ ਬਿੰਦੂ ਹੈ, 'ਅਪਹ੍ਰਿੰਚ ਲੋਕਾਂ ਤੀਕ ਪੁਜਣਾ', ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੀਕ ਈਸਾਈਅਤ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੀਕ ਅਜੇ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਜੋਸ਼ੁਆ ਕੌਣ ਸੀ? ਜੋਸ਼ੁਆ ਮੂਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਜਾਰਡਨ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲੈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ 12 ਕਬੀਲਾ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨ ਵਲ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜਾਓ ਦੇਖੋ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨੀ ਕਿਤਨੇ ਕੁ ਤਾਕਤਵਰ ਹਨ। ਯਹੂਦੀ ਫਲਸਤੀਨੀ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਫਤਿਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਔਖੀਂ ਵੇਖ ਕੇ 40 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪਰਤੇ 12 ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਲਸਤੀਨੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਵਰ ਹਨ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜੋਸ਼ੁਆ ਅਤੇ ਸਾਲੋਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਜੇ ਫਿੜ੍ਹਤਾ ਸਹਿਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋਸ਼ੁਆ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਆਗੂ ਐਲਾਨ ਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਮੂਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਫਲਤਾ ਸਹਿਤ ਨਿਭਾਈ। ਸੋ ਜੋਸ਼ੁਆ ਅਜਿਹਾ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੇ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਅਰੰਭ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਈਸਾਈ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਈਸਾਈ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ 5 ਚੰਗੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਈਸਾਈ ਬਣਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਈਸਾਈਅਤ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਤੋਂ ਉਪਜੀ

ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਈਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਛੋਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਬਦਲੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾਦਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਲੇਖ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੌਮੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ 'ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ' ਦਾ ਮੁਖ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈ। ਮਗਰੋਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦਾ ਮੁਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਭਾਵੇਂ 'ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ' ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਸਮੇਂ ਮੁਖ ਮੁਦਾ ਈਸਾਈਅਤ ਦਾ ਚੈਲੇਂਜ ਹੀ ਸੀ। ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਲ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਧਰਮ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਉਥਾਨ ਦੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਰਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਬਲਕਿ ਫਿਰ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇਣ ਵਿਚ ਰੁਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਵੇਖਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਈਸਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸਤਰੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੋਰਾ-ਕੂੜਾ ਸੁਟਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕਾਮੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਚਮਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਸਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ

ਦਸਿਆ। ਅਸਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਰਗਿਜ਼ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੋ। ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਈਸਾਈਅਤ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ? ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ' ਨੇ ਮਨੁਖਤਾ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਸਾਂ ਕਿਹਾ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਭੁਲ ਗਏ ਹੋ? ਈਸਾ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ? ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ, ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੁਟ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਕੀ ਉਹ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਮਨੁਖਤਾ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਹ ਕਹੇ ਕਿ ਯਿਸੂ ਪ੍ਰਭੂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਹੁ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਾਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਮਿਲ ਗਈ; ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਡੂੰਘਾ ਦੁੱਖ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਰਵ-ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛਦਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੌਮ ਲਈ ਸਵਰਗ ਰਾਖਵਾਂ ਰਖਣ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਸਵਰਗ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਉਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਬੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਲੋਕਾਂ

ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪਵਿਤਰ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਪਦ ਯਿਸੂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਅਜਿਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕੱਟਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸਤਿਸੰਗ, ਸੰਗਤ, ਸਿਮਰਨ, ਕੀਰਤਨ, ਅਰਦਾਸ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਈਸਾਈਅਤ ਦਾ ਜਾਲ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਝਗੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ।

'ਜੋਸ਼ੁਆ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ' ਅਧੀਨ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ: Sikh Contextual Gathering ਅਤੇ Sikh Punjabi Music Video. ਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਨ। ਨੰਬਰ 2 ਫਿਲਮ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਨੀਲੀ ਪਗੜੀ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲਾ ਆਟੋ-ਚਾਲਕ ਸਿੱਖ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਵੇਸ਼-ਭੂਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਦਾੜ੍ਹੀ-ਕੇਸਧਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਭੰਗੜਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਿਸਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਨਾਚ-ਨੁਮਾ ਗਿੱਧਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਗੜੀਧਾਰ ਦਾ ਗੀਤ ਹੈ-ਅੱਖਾਂ ਦਿਲ ਦੀਆਂ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਬੰਦਿਆ। ਜਿਹਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਰੱਬ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਬੰਦਿਆ।... ਖਾਲਿਸ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਯਾਰ ਏ।... ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲੇ।... ਪੜ੍ਹ ਲੈ ਬਾਣੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਲੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਇਸ ਦਾ ਪਲੜਾ ਫੜ ਲੈ।

ਵਿਚ ਕਾਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਭੇਖੀ ਸਿੱਖ ਬਿਠਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਟਕਸਾਲੀ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਕੇਸਧਾਰੀ ਦਿਖਾਏ ਹਨ। ਇਕ ਮੋਨਾ ਨਸ਼ੈਲਾ ਬੰਦਾ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੁਚੇਸ਼ਟਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਈਸਾਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਿਧੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਲਾਂ ਸਿੱਖ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ, ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਯਿਸੂ। ਸਿੱਖ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਦੂਜੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ 'ਸਤਿਗੁਰੂ ਯਿਸੂ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ'। ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਕੇਸਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਪਟਕੇ ਸਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਲ ਦਿਖਾਏ ਹਨ। ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮੋਨੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਵਾਸਤੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਇਕ ਰਣਜੀਤ, ਇਕ ਮੋਨਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਪੂਰਨ ਕੇਸਧਾਰੀ ਕਾਲੀ ਪਗੜੀ ਵਾਲਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ? ਜੇ ਇਹ ਈਸਾਈ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਨਸਨ, ਡੇਵਿਡ, ਜੌਹਨ, ਸਾਈਮਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਰੱਖਣ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਛਲ-ਕਪਟ ਦੁਆਰਾ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈਅਤ ਦੇ ਕੂੜ-ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੈਲਾਅ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਰ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਚ ਈਸਾਈ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਨਾਮ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਬਲਬੀਰ ਜੀ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ। ਹੁਣ ਦਸੋ, ਕੀ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਈਸਾਈਆਂ ਵਾਲੀ ਹੈ? ਅੱਗੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਸੋਸ਼ਾ ਹੈ। ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਬੀਬੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹਥ ਧਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵੱਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ? ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਈਸਾਈ ਕਿਸੇ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ। ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਉਤਮ ਹੈ? ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਵਾਸਤੇ ਈਸਾ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਉਤਮ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਬਚਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਉਤਮ ਹਨ?

(ਚਲਦਾ)

ਪਾਦਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਮਸੀਹ ਅਤੇ (ਜੱਥੇ) 'ਜੋਸ਼ੁਆ ਡਾਕੂਮੈਂਟ' ਦੀ ਝਲਕ।

ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਈਸਾਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਸੌਖੇ ਸਨ। ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦੇ ਆਸਰੇ ਵੀ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਲਈ 'ਜੋਸ਼ੁਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿੱਖੀ ਅਜੇ ਤੀਕ ਅਜਿਹਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਈਸਾਈਅਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਤੋੜਨਾ ਹੀ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਮੁਖ ਈਸਾਈ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸਿਖਰ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੇਰਲਾ ਦੇ 5 ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਬਾਬਤ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੰਟਰਨੈਟ ਉੱਤੇ 'ਜੋਸ਼ੁਆ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ' ਸਬੰਧੀ ਆਈਆਂ ਟਿਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਇਸ ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਚੇਤਨ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਮੁੱਖ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਸਭ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭੋਪਾਲ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਨ। ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਵੀ ਸਜਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚਰਚ ਚਲਿਆ ਕਰੋ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਸ. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਨਾਲ ਮੈਂ ਅਤੇ ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਉਸ ਈਸਾਈ ਸਰਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁਛਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮਕਸਦ

ਮੈਂ 1996 ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਫਤਿਹਪੁਰ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹਾਂ। ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਲਰਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਈਸਾਈਅਤ ਦੇ ਅਰੰਭ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਮਨੋਤਾਂ ਚਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈਅਤ ਵਲ ਵਰਗਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਗਰ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਬਾਈਬਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਸਿੱਖ ਸਕੂਲ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਚਿੰਤਾ ਹੋਣੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਅਸਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ। ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਪਲਟਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਗੱਲ ਉੱਤੇ

ਈਸਾ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਈਸਾਈ ਲੋਕ ਈਸਾ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਪ੍ਰਭੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪਦ ਵਰਤ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਈਸਾ ਨੂੰ 'ਓਮ' ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। 'ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਕੇਤੁ ਜਗਤ ਕੇ ਈਸਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਈਸ਼, ਬ੍ਰਹਮ ਵਾਸਤੇ ਆਏ 'ਈਸਾ' ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦਾ ਨਾਮ ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਗਲਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪਵਿਤਰ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਪਦ ਯਿਸੂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੇ 'ਅਲਾਹ' ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ 'ਅਲਾਹ' ਨਾਮ ਨਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੁਸੀਬਤ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਆਣ ਪਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 'ਅਲਾਹ' ਸ਼ਬਦ ਕਈ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਾਠ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨ? ਇਸ ਸਮਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ 'ਅਲਾਹ' ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਗਲਤ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਅਲਾਹ ਹੈ, ਸਵਰਗ ਵੀ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਲਿਆ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਵਾਂਗ ਈਸਾ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਨਾਂ ਵੀ ਉਹੋ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਕਿਉਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ? ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਈਸਾਈਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦਾ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਇਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧਰਮ ਪੋਥੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਫ਼ ਦੱਸਣ ਵਾਸਤੇ 'ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ' ਦਾ ਤੁਫ਼ ਨਾਮ ਵੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਯਹੂਦੀ ਤਾਂ 'ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ' ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਈਸਾ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਈਸਾਈ ਲੋਕ ਈਸਾ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਪ੍ਰਭੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਿਆਪਕ ਚਾਲ ਅਧੀਨ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪਦ ਵਰਤ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਈਸਾ ਨੂੰ 'ਓਮ' ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। 'ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਕੇਤੁ ਜਗਤ ਕੇ ਈਸਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਈਸ਼, ਬ੍ਰਹਮ ਵਾਸਤੇ ਆਏ 'ਈਸਾ' ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦਾ ਨਾਮ ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਗਲਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਖਾਲਸਾ' ਸ਼ਬਦ ਈਸਾਈਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤ ਕੇ ਅਸਲ 'ਖਾਲਿਸ' ਈਸਾ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ

ਧਰਮ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹਰ ਸਦੀ, ਹਰ ਮੁਲਕ 'ਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹਰ ਬੰਦਾ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਧਰਮ ਸੱਚ, ਨਿਆਂ, ਮਨੁੱਖਤਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ, ਸਾਫ ਪਵਿੱਤਰ ਨੀਤ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਕੋਈ ਅਸਥਾਈ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਰਹੇਗੀ, ਧਰਮ ਰਹੇਗਾ।

ਧਰਮ ਦੇ ਕੋਸ਼-ਗਤ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਹਨ ਮਕੈਨਜੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, “ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ‘ਧਰਮ’ ਦਾ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ,

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੀ
ਫੋਨ: 661-827-8256

ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਸਮਾਨ-ਅਰਥੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ।” ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਲੀਜ਼ਨ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਸਮਾਨ-ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਆਮ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਮ ਸ਼ਬਦ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ, ਮਜ਼ਹਬ ਸ਼ਬਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ਨ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸਾਈ ਤੇ ਯਹੂਦੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਇਕ ਹੀ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬ ਅਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਰਥ ਇਕ ਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਅਰਥ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਹਬ ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ਨ ਕਿਸੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਮਨੁੱਖ (ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ) ਦਾ ਰਹਿਣਾ-ਸਹਿਣਾ, ਭੋਜਨ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਜੀਵਨ-ਸੰਸਕਾਰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਆਦਿ ਜੋ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਧਰਮ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦਾ ਮਜ਼ਹਬ ਵਾਂਗ ਬਾਹਰੀ ਭੇਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸ਼ੁਕ੍ਰਿਤ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ, ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣਾ ਆਦਿ ਗੁਣ ਕਿਸੇ ਦੇਸ ਜਾਂ ਮਜ਼ਹਬ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਛੂਤ-ਛਾਤ, ਉਚ-ਨੀਚ, ਰੰਗ-ਨਸਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੋਤਿ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਧਰਮ-ਮਾਰਗ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਤੋਂ ਉਚਾ ਉੱਠ ਕੇ ਸਰਬ ਸਾਂਝੇ ਧਰਮ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ

ਧਰਮ

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਜੋੜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਫਿਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦਾ; ਭਾਵ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਪਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਜੋੜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਫਿਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦਾ; ਭਾਵ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਪਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਧਰਮ ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ: ਮੰਨੈ ਮਗੁ ਨ ਚਲੈ ਪੰਥੁ॥ ਮੰਨੈ ਧਰਮ ਸੇਤੀ ਸਨਬੰਧੁ॥ (ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ‘ਧਰਮ’ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਨ। ਧਰਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਸੰਗਠਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਸਿਆ ਦੀ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਪਰਖ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਰਮ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭੌਤਿਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਧੁਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਧਰਮ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦੇ ਗੁਣ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ।

ਧਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪੁ। ਸੰਤੋਖੁ ਥਾਪਿ ਰਖਿਆ ਜਿਨਿ ਸੁਤਿ॥ (ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਦੁਆਰਾਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਆਰਾ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਤੋਖੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਕੋ ਹੀ ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵੀ ਇਕੋ ਦਾ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਰਮ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਸੁਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਰਮ-ਧਰਮ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

ਸਭਿ ਕਰਮ ਧਰਮ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ॥ (ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ 4 ਪੰਨਾ 699)
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕੇਵਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

ਕਲ ਮੈ ਏਕੁ ਨਾਮ ਕਿਰਪਾਨਿਧ ਜਾਹਿ ਜਪੈ ਗਤਿ ਪਾਵੈ।
ਅਉਰ ਧਰਮ ਤਾਂ ਕੈ ਸਮਿ ਨਾਹਿਨ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬੇਦੁ ਬਤਾਵੈ।

(ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ)
ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਰਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਆਪੋ, ਅਰਥਾਤ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਕ-ਮਿੱਕ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਧਰਮ ਮਾਰਗ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ‘ਗਾਢੀ ਰਾਹ’ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਮਾਰਗ, ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ, ਸਹਿਜ ਮਾਰਗ, ਨਾਮ ਮਾਰਗ, ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਮਾਰਗ ਆਦਿ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਖਰੇਵਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ

ਵਾਂਗ ਘਰ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਭਲਾ ਸੋਚੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਸਮਝੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਅਕਸਰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਬੇਸਮਝੀ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਹਬ ਨਾਲ ਜੋੜ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

ਸੋਯਦ ਮੁਹੰਮਦ ਲਤੀਫ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ’ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਘ੍ਰਿਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ (ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਸਮੇਂ) ਵਿਚ ਹੱਦੋਂ ਵਧ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਬਾਦੀ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।” ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਰਾਜੇ ਸੀਹ ਮੁਕਦਮ ਕੁਤੇ॥ (ਪੰਨਾ 1288 ਮਹਲਾ 1)

ਕਲਿ ਕਾਤੀ ਰਾਜੇ ਕਾਸਾਈ ਧਰਮੁ ਪੰਥ ਕਰਿ ਉਡਰਿਆ॥
ਕੂਤੁ ਅਮਾਵਸ ਸਚੁ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਦੀਸੈ ਨਾਹੀ ਕਹ ਚਤਿਆ॥

(ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ 1 ਪੰਨਾ 145)

ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਧਰਮ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵੈਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੇਰ-ਸਵੇਰ ਪਰਜਾ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਵਿਦਰੋਹ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਰਾਜ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਧਰਮ ‘ਤੇ ਭਾਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਧਰਮ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਧਰਮ ਦੇ ਹੇਠ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇਗੀ। ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਿਆਸਤ ਭਲੇ ਦੀ ਥਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਬਹੁਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਬਰਾਬਰ ਹਨ:

ਬਿਰਖੇ ਹੇਠਿ ਸਭਿ ਜੰਤ ਇਕਨੇ॥
ਇਕਿ ਤਤੇ ਇਕਿ ਬੋਲਨਿ ਮਿਨੇ॥ (ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ 5 ਪੰਨਾ 1019)

ਰੱਖੜੀ ਕਿ ਕਾਂਟਿਆਂ ਦੀ ਚਮਕ

ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮੇ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨਣ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਰੱਖੜੀ ਬੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਸੁਰਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨ ਵਜੋਂ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਚਰਨੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਏ! ਬਸ ਪਿਆਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆ ‘ਚ। ਉਹ ਉਸ ਲਈ ਸੂਟ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਈ ਹੋਈ ਏ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਬੇਬੋਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨਣ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚਰਨੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਕੋਲੋਂ ਨਗਰੀ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਾਂਟੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਨੇ ਫੜ ਲਏ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗੂੜਾ ਪਿਆਰ ਭੈਣ-ਭਰਾ ‘ਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਭੈਣ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਭਰਾ ਮਿਲੇ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਇਸ ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਮਕ ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਧਾਗਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਾਂਟਿਆਂ ਦੀ ਚਮਕ! ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਮੰਗ ਕੇ ਲਏ ਸੀ।

—ਸਤਵਿੰਦਰ ਥਾਂਦੀ ਦੌਲਤਪੁਰੀਆ ਇੰਡੀਆਨਾ।

ਰੱਖੜੀ

ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੱਧਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮੱਖਣ ਦੇ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਮਹਿੰਦਰ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਮ ਜਗਦੇਵ ਸੀ ਜੋ ਬਾਪੂ ਦੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ‘ਚ ਹੀ ਤੁਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੜ੍ਹ ਨਾ ਸਕਿਆ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਘਰ ਦੀ ਜਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਪੈ ਗਈ। ਘਰ ਦਾ ਖਰਚ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਜਗਦੇਵ ਤੋਂ ਜੱਗਾ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ-ਮਨਜੀਤ ਤੇ

ਰਣਜੀਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ-ਲਿਖਾ ਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ‘ਤੇ ਲਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਭੈਣ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਿੰਨੋਂ ਬੱਚੇ ਖੁਸ਼। ਤਿੰਨੋਂ ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਘਰੇਲੂ

ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋ ਕੇ ਚੰਗੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਪਾ ਲਈਆਂ ਪਰ ਜੱਗੇ ਦੇ ਹੱਡ ਬੱਕ ਗਏ। ਘਰ ਵੀ ਉਹੀ ਹੀ ਸੀ, ਪੁਰਾਣਾ। ਬੱਚੇ ਵੀ ਹਾਲੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਸਨ।

ਰੱਖੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ‘ਤੇ ਜੱਗੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭੈਣ ਮਹਿੰਦਰ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਉਡੀਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਰੱਖੜੀ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਜੱਗੇ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਹੱਥੀ ਸੂਟ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ 7 ਕੁ ਵਜੇ ਜੱਗਾ ਖੇਤ ਵੱਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ‘ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਗੱਡੀ ਸਟਾਰਟ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਤਾਂ ਜੱਗੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਬਾਈ ਭੈਣ ਵੱਲ ਚੱਲਿਆਂ, ਰਾਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੋਨ ਕਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹ ਜਾਣ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ।

ਜੱਗੇ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅੜ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਗਰੀਬੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਘੀ ਘੁੱਟ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਕਦੇ ਉਹ ਗੱਡੀ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਦੇ ਰਬੜਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਇਲ ਵੱਲ। ਕਦੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ‘ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ ‘ਤੇ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਹੀ ਚੱਲੇ ਸਨ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨਵਾਉਣ ਲਈ।

—ਬਲਜਿੰਦਰ ਆਲੀਕੇ
ਫੋਨ: 91-94645-62678

ਧਾਇਓ ਰੇ ਮਨ ਦਹ ਦਿਸ ਧਾਇਓ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੂ ੨ ਚਉਪਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਧਾਇਓ ਰੇ ਮਨ ਦਹ ਦਿਸ ਧਾਇਓ॥
ਮਾਇਆ ਮਗਨ ਸੁਆਦਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿਓ ਤਿਨਿ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਭੁਲਾਇਓ॥ ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕਥਾ ਹਰਿ ਜਸ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਿਉ ਇਕੁ ਮੁਹਤੁ ਨ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਇਓ॥ ਬਿਗਸਿਓ ਪੇਖਿ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭ ਕੇ ਪਰ ਗ੍ਰਿਹ ਜੋਹਿਨ ਜਾਇਓ॥੧॥
ਮਨੁਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਲ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦਾ; ਕਸੁੰਭ ਦੇ ਕੱਚੇ ਰੰਗ ‘ਤੇ ਮਨ ਲਾ ਲੈਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਸੁੰਭੇ ਵਰਗੇ ਰੰਗ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਸਨਾ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆ ਪਰਾਏ ਘਰ ਤੱਕਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਭਾਉ ਨ ਕੀਨੇ ਨਹ ਸਤ ਪੁਰਖੁ ਮਨਾਇਓ॥੧॥
ਧਾਵਤ ਕਉ ਧਾਵਹਿ ਬਹੁ ਭਾਤੀ ਜਿਉ ਤੇਲੀ ਬਲਦੁ ਭ੍ਰਮਾਇਓ॥੨॥
ਨਾਮ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਨ ਕੀਓ ਇਕ ਨਿਮਖ ਨ ਕੀਰਤਿ ਗਾਇਓ॥ ਨਾਨਾ ਝੁਠਿ ਲਾਇ ਮਨੁ ਤੋਖਿਓ ਨਹ ਬੁਝਿਓ ਅਪਨਾਇਓ॥੩॥
ਪਰਉਪਕਾਰ ਨ ਕਬਹੂ ਕੀਏ ਨਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਧਿਆਇਓ॥ ਪੰਚ ਦਤੁ ਰਚਿ ਸੰਗਤਿ ਗੋਸਟਿ ਮਤਵਾਰੋ ਮਦ ਮਾਇਓ॥੪॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਸੁਣਿ ਆਇਓ॥ ਨਾਨਕ ਭਾਗਿ ਪਰਿਓ ਹਰਿ ਪਾਛੈ ਰਾਖੁ ਲਾਜ ਅਪੁਨਾਇਓ॥੫॥

ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਧਾਇਓ ਰੇ ਮਨ ਦਹ ਦਿਸ ਧਾਇਓ, ਹੇ ਮਨ! ਇਹ ਜੀਵ ਦਹਦਿਸ ਭਾਵ ਦਸੀਂ ਪਾਸੀਂ ਦੌੜਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ; ਮਾਇਆ ਮਗਨ ਸੁਆਦਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿਓ, ਲੋਭ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਮੋਹਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੇ ਭਾਈ ਇਸ ਜੀਵ ਵਿਚਾਰੇ ਦੇ ਵੀ ਕੀ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹੈ, ਤਿਨਿ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਭੁਲਾਇਓ, ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਰਾਰੇ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਧਾਇਓ ਰੇ ਮਨ ਦਹ ਦਿਸ ਧਾਇਓ॥
ਮਾਇਆ ਮਗਨ ਸੁਆਦਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿਓ ਤਿਨਿ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਭੁਲਾਇਓ॥ ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕਥਾ ਹਰਿ ਜਸ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਿਉ ਇਕੁ ਮੁਹਤੁ ਨ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਇਓ॥ ਬਿਗਸਿਓ ਪੇਖਿ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭ ਕੇ ਪਰ ਗ੍ਰਿਹ ਜੋਹਿਨ ਜਾਇਓ॥੧॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਿਤਾ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਭਾਈ ਇਹ ਮਨੁਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਲ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦਾ; ਕਸੁੰਭ ਦੇ ਕੱਚੇ ਰੰਗ ‘ਤੇ ਮਨ ਲਾ ਲੈਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਸੁੰਭੇ ਵਰਗੇ ਰੰਗ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਸਨਾ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆ ਪਰਾਏ ਘਰ ਤੱਕਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਭਾਉ ਨ ਕੀਨੇ ਨਹ ਸਤ ਪੁਰਖੁ ਮਨਾਇਓ॥
ਧਾਵਤ ਕਉ ਧਾਵਹਿ ਬਹੁ ਭਾਤੀ ਜਿਉ ਤੇਲੀ ਬਲਦੁ ਭ੍ਰਮਾਇਓ॥੨॥
ਹੇ ਮਨ ਤੂੰ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਨਾਸਵੰਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਤੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੌੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਤੇਲੀ ਦਾ ਬਲਦ ਕੋਹਲੂ ਅੱਗੇ ਜੁਪ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਕਦੇ ਮੁਕਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੇ ਜੀਵ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤੇਰੀ ਭਟਕਣਾ ਵੀ ਕਦੇ ਮੱਕਦੀ ਨਹੀਂ।

ਨਾਮ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਨ ਕੀਓ ਇਕ ਨਿਮਖ ਨ ਕੀਰਤਿ ਗਾਇਓ॥ ਨਾਨਾ ਝੁਠਿ ਲਾਇ ਮਨੁ ਤੋਖਿਓ ਨਹ ਬੁਝਿਓ ਅਪਨਾਇਓ॥੩॥
ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਮਨ ਮਾਇਆ ਦੇ ਸੁਆਦ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋਇਆ ਮਨੁਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦਾ, ਦਾਨ, ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ,

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਪਲ ਭਰ ਵੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਭਾਵ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਗਾਉਂਦਾ; ਨਾਸਵੰਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ।

ਪਰਉਪਕਾਰ ਨ ਕਬਹੂ ਕੀਏ ਨਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਧਿਆਇਓ॥
ਪੰਚ ਦਤੁ ਰਚਿ ਸੰਗਤਿ ਗੋਸਟਿ ਮਤਵਾਰੋ ਮਦ ਮਾਇਓ॥੪॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਮਨ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋਇਆ ਮਨੁਖ ਕਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਪਰ ਪੰਚ ਦਤੁ-ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਤੇ ਹੰਕਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਥ ਬਣਾਈ ਰਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਸੁਣਿ ਆਇਓ॥
ਨਾਨਕ ਭਾਗਿ ਪਰਿਓ ਹਰਿ ਪਾਛੈ ਰਾਖੁ ਲਾਜ ਅਪੁਨਾਇਓ॥੫॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਹੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ; ਇਸ ਲਈ ਹਰੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜੀਓ ਮੈਂ ਦੌੜ ਕੇ ਤੇਰੇ ਦਰ ‘ਤੇ ਆ ਪਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਇੱਜਤ ਰੱਖ ਲਓ।

—ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

**ਪਰਦੇਸ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਰੌਂਗਟੇ
ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ**

**ਸ਼ੌਰਟ ਕੱਟ ਵਾਇਆ
ਲੌਂਗ ਰੂਟ-4**

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ
ਫੋਨ: 34602835897

ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ...

ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਵੱਲੋਂ ਤੁਰੰਤ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਣ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ ਦਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਕਟਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਜੀਪਾਂ ਦਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਅਣਹੋਇਆ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਹਰ ਥਾਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ! ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਮਾਰੂ, ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਲੰਘਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਲੁਕ-ਛੁਪ ਕੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ। ਹੁਣ ਪੜ੍ਹੋ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ...

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਾਪਦੇ ਸਫਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ। ਮੂੰਹ-ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਜੀਪਾਂ ਉਸੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੇਤ ਭਰੇ ਸੀਨੇ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀਆਂ ਅੱਗ-ਪਿੱਛਤ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਜਿੰਦੀ ਮੁੰਡੇ ਕੁਝ ਸੁਖਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਸੀਟਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵਟਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਹਮਸਫ਼ਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅੱਖ ਤੇ ਕਸ਼ਟ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ!

ਵਿਗਿਆਨਿਕ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੌਪਾਏ ਤੋਂ ਦੋ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜੋਣਾ ਸਿਖ ਕੇ, ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਵਿਚ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨਸਾਨ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਖਿਲਰ ਗਏ ਸਨ। ਕੀ ਖ਼ਬਰ, ਲੱਖਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਣ। ਖ਼ਬਰੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੂਲ-ਜੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰੁਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋਈਏ! ਕੀ ਪਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਲੱਖਾਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਦੀ ਛਾਂ ਬਣਾਈ ਤਿੱਖਤ ਦੁਪਿਹਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਦਿ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪੱਥਾਂ-ਭਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਥੇ ਭੂਗੋਲ ਨੇ ਇਸ ਯੁੱਗਾਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਪਲਸੇਟੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਵਜੂਦ ਕੁਝ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਆਦਿ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਲਈ ਇਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਰੇਤ ਹੀ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਤਪਦੀ-ਸੜਦੀ ਰੇਤ... ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਚੂਸਦੀ, ਅਰਬਹੀਣ ਰੇਤ ਹੀ ਰੇਤ।

ਸੂਰਜ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਉਤੇ ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਰੇਤ ਦਾ ਕਣ-ਕਣ ਵੀ ਉਸੇ ਦਾ ਅਤਿ-ਸੂਖਮ ਰੂਪ ਧਾਰੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰੋਜ਼ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੁਰਗਤ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਇਆ ਤੇ ਉਹ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਸੂਰਜ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਂਦੇ ਰਹੇ। ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਬੂੰਦਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਜਿਹੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਸੂਰਜ ਦੇ ਜਾਹੋ-

ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦਾ ਖੌਫ਼

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਲ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਪੇਨ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੋਥੀ 'ਸ਼ੌਰਟ ਕੱਟ ਵਾਇਆ ਲੌਂਗ ਰੂਟ' ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਲੁੰ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਲਾਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਅੱਥਰੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰਨ ਲਈ ਤਾਂਘਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪਹਾੜ ਬੱਝਣ ਦਾ ਦਰਦ ਵੀ ਹੰਢਾਅ ਰਹੀਆਂ ਹਨ... ਦੇਸ ਤੋਂ ਪਰਦੇਸ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਇਸ ਮਾਰਮਿਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਚੌਥੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਜਲਾਲ ਅੱਗੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਅਤੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਬੱਦਲ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ 'ਸਹਾਰਾ' ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਅਜਿਹੀ ਐਸਤਨ ਸਾਲਾਨਾ ਅਤਿ-ਦੁਰਲਭ ਤੇ ਇਕ-ਅਧ ਵਾਛਤ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਤੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਕਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ!

ਗੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਜੀਪਾਂ ਰਵਾਂ ਸਨ। ਡੋਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਇੱਜਤ ਦਿਸਿਆ ਤਾਂ ਉਧਰ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਯਕੀਨਨ ਉਰ੍ਹੇ-ਪਰ੍ਹੇ ਕਿਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ! ਆਜਤੀ ਤੋਂ ਭੇਡ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਜਿਬਰ ਕਰ ਕੇ ਉਪਰਲੀ ਚਮੜੀ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ- "ਸਫ਼ਰ ਵਾਸਤੇ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ..." ਭੇਡ ਦਾ ਸਰੀਰ ਉਸ ਬਿੱਕਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਪਾਠ-ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਤੁਬਕ ਕੇ ਉਛਲਿਆ, ਫਿਰ ਰੋਣ-ਹਾਕਾ ਹੋ ਕੇ ਨੱਕ-ਮੂੰਹ ਦੁਆਲੇ ਕੱਪੜਾ ਲਪੇਟ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਸਾ ਬਿਖਰ ਗਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਬਿੱਕਰ ਦੀ ਹਾਸੇ-ਹੀਣੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਭੇਡ ਦਾ ਗੋਸ਼ਤ ਉਧੇੜਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਲ੍ਹਾਂ ਛੱਡਦੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਲਜੀਤ ਨਾਮੀ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕੇਸ ਉਥੇ ਕੱਟ ਕੇ ਦੱਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਗਰਮੀ ਤੇ ਧੁੱਪ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੱਤ ਵੱਜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗਰੁਪ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਦੋ ਕੁ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਅਤੇ ਮੋਹਕਮ (ਭਵਿਖ ਦਾ ਦੋਸਤ) ਮਾਲੀ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਸੋ ਉਥੇ ਕੇਸ ਕਟਵਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਥੇ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਗੱਡੀਆਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਆਈ 'ਤੇ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਸਵੇਰੇ ਦੋ-ਦੋ ਬਿਸਕੁਟ ਤੇ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਘੁੱਟਾਂ ਪਾਣੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੁਣ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚੌਲ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੇ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪਾਣੀ ਮੂੰਹ ਗਿੱਲਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਪਿਆਸ ਹੋਰ ਭੜਕਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਡੋਂਕਰਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਅਲੱਗ ਤੇ ਬਿਹਤਰ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਰੋਜ਼ ਬਿਸਕੁਟਾਂ ਅਤੇ ਸੁੱਕੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਪੈਕਟ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਚੁਸਤ-ਚਲਾਕ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਪੈਕਟ ਚੋਰੀ ਛੁਪਾ ਲਏ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ-ਖੁਚੇ ਵੰਡ ਕੇ ਖਾ-ਪੀ ਲਏ। ਚੌਲ ਅਗਰ ਬਣਦੇ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਸਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਇੰਨੇ ਕੁ ਆਉਂਦੇ ਕਿ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਅੱਜ ਸ਼ਾਇਦ ਦਿਨ ਭਰ ਡੋਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇਣੇ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

ਦੁਪਿਹਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਰਵਾਂ ਸਿਧਰ-ਪਧਰ ਚਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਚੇ-ਨੀਵੇਂ ਟੀਲੇ-ਪਹਾੜ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਗੱਡੀਆਂ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਹੀ ਉਛਾਲ ਭਰਦੀਆਂ। ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਦੁਪਿਹਰ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਵਾਲੇ ਪਲ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇਕ ਦਮ ਜੀਪਾਂ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਦਲਾਓ ਆਇਆ। ਸਾਡੇ ਵਾਲੀ ਜੀਪ ਦੂਜੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਸਾਥੋਂ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਮੀਟਰ ਪਿੱਛੇ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਤੀਜੀ ਸਾਡੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਕਾਫੀ ਪਰ੍ਹੇ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਪਿੱਛੇ। ਅਚਾਨਕ ਪਿਛਲੀਆਂ ਜੀਪਾਂ ਦੇ ਹਾਰਨ ਵੱਜੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਘਲਾਉਂਦੇ ਜਿਹੇ, ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਚ ਗੁੰਮ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਸਾਡੇ ਡਰਾਇਵਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਪਿੱਛੇ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਪੂਰੀ ਰੇਸ ਦੱਬ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਡਿੱਗ ਪਏ ਤੇ ਫਿਰ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਜੀਪ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਖੁੰਜੇ ਫੜ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ। ਬੜੀ ਹੌਲਨਾਕ ਜਿਹੀ ਹਲਚਲ ਮਚ ਗਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਦੌੜਾਈ, ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਤਿੰਨਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਪਹੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਦੇ ਰੇਤ ਦੇ ਗੁਬਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਮਾਜਰਾ ਸੀ! ਸਾਡਾ ਡੋਂਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਿੱਛੇ ਕਿਤੇ ਦੇਖਦਾ ਤੇ ਰੇਸ ਵਾਲਾ ਪੈਰ ਹੋਰ ਨੱਪੀ ਜਾਂਦਾ।

ਤਿੰਨੇ ਜੀਪਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਤੇ ਜੀਪ ਉਛਲਦੀ-ਡਿੱਗਦੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਜਿਸਮ ਇਕ ਫੁੱਟ ਉਤਾਹ ਉਛਲ ਕੇ ਡਰੰਮਾਂ ਅਤੇ ਜੀਪ ਦੇ ਖੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਚੀਕਾਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਇਹ ਖੌਫ਼ਨਾਕ ਵਕਤ ਦੇ ਉਹ ਨਮੁਨਾਵਾਂ ਪਲ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਧਾਰਨ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਭੈਅ ਨਾਲ ਫੈਲਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਅੰਦਰ ਕੰਬ-ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਪਾਟਣੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਉਸ ਖਾਤਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੁਕਣੀਆਂ। ਦੂਜੇ, ਡਿੱਗ ਕੇ ਉਹ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਵਜੂਦ ਅੰਦਰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰ੍ਹੇ ਦਾ ਕੋਈ ਖੌਫ਼ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭੈਅ ਅਤੇ ਦਰਦ ਭਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕੁਝ ਜਣੇ ਰੋ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ

ਜ਼ਮੀਨ ਉਚੀ-ਨੀਵੀਂ ਤੇ ਪਥਰੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੀਪਾਂ ਪਲਟਦੀਆਂ ਹੀ ਪਲਟਦੀਆਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਜਣੇ ਪੂਰੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰਦੇ ਹੀ ਮਰਦੇ। ਬਚਾਅ ਇਸੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਕਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪੱਧਰਾ-ਸੋਦਾਨੀ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੌਂਪ ਕੇ ਸੂਰਜ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ, ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਫਿਰ ਆਵਾਂਗਾ, ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਚਲਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਆਪਣਾ ਲਭਾਵਣਾ ਜਿਹਾ ਸੁਰਖ ਭੇਸ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਸੰਧੂਰੀ-ਭਗਵੇਂ ਵਸਤਰ ਪਾਈ ਕੋਈ ਮਾਯਾਵੀ ਦੇਵਤਾ ਦਿਸਦੇ ਤੇ ਪਰ੍ਹੇ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸਮੁੱਚਾ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਸੰਧੂਰਮਈ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਜੀਪਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਗਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹ ਜੀਪਾਂ ਦੇ ਪਹੀਆਂ ਦੀ ਆਮ ਚਾਲ ਵਾਂਗ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਮਾਰੂ ਮਾਰੂਥਲ ਸਹਾਰਾ ਵਿਚ ਲੰਘਦੇ ਵਕਤ ਉਡਦੀ ਧੂੜ ਦੀ ਝਲਕ।

ਮੌਤ ਕੱਟਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਸੀ।

ਕੋਈ ਟੋਆ-ਟਿੱਬਾ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਜੀਪ ਉਛਲ ਕੇ ਬੱਲੇ ਡਿੱਗਦੀ, ਪਰ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇਕ ਹੱਥ ਰੱਸੇ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲੱਕ ਨੂੰ। ਜੀਪ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਲਿਟਿਆ-ਲਮਕਿਆ, ਦੰਦ ਕੱਸੀ, ਫਟੇ ਨੇਤਰਾਂ ਨਾਲ, ਡਿੱਗਣ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਭੈਅਭੀਤ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਾਤਕ, ਹਿੰਸਕ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ 'ਤੇ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਆਖਰੀ ਬਚੇ-ਖੁਚੇ ਪਲ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਜਿਸਮ ਸੁੰਨ ਸੀ, ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਨੁਚੜਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੇਵਸੀ ਭਰੇ ਹੰਝੂ ਛਲਕ ਆਏ... ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਛਲ ਕੇ ਲੋਹੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਭੈਅ ਦੀ ਵਾਛਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਦੋਹਾਂ ਕਾਰਨ।

ਸਮੂਹਿਕ ਚੀਕਾਂ-ਗਾਲ੍ਹਾਂ, ਰੋਣੇ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਜਾਂਦਾ। ਜਾਨਾਂ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਬੜਾ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਫਾਸਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਮੌਤ ਦਰਮਿਆਨ। ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟਾ ਪੌਣਾ ਘੱਟਾ ਜੀਪਾਂ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਭੱਜਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਪਰ ਕਿਉਂ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਵਾ, ਤੁਫ਼ਾਨ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਅਸਮਾਨ ਛੁੰਦੇ ਰੇਤ ਦੇ ਗੁਬਾਰ ਸਨ। ਦੂਰ ਕਿਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਣਕਦੀਆਂ ਰਲੀਆਂ-ਮਿਲੀਆਂ ਹਲਕੀਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੰਨਾਂ ਤੀਕਰ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਜੋ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜੀਪਾਂ ਦੇ ਰੌਲੇ ਵਿਚ ਦਬਿਆ-ਦਬਿਆ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਲਪਕਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਭੈਅ ਅੱਗੇ ਦਿਮਾਗ ਸੋਚਣ-ਸਮਝਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਗੁਆ ਜਿਵੇਂ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਐਸੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ

ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਦਿਖ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਆ ਗਏ ਸਾਂ। ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿਹਨਾਂ 'ਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਨੇਰਾ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੈੱਡ-ਲਾਈਟਾਂ ਜਗ ਪਈਆਂ। ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਰਸਤਾ ਰੌਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

ਡਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੌਫ਼ਨਾਕ ਹੋ ਜਾਂ ਮੌਤ? ਇਹ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜਾਂ ਗਹਿਰੇ ਤਰਕਾਂ-ਵਿਤਰਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਡਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਿਆਨਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਡਰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਮੌਤ ਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਹਰ ਡਰ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਕਾਰਵਾਂ ਰੂਪੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੇ ਰੇਤ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਅਸੀਂ ਚੈਨ ਦੇ ਮੀਲਾਂ ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਜੀਪਾਂ 'ਚੋਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜੇ। ਮੁੰਡੇ ਡੋਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਧੜੀ-ਧੜੀ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਵਾਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ-ਜਵਾਬਾਂ ਵਿਚ ਰੁਝ ਗਏ। ਡੋਂਕਰ ਵੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜੁੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕੋਈ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਖੋਟੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਕੋਸਦਾ, ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਡੋਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦ-ਦੁਆਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਖਾਣੇ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕੋਈ ਰੇਤ ਵਿਚ ਗੁੰਮ-ਸੁੰਮ ਲਿਟਿਆ, ਤਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਉਲਝ ਗਿਆ ਸੀ! ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਭੈਅ ਅਤੇ ਅਸਚਰਜਤਾ ਦੇ ਰਲਵੇਂ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਸਨ।

ਚੌਲ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਡੋਂਕਰ ਅੱਗ 'ਤੇ ਭੇਡ ਭੁੰਨ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਪਿਆਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਦਤਰ ਹਾਲਤ ਸੀ।

ਸਭ ਰੇਤ ਦੇ ਵਿਛੋਣੇ 'ਤੇ ਲੰਮੇ ਪਏ ਸੀ। ਸਰੀਰ ਥੱਕ-ਟੁੱਟ ਕੇ ਚੂਰ-ਚੂਰ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਜਿਸਮ ਫੋੜੇ ਵਾਂਗ ਦੁਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੰਡਿਆਂ 'ਚ ਖੁਸਰ-ਫੁਸਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ... ਜੀਪਾਂ ਇੰਦਾ ਕਿਉਂ ਦੌੜਾਈਆਂ? ਆਖਿਰ ਹੈਰਾਨੀ-ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਭਰਿਆ 'ਡਰਾਉਣਾ' ਕਾਰਨ ਕੰਨਾਂ-ਮੂੰਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਮੇਰੇ ਤਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚਿਆ।...

ਸੋਨੀ ਤੇ ਭਾਨਾ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਜੀਪ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਵਾਕਿਆ ਇੰਜ ਗੁਜ਼ਰਿਆ: "ਅਸੀਂ ਮੂੰਹ-ਸਿਰ ਲਪੇਟੀ, ਟਾਇਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਉਡਦੀ ਰੇਤ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਡਰਾਇਵਰ ਨੇ ਹੌਰਨ ਮਾਰੇ। ਫਿਰ ਅਗਲੀਆਂ ਜੀਪਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਕੀ ਵਿਚੋਂ ਹੱਥ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਜੀਪਾਂ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਮਸੀਂ ਸੰਭਲੇ। ਅਸੀਂ ਡਿਗਦਿਆਂ-ਢਹਿੰਦਿਆਂ,

ਇਸ਼ਾਰੇ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਝੌਲੇ ਜਿਹੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਜਿਹਾ ਲਰਜ਼ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੇਤ ਦੇ ਉਡਦੇ ਗੁਬਾਰਾਂ 'ਚ ਕਦੇ ਗੁੰਮਦੇ, ਕਦੇ ਝਲਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨ ਧੁੰਦਲੇ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਉਘਾੜਦੇ-ਮਲਦੇ, ਭੈਅਭੀਤ ਤੇ ਦੰਗ ਹੋਏ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਸਨ ਕੀ?...

ਫਿਰ ਲੱਗਿਆ, ਉਹ ਧੁੰਦਲਾ ਜਿਹਾ ਸਿਆਹ ਬੱਦਲਾਂ ਵਰਗਾ ਝੁੰਡ, ਕਰੀਬ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰਾਉਣੇ ਖ਼ਿਆਲ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਉਠ ਰਹੇ ਸਨ, ਦਿਲ ਬੈਠ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਕ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਪਰਛਾਵਾਂ ਝੁੰਡ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੜ ਕੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗਾ; ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਾਲਾ ਲਬਾਰਾ ਪਹਿਨੀ ਧੁੰਦਲੇ ਜਿਹੇ ਉਠ ਦੇ ਆਕਾਰ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋਂਦ ਤਕ ਤਿੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਜੀਪਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਗਤੀ ਨਾਲ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਜਿਹਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਦਾ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।...

ਬਾਕੀ ਮੁੰਡੇ ਹੋਰ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕਰੀ, ਡਿਗਦੇ-ਸੰਭਲਦੇ, ਜੀਪ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਚਿੱਬੜੇ, ਜੀਣ-ਮਰਨ ਦੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਮੂੰਹ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਅਦਭੁਤ, ਪਰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਧੜਕਣਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਡਰਾਉਣਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।... ਪਿੱਛੇ ਉਡਦੀ ਰੇਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਪਰਛਾਈਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ; ਉਹ ਵੀ ਕਦੇ ਧੁੰਦਲਾ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਕਦੇ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਕਦੇ ਇਕ ਦਮ ਕਰੀਬ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਇੰਨਾ ਕਰੀਬ ਆ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਦੀ ਰਚਨਾਕਾਰਿਤਾ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਮੁਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਧੜੇ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਅਸਲੀਲ ਤੱਤ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਧੜਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪਾਪ ਸਮਝਦਿਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਉਤੇ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਦਿਆਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਲੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ‘ਜੀਨੀਅਸ’ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਧੁਰੰਤਰ ਸਮਝਦੇ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਪੁਗਾਉਣ ਖਾਤਿਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਉਛਾਲਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਤ ਵਿਚ ਘਚੋਲਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਪ ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਦੀ ਇਕ ਤੁਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਕ ਹੈ, “ਏਕ ਮਾਰਗ ਦੂਰ ਹੈ ਇਕ ਨੀਅਰ ਹੈ ਸੁਨਿ ਰਾਮ॥ ਰਾਹ ਮਾਰਤ ਰਾਛਮੀ ਜਿਹ ਤਾਰਕਾ ਗਨਿ ਨਾਮ॥”

ਪਾਠਕ ਸਮਝ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨੀਅਰ ਹੈ। ਤੁਕ ਵਿਚ ‘ਨੀਅਰ’ ਦਾ ਅਰਥ ਨੇੜੇ, ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਦ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਕ ਵਿਚ ਟਕਰਾਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ‘ਦੂਰ’ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਮਝੀਏ ਤਾਂ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਉਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਗਲੀ ਧਰੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮਨਸ਼ਾ ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰਿਤਾ ਬਾਰੇ ਛਿੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ‘ਨੀਅਰ’ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛੇਤਨਾ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਬੜੇ ਠੋਕਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਕ ਵਿਚ ਆਇਆ ‘ਨੀਅਰ’ ਸ਼ਬਦ

ਪੰਜਾਬੀ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੀਅਰ

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੀਅਰ (Near) ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇੜੇ, ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਟੁਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

‘ਨੀਅਰ’ ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਮਾਨਕ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਮ ਚੰਦ ਵਰਮਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਨਿਯਰ: (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਿਕਟ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਨਿਅਤੁ) ਸਮੀਪ, ਪਾਸ, ਨਜ਼ਦੀਕ। ਨਿਯਰਾਈ (ਹਿੰਦੀ) ਨਿਯਰ+ਆਈ=ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਕਟਤਾ। ਨਿਯਰੇ: ਨਿਯਰ (ਨਜ਼ਦੀਕ)। ਨਿਯਰਾਨਾ: ਨੇੜੇ ਆਉਣਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਉਦਯ ਚੰਦ ਜੈਨ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਹਿੰਦੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਟਿਅਡ: ਪਾਸ, ਸਮੀਪ। ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ‘ਨੰਨੇ’ ਵਾਸਤੇ ‘ਣਾਣਾ’ ਵਰਣ ਹੀ ਵਰਤੀਦਾ ਹੈ। ‘ਤ’ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਇਥੇ ‘ਡ’ ਆਇਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਥਾਂਵਾਂ ‘ਤੇ ‘ਰਾਰੇ’ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੌੜਾ ਅਤੇ ਕੌਰਾ, ਲੜਕਾ ਅਤੇ ਲਾਰਕਾ, ਗਉੜੀ ਅਤੇ ਗਵਰੀ ਆਦਿ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ‘ਟਿਅਡ’ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਿਯਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ ਹਿੰਦੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਡਾ. ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ‘ਨਿਅਰ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮੀਪ, ਨਿਕਟ, ਨੇੜੇ ਆਦਿ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਵਿਦਿਤ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ‘ਕੀਰਤਿਲਤਾ’ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦੇ ਹਨ- ਦੁਟਨ ਦੈਵ ਮਹੁ ਨਿਅਰ ਆਇਅ (ਕੀਰਤਿਲਤਾ 4. 222)। ਬਹੁਤੇ ਹੋਰਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ-ਯੋਰਪੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੀਅਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਆਦਿ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਜੇ ਕੁਝ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਲੰਮੀ ਚੌੜੀ ਟੁਕ ਦੇਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਇਕ ਮਕਸਦ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਖੁਦ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵਾਂ। ਪਰ ਟੁਕ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ‘ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ-ਯੂਰਪੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ’ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਇਸ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੀਅਰ ਦਾ ਸੁਜਾਤੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਬਹੁਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ‘ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਨੀਅਰ ਦਾ ਇੰਦਰਾਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਨੀਅਰ ਕ੍ਰਿ. ਵਿ- ਨੇੜੇ ਨਜ਼ਦੀਕ. ਦੇਖੋ, ਅੰ. Near. “ਏਕ ਮਾਰਗ ਦੂਰ ਹੈ, ਇਕ ਨੀਅਰ ਹੈ, ਸੁਨ ਰਾਮ!” (ਰਾਮਾਵ)।

ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਦੇ ਦੋਹੇ ‘ਨਿੰਦਕ ਨਿਅਰੇ ਰਾਖੀਏ ਆਗਨ ਕੁਟੀ ਛਬਾਏ’ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਮਾਨਤਾ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਹਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, “ਜਾ ਕਾਰਣਿ ਜਗ ਢੂਢਿਉ ਨੇਰਉ ਪਾਇਉ ਤਾਰਾ” ਅਰਥਾਤ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਖਾਤਰ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਲੱਭਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪਾਇਆ।

ਇਸ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਨੀਅਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹੋਰ

ਰੁਪਾਂਤਰ ਵਾਚ ਲਈਏ। ਨੇਰ, ਨੇਰਿ, ‘ਸਾਧੂਸੰਗ ਕੈ ਨਾਹੀ ਨੇਰ॥’ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ); ਨੇਰਹੂ, ‘ਲੂਕ ਕਰਤ ਬਿਕਾਰ ਬਿਖੜੇ ਪ੍ਰਭ ਨੇਰਹੂ ਤੇ ਨੇਰਿਆ॥’ (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ); ਨੇਰੇ, ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੂ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਨੇਰੇ॥’ (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)। ਨੇੜ, ਨੇੜਾ, ਨੇੜੇ, ਨੇੜੈ, ‘ਜਿਸ ਬੁਝਾਏ ਆਪਿ ਨੇੜਾ ਨਿਸ ਹੇ॥’ (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)।

ਜਿਵੇਂ ਉਪਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ‘ਨਿਕਟ’ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਿਕਟ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰੁਪਾਂਤਰ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਨਿਕਟ, ਨਿਕਟਿ, ਨਿਕਟਾਇਓ, ਨਿਕਟਾਨੀ, ਨਿਕਟੀ, ਨਿਕਟੇ। ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ, ‘ਹੈ ਨਿਕਟੇ ਘਰੁ ਭੇਦੁ ਨ ਪਾਇਆ॥’, ‘ਰੋਗ ਸੋਗ ਦੁਖ ਜਰਾ ਮਰਾ ਹਰਿ ਜਨਹਿ ਨਹੀ ਨਿਕਟਾਨੀ॥’ (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਨਿਕਟ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਨਿ+ਕਟ ਤੋਂ। ‘ਨਿ’ ਅਗੇਤਰ ਵਿਚ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਤੇ ‘ਕਟ’ ਧਾਤੂ ਵਿਚ ਜਾਣ, ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਸੋ, ਨਿਕਟ ਸ਼ਬਦ ‘ਚ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਕਟ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਹਿਤ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ‘ਨਿਆਰਾ’ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ‘ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ ਤਬ ਲਗ ਤੇਜ ਦਿਉ ਮੈਂ ਸਾਰਾ।’ ਨਿਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ-ਅਲੱਗ, ਵੱਖਰਾ, ਨਿਰਾਲਾ ਆਦਿ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ‘ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਉ॥’, ‘ਨਾਨ ਰੂਪੁ ਧਰੇ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਸਭ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਾ॥’ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਇਹ ਉਕਤੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ‘ਮਥਰਾ ਤੀਨ ਲੋਕ ਸੇ ਨਿਆਰੀ॥’ ਹਿੰਦੀ ‘ਚੋਂ ਆਇਆ ਇਕ ਅਖਾਣ ਦੇਖੋ, ‘ਨਿਆਰਾ ਪੂਤ ਪੜੋਸੀ ਬਰਾਬਰ’ ਅਰਥਾਤ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਪਿਉ ਦਾ ਪੁਤ ਨਾਲ ਹਿਤ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਲੋਕ ਗੀਤ ਹੈ, ‘ਕਰ ਦੇ ਸਾਸ ਚੁੱਲਹਾ ਨਿਆਰਾ, ਅਥ ਤੋਂ ਸੰਗ ਨਾ ਹੋਏ ਗੁਜਾਰਾ।’ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਿਨਿਰਕਟ> ਪ੍ਰਾ ਨਿਨਿਅਤ, ਨਿਨਿਅਰ> ਨਿਨਆਰ> ਨਿਆਰ। ਮੱਟੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਇਕ ਹੋਰ ‘ਨਿ’ ਨਾਂਹ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ। ਸੋ, ਸ਼ਬਦ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਟ ਤੋਂ ਉਲਟ ਅਰਥਾਤ ਦੂਰ, ਅਲੱਗ, ਵੱਖ ਆਦਿ ਹੋਣ ਦਾ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਭਾਵ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਨਿਆਰ ਦੀ ਸੁਆਹ ਜਾਂ ਨਦੀ ਆਦਿ ਦੀ ਰੇਤ ਵਿਚੋਂ ਸੋਨਾ-ਚਾਂਦੀ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਆਰਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਿਤਾਰਨਾ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਪਰ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸੇ ਨਿਆਰ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸੋਨਾ-ਚਾਂਦੀ ਨਿਆਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿਆਰੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਏ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੀਅਰ/ਨਿਅਰ/ਨੇਰ/ਨੇੜੇ/ਨਿਕਟ ਆਦਿ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਨੀਅਰ (Near) ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਜਾਤੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਲਗਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੂਰ ਦੂਰ ਹਨ। ਅਰਥ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਅਦੁੱਤੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਨਿਰੁਕਤਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੀਅਰ ਦੇ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਵਲ ਜਰਮੈਨਿਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜਰਮਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਸੈਕਸਨ, ਫਰੀਜ਼ੀਅਨ ਆਦਿ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਭਾਰੋਪੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਪੁਰਾਣੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ Neah ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਪੁਰਾਣੀ ਸੈਕਸਨ ਵਿਚ Nah, ਪੁਰਾਣੀ ਫਰੀਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚ Nei, ਡੱਚ ਵਿਚ Na ਅਤੇ ਜਰਮਨ ਵਿਚ Nah ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ Nigh ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ Nigh ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ Near (ਹੋਰ ਨੇੜੇ) ਅਤੇ Next (ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ)। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ Neighbor (ਗੁਆਂਢੀ) ਵੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, Nigh+Gebur. Gebur ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪੁਰਾਣੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਸੀ-ਰਿਹਾਇਸ਼, ਘਰ। ਇਹ ਵਿਗੜ ਵਿਗੜ ਕੇ ਬੋਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਾਡਾ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਸ਼ਬਦ ਇਥੇ ਢੁਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦਾ ਖੌਫ਼

(ਪਿਛਲੇ ਸਭੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਗਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਵੇਗਾ। ਭੈਅ ਨਾਲ ਲੋਰਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਉਛਲ ਕੇ ਅਗਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹੇ। ਡਰ ਨਾਲ ਪਲਕਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ‘ਸਤਿਨਾਮ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਜਪਣ ਲੱਗੇ। ਮੂਧੇ-ਮੂੰਹ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਕਿਸੇ ਅਣਹੋਣੀ ਦਾ ਡਰ ਸਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਸਪਸ਼ਟ ਆਵਾਜ਼ਾਂ-ਚੀਕਾਂ, ਖਣਕਦੀਆਂ-ਸਨਸਨਾਉਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਹਾ ਅਤਿ-ਮਹੀਨ ਸ਼ੋਰ ਗੂੰਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੀਪਾਂ ਹਰ ਮੁਮਕਿਨ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਹਵਾ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀਆਂ ਉਡ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬੜਾ ਚਿਰ ਸਾਡਾ ਹਿਆਂ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇਖਦੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੂਰੋਂ ਉਨਦਾ ਸ਼ੋਰ ਖ਼ਮੋਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਦਿਲ ਵੱਡਾ ਕਰ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਰੇਤ ਦੇ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰਛਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਰੇਤ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁੰਮ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਾਂ ‘ਚ ਸਾਹ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਲ ਰਹੇ। ਖੌਫ਼ ਨਾਲ ਪਬਰਾਏ, ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਧਿਆਈ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦਿਲ ਟਿਕਾਣੇ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ।

ਜੀਪਾਂ ਦੀ ਸਪੀਡ ਹਾਲੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਰਹੀ। ਡੌਂਕਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਥੋਂ ਜਿੰਨੀ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਜਾਈਏ, ਚੰਗਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੰਬਦੇ-ਬਰਬਰਾਉਂਦੇ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਾਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੌਂਕਰਾਂ ਦੀ ਡਰਾਇਵਰੀ ਵੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੁਫ਼ਨੇ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਸੀ, ਕੋਈ ਛਲਾਵਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦਾ ਭਰਮ ਸੀ!”

ਸੋਨੀ ਤੇ ਭਾਨੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਖੌਫ਼ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪਸਰਦੇ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਅੱਖਾਂ ਫੈਲਾਉਂਦੇ, ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਬ-ਗਜ਼ਬ ਗੱਲਾਂ

ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਦੋਨੋਂ ਜਣੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਂਦੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਕ-ਇਕ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਸੀ!

ਬੰਟੀ ਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਬਹੁਤ ਅਰਬੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਬਿਨਾਅ ‘ਤੇ ਉਹ ਡੌਂਕਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਭਿੜਿਆ। ਆਖਿਰ ਪੂਰੇ ਇਕ-ਭੇਢ ਪਹਿਰ ਦੀ ਡਾਢੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਵੱਡੇ ਰਹੱਸਮਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਲ ਉਸ ਨੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ: “ਇਹ ਵੀਰਾਨ ਇਲਾਕੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸਨ। ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਾਦਸੇ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੜਾਈਆਂ-ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ, ਜੀਆ-ਜੰਤ ਮਰਦੇ ਖਪਦੇ ਰਹੇ ਨੇ। ਉਹੀ ਰੂਹਾਂ ਭਟਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਜਾੜਾਂ ਵਿਚ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਏ।”

ਸਾਡੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾ ਗਏ, ਪਰ ਬੇਇਤਬਾਰੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ। ਜੀਪਾਂ ਕਿਉਂ ਇੰਜ ਦੌੜਾਈਆਂ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਡਰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ, ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ‘ਚ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਭ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਡੌਂਕਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਇਕ-ਇਕ ਮੁੱਠੀ ਉਬਲੇ ਚੋਲ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਚੋਲ ਮੇਰੇ ਸੰਘੋਂ ਬੱਲੇ ਮਸੀਂ ਦੇ ਕੁ ਕੌਰ ਉਤਰੇ। ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਝਟਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਜਿਹੇ ਬੱਝ ਗਏ ਸਨ। ਦੋ ਕੁ ਬਿਸਕੁਟ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਖਾਧੇ। ਪਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਸਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਡੌਂਕਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਅੱਧ-ਭੁੱਜਿਆ ਗੋਸ਼ਤ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਖਾਧਾ।

ਰੇਤ ਵਿਚ ਪਲਸੇਟੇ ਮਾਰਦਿਆਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਵਕਤ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਵਤੀਰੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਡਾ ਸੰਗੀਨ ਜੁਰਮ ਨਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਕਤ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੁਨਾਹ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਦਿੱਤੇ। ਅੱਗੇ ਯੂਰਪ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿਮਾਗ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ, ਬੇਰਹਿਮ-ਜ਼ਾਲਿਮ ਸਫ਼ਰ ਨੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੋਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਥੇ ਫਸ ਗਏ ਹਾਂ... ਕਾਸ਼! ਇਧਰ ਨਾ ਆਉਂਦੇ।

ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਸਾਡੀਆਂ ਅੰਧਾ-ਧੁੰਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ, ਤਾਬੜ-ਤੋੜ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਫਿਕਰ ਦਾ ਇਜ਼ਾਫ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ... ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦਾ ਖੌਫ਼। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਬਚਿਤਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਭ ਸੌਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਾਤਮੀ ਸਰਸਰਾਹਟ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ... ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਜਾੜਾਂ ਦੀ ਵੀਰਾਨਗੀ ਦਾ ਇਕਲਾਪਾ... ਅਵਚੇਤਨ ਮਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਹਾਦਸੇ ਬਾਰੇ ਬੋਝਲਾਹਟ... ਸਭ ਕੁਝ ਮਨਹੂਸੀਅਤ ਵਧਾਉਂਦੇ, ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਬੱਕੇ-ਟੁੱਟੇ ਸਰੀਰ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਭੈਅ ਦੀ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਦਸਤਕ ਨਾਲ ਹੀ ਟੁੱਟਦੀ ਨੀਂਦ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਚੌਗਿਰਦੇ ਵਿਚ ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਭੇਤਭਰੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵੀਰਾਨੇ ਦੇ ਰਹੱਸਮਈ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੇਡੇ, ਖਬਰੇ ਕੀ-ਕੀ ਰਹੱਸ ਸਾਡੀਆਂ ਅਕਲਾਂ ‘ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ‘ਰੇਤ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ’ ਫਿਲਹਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਸੀ... ਫਿਜ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਚੁੱਪ! ਤੇ ਰਹੱਸ ਹੋਰ ਵੀ ਗਹਿਰਾਉਂਦੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। (ਚੱਲਦਾ)

ਇਹ ਕੁੜੀਆਂ

ਇਹ ਕੁੜੀਆਂ ਰੁੱਖਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਨੇ
ਧੁੱਪਾਂ ਝੱਲ ਸਾਨੂੰ ਛਾਂਵਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਸੱਖਣੀ ਏ
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਰਾਹਵਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ।
ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਮੰਗਦੀਆਂ ਨਾ
ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ।
ਇਹ ਸਭ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ ਨੇ
ਤਾਰੀਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਈਆਂ ਨੇ।
ਕੁੜੀਆਂ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਨੇ
ਬਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭੁਗਤਣ ਆਈਆਂ ਨੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਂਦਾਂ ਕੱਚੀਆਂ ਨੇ।
ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ
ਫਿਰ ਵੀ ਕਦੇ ਨਾ ਬੱਕੀਆਂ ਨੇ।
ਸਾਡੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵੱਟੇ
ਪੈਰੀਂ ਬੰਨ ਘੁੰਗਰੂ ਨੱਚੀਆਂ ਨੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਨੇ,
ਪਰ ਇਹ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਨੇ।
ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਨੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀਰੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ
ਤੇ ਭਾਬੇਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਨੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਸਮੁੰਦਰ ਨੇ
ਵਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਨੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਔਖਾ ਏ
ਉਲਝੀਆਂ ਤਾਣੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਨੇ।
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਰ ਜਿਹੀਆਂ
ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਨੇ।
ਵਾਲ ਖਿਲਰੇ ਨੇ, ਸ਼ੌਂਕ ਦੀਆਂ
ਨਾ ਕਦੇ ਕੰਘੀਆਂ ਵਾਹੀਆਂ ਨੇ।

ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਵੰਗਾਂ ਤਾਂ ਟੁੱਟੀਆਂ

ਮਿਲ ਗਏ ਚੁੜੇ ਤੇ ਗਾਨੇ ਨੇ।
ਬਾਬਲ ਦੀ ਇੰਜਤ ਰੱਖਣ ਲਈ
ਸੁਹਰਿਆਂ ਦੇ ਝੱਲਦੀਆਂ ਤਾਅਨੇ ਨੇ।
ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਪਰ ਨਾ ਲੱਭਦੀਆਂ ਬਹਾਨੇ ਨੇ।
ਕਿਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸਤਰ ਜਿਹੀਆਂ
ਜੋ ਕਦੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗਾਈਆਂ ਨੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਵੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ
ਭਾਵੇਂ ਸੱਤ ਜਨਮਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਦੇਈਏ।
ਹਕੂਮਤਾਂ ਤੋਹਮਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
‘ਆਲੀਕੇ’ ਦਿਲ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਦੇਈਏ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਨੂੰ ਜਹਿਰਾਂ, ਰੱਸੇ ਨਈਂ,
ਬਸ ਮਿਲ ਕੇ ਬਾਹਵਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਦੇਈਏ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨ ਦੁਨੀਆਂ ਚੱਲਣੀ ਨਹੀਂ
‘ਬਲਜਿੰਦਰ’ ਜਿਹੇ ਭਰਨ ਗਵਾਈਆਂ ਨੇ।
ਕੁੜੀਆਂ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਨੇ
ਬਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭੁਗਤਣ ਆਈਆਂ ਨੇ।

-ਬਲਜਿੰਦਰ ਆਲੀਕੇ

ਫੋਨ: 91-94645-62678

ਸਿਆਸਤ

ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਕਰੀ ਜਾਓ
ਉਹ ਹੱਸੀ ਜਾਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਮਰੀ ਜਾਓ।
ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਉਸ ਅੱਗੇ ਧਰੀ ਜਾਓ
ਪੱਗ-ਚੁੰਨੀ ਪੜਵਾ ਅੰਦਰ ਵੜੀ ਜਾਓ।
ਕਦੀ ਕਦੀ ਬੋਟੀ ਸੁੱਟੋ, ਲੜੀ ਜਾਓ
ਟਾਹਲੀ ਦੀ ਹੈ ਪੱਕੀ ਕੁਰਸੀ, ਜਰੀ ਜਾਓ।
ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਗਾਰੰਟੀ, ਸੜੀ ਜਾਓ
ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਖੜੀ ਜਾਓ।
ਜਾਤ-ਪਾਤ ਉਚ-ਨੀਚ ਘੜੀ ਜਾਓ
ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਮੜੀ ਜਾਓ।
ਵੋਟਾਂ ਵੇਲੇ ਜੋ ਦੇਵੇ, ਫੜੀ ਜਾਓ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਕਰੀ ਜਾਓ।
-ਦਿਲਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ
E-mail: diljodh@yahoo.com

ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਸਿਫਤ

ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਜਾਨਵਰ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਤਾ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਰੋਣਕ ਹੀ ਕੁੱਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਈ ਲੋਕ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਸਾਂਭਣ ਨਾਲੋਂ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਤਾ ਅੱਜ ਸਟੇਟਸ ਸਿੰਬਲ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਗਲੀਂ ਪਟੇ ਵੀ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭੋਜਨ ਵੀ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਪਰੋਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਟੋਰ ਹਨ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਈ ਕਈ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਕਈ ਕੁੱਤੇ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਦਿਆਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਵਾਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ ਨੇ ਇਹੋ ਸਭ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਵਾਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ
ਫੋਨ: 206-434-1155

ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ।

ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਚਲਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭੈੜਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਤਾਅਨੇ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਦੇ ਤੇ ਧੌਲ-ਧੌਫਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤਾ ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦੀ ਨਸਲ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਬਸ ਚੁੱਪ ਕਰ ਟੋਮੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟੀਆ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜ਼ਬਾਨ ਲੜਾਈਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇੱਜਤ ਨਹੀਂ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਲਾਹੁਣੀ ਇਹ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।”

ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਖਾਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਰਗੇ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਮਹਿਮਾਨ ਆਏ 'ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਤਾਂ ਭੌਂਕਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਲਕ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਮਾਨ ਨਾਲ ਪੌਲਾ ਜਿਹਾ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬੈਠਣ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, “ਇਹ ਸਵੇਰੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਅਖਬਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਲੇਜ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਵੇਰੇ ਨੂੰ ਸੈਰ ਜਾਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਾਹਲਾ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਸੰਗਲੀ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਟੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਹੁੱਕ ਫਸਾਓ, ਜੇ ਮੈਂ ਨਾ ਉਠਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਅਖਬਾਰ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਖਿਚ ਕੇ ਪਰ੍ਹੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਪਜਾਮਾ ਫੜ ਕੇ ਖਿਚਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਖਾਸ ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੌਂਕਦਾ।”

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨੇ ਨਾ ਹੀ ਹਟੇ ਤਾਂ ਕਈ ਚਤਰ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਨਹਿਲੇ 'ਤੇ ਦਹਿਲਾ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, “ਤੁਹਾਡਾ ਕੁੱਤਾ ਤਾਂ ਗੇਟ ਤੋਂ ਹੀ ਅਖਬਾਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਕੁੱਤਾ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਸਟਾਲ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਅਖਬਾਰ ਮੈਂ ਬੋਲ ਕੇ ਕਹਾਂ, ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬੈਗ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਵਾਲੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਬੈਗ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੈਸੇ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਅਖਬਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੂੰਹ ਰੱਖ ਦੇਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜੱਟ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, “ਰਾਤੀਂ ਭੋਲੂ ਭੌਂਕੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਮੱਝ ਸੰਗਲ ਤੁੜਾ ਕੇ ਵਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਘੋਰ ਲਈ, ਮੱਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਖੁਰਲੀ 'ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਤੇ ਭੌਂਕ ਭੌਂਕ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਜਗਾਇਆ।”

ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਕਹਿੰਦਾ, “ਬੰਤਾ ਸਿਆਂ, ਇਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਇਤਬਾਰ ਨਾ ਕਰੀ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣੇ ਆ ਗਏ ਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋੜਾ ਮੀਟ ਸੁੱਟ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੰਦੇ ਸੀ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਚੋਰਾਂ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਾਹੇ ਆਈ ਕੁੱਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਲੀਰ ਪੂੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬਸ, ਉਹ ਡੱਬਾ ਕੁੱਤੇ ਵੱਲ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੁੰਘ ਕੇ ਕੁੱਤਾ ਐਸਾ ਮਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛੇ ਹੀ ਨਾ, ਭੌਂਕਣਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਛੇਤੀ ਉਸ ਕੁੱਤੀ ਕੋਲ ਲੈ ਚਲੇ।”

ਰਿਸ਼ਵਤਯੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧੰਦੇ

ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿੱਤੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਿਫਤਾਂ ਆਪਣੇ ਡੌਰੀ ਦੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

“ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਇਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬੈਂਡ 'ਤੇ ਹੀ ਸੌਂਦਾ ਏ, ਡੰਗਰ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮਹੀਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਐ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਆ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਦੇਖੇ ਨਾ ਮਿਸਿਜ਼ ਭਾਟੀਆ, ਅਜਿਹਾ ਕੁੱਤਾ ਰੱਖਣਾ ਕੋਈ ਸੋਖੀ ਗੱਲ ਏ, ਮਿਸਿਜ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਜੂਸਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੁੱਤਾ ਰੱਖਣਾ!” ਮਿਸਿਜ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਸ ਖੇਡਦੀ ਮਿਸਿਜ਼ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮਿਸਿਜ਼ ਭਾਟੀਆ ਵੀ ਮਿਸਿਜ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, “ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਏ, ਮਿਸਿਜ਼ ਵਾਲੀਆਂ, ਇਸ ਸ਼ਰਮਾ ਪੰਡਤਾਣੀ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ, ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਂ ਜੇ ਕੁੱਤਾ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਵੜ ਜਾਏ ਤਾਂ ਚੌਂਕਾ ਲਿੱਪੇ ਪੋਚੇ ਬਿਨਾ ਉਥੇ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਉਂਦੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ ਏ, ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਨਮਸਤੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਏ।”

ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਸਮਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹਿੰਗੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਜਾਂ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਬਹੁਤੀ ਭੀੜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਮੀ ਫਸੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਵਿਸਕੀ ਨਾਲ ਮੁਰਗਾ-ਮੱਛੀ ਵੀ ਛਕ ਲੈਂਦੇ ਨੇ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਦਾ ਕੱਪ ਲੈ ਕੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੋ ਦੋ ਪੈਗ ਪੀ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬੇਲਣ ਜੋਗੇ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਧਾਲੀਵਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਗਿੱਲ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਖਬਰ ਲਾਈ ਲਗਦੀ ਏ।” ਅੱਗਿਓਂ ਗਿੱਲ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਨਹੀਂ ਯਾਰ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਰੇਤੇ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਖਬਰ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀ।”

ਧਾਲੀਵਾਲ ਬੋਲਿਆ, “ਗਿੱਲ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਾਜਾ ਖਰੀਦਿਆ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਉਹ ਉਚੀ ਉਚੀ ਵਜਾਈ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਗੁਆਂਢ ਰਹਿੰਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬੜਾ ਤੰਗ ਹੋਇਆ ਕਰੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁੰਡਾ ਉਹ ਵਾਜਾ ਖਰੀਦਣ ਆਇਆ। ਵਾਜੇ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, “ਦਸ ਬਈ ਮਿੱਤਰਾ, ਕੀ ਦਿੰਦਾ ਏਂ ਇਸ ਵਾਜੇ ਦਾ।” ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਸੋ ਰੁਪਿਆ।” ਵਾਜੇ ਵਾਲਾ ਬੋਲਿਆ, “ਬਸ ਇਕ ਸੋ। ਸਾਡਾ ਗੁਆਂਢੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਿੰਦਾ ਏ, ਉਹ ਵੀ ਵਾਜਾ ਨਾ ਵਜਾਉਣ ਦਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਏ, ਵਾਜਾ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ, ਪਰ ਨਾ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਲੈ ਲਾ। ਸੋ ਭਾਈ, ਕੋਈ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਮੁੱਲ ਵੱਧ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

ਲਤੀਫਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਖੂਬ ਹੱਸੇ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਦਿਆਂ ਲਤੀਫੇ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚੋਂ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਵਰ੍ਹਦੇ ਨੇ। ਚਲਦੀ ਚਲਦੀ ਗੱਲ ਕੁੱਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆ ਗਈ। ਭਾਰਦਵਾਜ ਬੋਲਿਆ, “ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਯਾਰ, ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ? ਸਾਡਾ ਮਹਾਂ ਕੰਜੂਸ ਗੁਆਂਢੀ ਗੁਪਤਾ ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਨੂੰ ਗੇਟ ਕੋਲ ਮਿਲ ਪਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਇਹ ਕੁੱਤਾ ਕਾਹਦਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਏ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਲਫਾਫੇ ‘ਚ ਪੰਜਾਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਪਾ ਕੇ ਆਖਦਾਂ, ‘ਕਾਲੂ, ਜਾਹ ਜਾ ਕੇ ਨੁੱਕੜ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਵਾਲੀ ਡੱਬੀ ਲਿਆ।’ ਇਹ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਫਾਫੇ ਵਿਚੋਂ ਨੋਟ ਕੱਢ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਡੱਬੀ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਏ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਲਫਾਫੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਨਾ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਾਲਣ ਮਗਰ ਗਿਆ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਾਲੂ ਸਿਗਰਟ ਲੈ ਗਿਆ ਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਡੱਬੀ ਅਤੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸੌ ਰੁਪਏ ਵੀ ਲਫਾਫੇ 'ਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਲੂ ਢਾਬੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਚਿਕਨ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਪਲੇਟ ਚੱਟ ਕੇ ਉਠ ਖੜ੍ਹਿਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਕਾਲੂ ਪੁੱਤਰ, ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅੱਜ ਕਾਹਤੇ?’ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ।”

ਹਾਸਾ ਮੱਚਣ ਪਿਛੋਂ ਗੱਲ ਫੇਰ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਨੇ ਬੋਚ ਲਈ, “1975 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਈ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ‘ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ’ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਲਤੀਫਾ ਛਪਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬਾਬੂ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਲੰਡਰ ਕੁੱਤੀ ਨੇ ਪੰਜ ਕਤੂਰੇ ਦਿੱਤੇ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ। ਕੋਈ ਅਮੀਰ ਜੋੜਾ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸੈਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਇਕ ਕਤੂਰਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਜਿਦ ਕਰ ਕੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸੈਰ ਕਰਾਉਣ ਕਤੂਰੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰਨ। ਉਹ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਪੀਣ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਮਿਲਦਾ, ਮਾਲਕ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਰਖਦੇ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਤੂਰੇ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖ ਦੇਖ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਇਹਦੀ ਕਿਸਮਤ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਏ! ਕੁਝ ਦਿਨ

ਬਾਅਦ ਉਹ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਦੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ‘ਤੇਰੇ ਮਾਲਕ ਤੈਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਦਿੰਦੇ ਸੀ, ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਰਖਦੇ ਸੀ, ਫੇਰ ਕਾਹਤੋਂ ਭੱਜ ਆਇਆ?’

ਕਤੂਰਾ ਬੋਲਿਆ, ‘ਹੋਰ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਭੌਂਕਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦੇ, ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚਮੜੇ ਦੀ ਜਾਲੀ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਭਲਾ ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਭੌਂਕਣ ਲਈ ਵੀ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ! ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਅਜਿਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀਵਨ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਆਇਆ ਹਾਂ।”

ਬਚਪਨ ਵੇਲੇ ਹਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅੱਧੀ ਕੁ ਜਮੀਨ ਹੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਅੱਧੀ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਚਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਬੇਅਬਾਦ ਜਮੀਨ ਵਿਚ ਬੂੜੇ, ਝਿੜੀਆਂ ਆਮ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ-ਸਹੇ, ਹਿਰਨ, ਗਿੱਦੜ, ਲੁੱਬੜ, ਬਘਿਆੜ ਆਦਿ ਆਮ ਹੀ ਹੁੰਦੇ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁੱਤੇ ਪਾਲੇ ਹੁੰਦੇ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਕੱਦ ਉਚਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਪਤਲਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦੋ ਖੰਦੇ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀ ਪੈੜ ਸੁੰਘ ਸੁੰਘ ਕੇ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਜਾ ਲੈਂਦੇ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁੱਤੇ ਤੇਜ਼ ਦੌੜ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਫੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਮਲੀ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀ

ਕੁੱਤੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਸੱਥ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੁੱਤੀ ਦੇ ਬਾਪ, ਦਾਦੇ, ਨਾਨੇ, ਨਾਨੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ, ਜੀਂਦ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦਾ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਕੋਰਾਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ, “ਅਮਲੀਆ ਤੇਰੀ ਕੁੱਤੀ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਿਕਲਣ ਵੇਲੇ ਕਾਫੀ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।” ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, “ਭਾਈ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਹੀ ਕਸੂਰ ਸੀ, ਮੈਥੋਂ ਰੱਸੀ ਛੱਡਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕੁੱਤੀ ਤਾਂ ਗੋਲੀ ਆਂਗਰ ਭੱਜੀ ਸੀ।”

ਸਾਨੂੰ ਨਿਆਇਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾਉਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਲੰਡਰ ਕੁੱਤਾ-ਕੁੱਤੀ ਮਿਲਦਾ, ਉਹਦੇ ਗਲ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮੰਜੇ ਦੇ ਬਾਣ ਦੀ ਰੱਸੀ ਪਾ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਤੁਰਦੇ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਜਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਰੋਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਿਕਲ ਭੱਜਦਾ ਸੀ। ਝਾੜਾਂ 'ਤੇ ਡੰਡੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਹੜਤਾਤ ਹੜਤਾਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਖਦੇ।

ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਜੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸੁਣਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, “ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਚਾਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਾਉਣ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਰੁਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੰਗਲੀ ਖਿਚ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੌਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਹਰ ਖੰਬੇ 'ਤੇ ਲੱਤ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਦਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਮਾਲਕਫ ਫੇਵੇ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨ ਲੱਗਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਕੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੀ ਹੈ, ‘ਦਾਦੇ ਮਗੋਣੇ ਨੂੰ ਇਹ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਆਦਤ ਏ, ਥਾਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਤਿਪ-ਤਿਪ ਮੂੜਣ ਦੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਨੀ ਮਰ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਘਾਟਾ।’ ਕਦੇ ਕਦੇ ਖਿੜ ਕੇ ਪੋਲੀਆਂ ਪੋਲੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਏ।

ਜੇ ਕਦੇ ਮੈਂ ਰੁੱਸ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਬਿਸਕੁਟ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਮੰਨ ਨਾ ਜਾਵਾਂ, ਮਾਲਕ ਬੇਚੈਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਮੈਥੋਂ ਹਰ ਵਕਤ ਡਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਲਕ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਕ ਕੁੱਤੇ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਵਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਕਮ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦੀ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਭੈੜੀ ਵਾਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵੇਂਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਇਨਸਾਨ ਹੱਥੋਂ ਹੁੰਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ ਜੋ ਇਨਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਡੰਡੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਖਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਢਿਡ ਭਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਾਂਗੇ। ਸੋ ਭਰਾਵੇਂ, ਜਾਗੋ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਾਝੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੁੱਤਾ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਬੰਦੇ ਗੱਲ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕੁਪੱਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ, ‘ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬੜੀ ਕੁੱਤਖਾਣੀ ਕੀਤੀ ਏ।’ ਜੇ ਕੋਈ ਬੋਲਦਾ ਠੀਕ ਨਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ‘ਐਵੇਂ ਕਿਉਂ ਕੁੱਤੇ ਆਂਗਰ ਭੌਂਕੀ ਜਾਨਾਂ ਏ?’ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਬੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਘੜੀਸਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਬਰ ਜ਼ੁਲਮ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੋ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਬਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੈਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।”

ਸੁਪਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ

ਸੁਖਬੀਰ ਆਖਦਾ ਆਪਣੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਬੈਠੋ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕੰਡ ਭਾਈ। ਦਸ ਸਾਲ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ‘ਸੇਵਾ’ ਕੀਤੀ ਐਵੇਂ ਅਖਬਾਰ, ਟੀ.ਵੀ. ਪਾਉਣ ਡੰਡ ਭਾਈ। ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿੱਤਾਂਗੇ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਛੱਜ ਵਿਚ ਦੇਵਾਂਗੇ ਡੰਡ ਭਾਈ। ਨਾ ਝਾੜੂ, ਨਾ ਪੰਜੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੇਣਾ ਪੈਣ ਦੇਣੀ ਨਹੀਂ ਕਲੋਜੇ ਠੰਡ ਭਾਈ। ਚੋਣ ਖਰਚੇ ਦਾ ਕਰੋ ਨਾ ਫਿਕਰ ਭੋਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਤੋਂ ਲਵਾਂਗੇ ਡੰਡ ਭਾਈ। ਬੁਣੀ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਐਮ.ਪੀ. ਜਿਵੇਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ਮੰਡ ਭਾਈ। ਟੀ.ਵੀ. ਵਿਚ ‘ਸਿੰਧੂਆ’ ਠੋਕ ਤਾਲੀ

ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਭੰਡ ਭਾਈ। ਏਧਰ ਦੇਵੇਂ ਗਵਾਂਢੀ ਨੇ ਬਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ‘ਮਹੇਸ਼’, ‘ਖੁੱਡੀਆਂ’ ਨੇ ਪੋਲਦੇ ਡੰਡ ਭਾਈ। ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਦ ਮਿਰਜੇ ਜੱਟ ਉਤੇ ਫਾਂਸੀ ਲਟਕਿਆ ਰੋਹੀ ਦੇ ਜੰਡ ਭਾਈ। ਖਿਸਕ ‘ਲੰਬੀ’ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਬੈਠਾ ‘ਗਿੱਲ’ ਲਾਹੀ ਜਾਂਦਾ ਸਾਡੀ ਝੰਡ ਭਾਈ।

—ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ: 704-257-6693

ਸੋਚਾਂ ਹੀ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ

ਹਰਫ ਗਮਾਂ ਦੇ ਲਿਖਦਾ ਰਹਿੰਨਾਂ ਪਰ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿੰਨਾਂ। ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਕੰਨ ਨੇ

ਤੱਕ ਪਾਪ, ਸੁਣ ਚੀਖਾਂ ਦੇਵੇਂ ਬੰਦ ਨੇ। ਰਾਤ ਦੀ ਕਾਲੀ ਕੁੱਖ ‘ਚੋਂ’ ਜਨਮੀ ਸੋਨ-ਸਵੇਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਮਨਫੀ। ਰਾਖੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਪਏ ਪੁੱਠੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਧੌਕ ਕੇ ਲਾ‘ਤਾ ਗੁੱਠੇ।

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਹੁਲੜਬਾਜ਼ੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਪਾ‘ਤੀ ਪੁੱਠੀ ਬਾਜ਼ੀ। ਸਿਸਕਦੀਆਂ, ਡੁਸਕਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹਵਾਵਾਂ ਬਿਬੜੀਆਂ ਬਿਫਰੀਆਂ ਸੁੰਨੀਆਂ ਰਾਹਵਾਂ। ਕਿਧਰੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਾ ਬਾਕੀ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੋ ਜਾਵਾਂ ਆਕੀ। ਢੇਰੀ ਨਾ ਢਾਹ ‘ਨੁਰਪੁਰੀ’ ਉਠ ਖੜ੍ਹ ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ ਤੇ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜਾ। —ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੈਨ ਹੋਜੇ

ਵਕਤ ਇਕ ਰੰਗ ਮੰਚ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਰੰਗ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਰੋਲ। ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਲ ਚੁਣਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਏ। ਇਹ ਰੋਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦਾ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸੋਚ ਧਰਾਤਲ ਵਿਚ ਧਰਦਾ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖਰਦੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਥਕ ਹੱਲ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਜਾਂਦੀ।

ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਪੂਰਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰ-ਕਰਦਗੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਭਾਉਂਦੀ ਪਰ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ। ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ, ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਨਾ-ਪਸੰਦ।

ਜਦ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਨਵੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਏ, ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਬਣਦੀ, ਕਿਸੇ ਨਵੀਨਤਮ ਦਿਸ਼ਾਵੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਧਰਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਵੀ ਬਣਦੀ।

ਸਮਾਂ ਕਦੇ ਰੁਕਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਚਲਦੇ ਵਕਤ ਵਿਚ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਆਪਣੇ ਨਕਸ਼ ਨਿਹਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਨਖਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਕਰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਸੁਪਨੇ

ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਇਕ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਕਰਮ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਰਮ-ਸਾਧਨਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਮੇਰਾ ਧਰਮ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਫਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਫਿਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨਾ, ਤੁੱਛ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਏ ਨਾਚੀਜ਼ ਕਲਮ ਦਾ ਸਫਰ। ਬੜਾ ਕੁਝ ਸਿਖਿਆ ਏ, ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਹ ਤੋਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਹ ਦਾ ਸਦਾ ਰਹਾਗਾ ਰਿਣੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅਪਣੱਤ ਮੇਰਾ ਉਮਰ ਭਰ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ।

ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਈਆਂ ਦਾ ਕਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦੀ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਬੋਲਾਂ ਸੰਗ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਇਸ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਅਰਥ ਧਰਦੇ ਅਤੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਧਰਦੇ। ਇਹ ਬੋਲ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੇ ਅਤੇ ਇਸ 'ਚੋਂ ਪਨਪਦੀ ਆਜ਼ਾਨ-ਰੂਪੀ ਲੋਚਾ, ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਉਮਰ ਦਾ ਵਰ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਜੀਵਨ ਲੋਚਾ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਰਥ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ, ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤਕਦੀਰਾਂ ਅਤੇ

ਅਲਵਿਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਲੋਕ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵੇ ਦੇ ਦਗਦੇ ਕੋਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਟੁੱਕਰ ਸੇਕਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਭੁੱਲ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਿਵੇ ਦੀ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਫਨਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਦੀ ਕਾਰਕਰਦਗੀ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ ਹੈ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਕਦੇ ਮਿਲਦੀ ਏ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀ ਅਸੀਸ ਅਤੇ ਕਦੇ ਮਿਲਦਾ ਏ ਬਾਪ ਵਰਗੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਬਾਪੜਾ। ਕਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਰਥਿਕ ਹੁੰਗਾਰਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਧੀਆਂ ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਵਲੋਂ ਕਲਮ ਨੂੰ ਕਲਮ-ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਹਿਸਾਨਮੰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, “ਕਲਮ ਰਿਣੀ ਏ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਪਲਰਦੇ ਚਾਵਾਂ ਦੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪਨਪੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਚਾਨਣ ਵੰਡਦੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ।” ਸ਼ਾਲਾ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰ ਉਲੀਕਦੀ ਰਹੇ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਹਿਸਾਨਮੰਦ ਬਣਾਉਂਦੀ ਰਹੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਈ ਪ੍ਰਤੀਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਵਣਜ ਕਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨੇ ਧਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪੂਰਨ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰਦੇ। ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੂਕਰ-ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅੱਖਰ-ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮੋਹ ਉਗਦਾ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰੰਗ ਭਰਨ ਦੀ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਚੋਗ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਹਾਸਲ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਏ ਅਜਿਹਾ ਮੋਹ। ਇਕ ਅਪਣੱਤ। ਅਣਜਾਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੇਪਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ। ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਨਿੱਤ ਮਿਲਣ ਵਰਗੀ ਇਕ ਅਜੀਬ ਸੁੱਖਦ-ਭਾਵਨਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਕਦੇ ਮਿਲਦੀ ਏ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀ ਅਸੀਸ ਅਤੇ ਕਦੇ ਮਿਲਦਾ ਏ ਬਾਪ ਵਰਗੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਬਾਪੜਾ। ਕਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਰਥਿਕ ਹੁੰਗਾਰਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਧੀਆਂ ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਵਲੋਂ ਕਲਮ ਨੂੰ ਕਲਮ-ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਏ ਅਤੇ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਸਭ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਇਕ ਹਾਸਲ ਅਤੇ ਇਸ ਹਾਸਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰੁਖਸਤਗੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਤੁਹਾਡੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਵਕਤ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇਸ ਅੱਖਰੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਨਸੀਬਾ, ਕੋਰੇ ਵਰਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਾਂਗਾ। ਕਲਮ ਰਿਣੀ ਏ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਪਲਰਦੇ ਚਾਵਾਂ ਦੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪਨਪੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਚਾਨਣ ਵੰਡਦੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ। ਉਂਗਲ ਫੜ ਕੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਰਹਿਬਰ ਬਣਨ ਦਾ ਕਰਮ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ

ਨੇ ਅਤੇ ਸਭ ਪਾਠਕ ਮੇਰੇ ਰਹਿਬਰ ਨੇ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਕਲਮ-ਕਰਮੀ। ਮਨ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ। ਕਿਸੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਰਫ। ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵਹਾਅ। ਕਿਸੇ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਕਾਰਜ। ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੁੱਖਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਸੁਫਾਵ ਹਾਸਿਆਂ ਦਾ ਵੰਡਾਰਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦੀਵਾ ਡੰਗਣਾ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਨੇਰੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਕਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ। ਕਿਸੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਉਤਰਦੀ ਸਰਘੀ। ਕਿਸੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮਿੱਠ-ਬੋਲਤੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਗੁਫਤਗੂ। ਕਿਸੇ

ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹਾਸੇ ਅਤੇ ਠੱਠਿਆਂ ਦਾ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਪਾਸਾਰਾ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸੁੱਚੀ ਸੋਚ ਦਾ ਜਾਗ। ਕਿਸੇ ਪਰਿੰਦੇ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਉੱਚੇ ਅੰਬਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼।

ਇਹ ਅੱਖਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇ ਰਾਜਦਾਰ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਨਾਲ ਰਚਾਉਂਦੇ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਇਸ 'ਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਸੇ ਮਾਨਵੀ ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਸੰਚਾਰ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਅੱਖਰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਆਵੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਏ। ਇਕ ਕਰਜ਼-ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਤਲਬ ਏ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਮਰ ਭਰ ਹੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਰਹਿੰਦੇ। ਕਦੇ ਉਹ ਹਰਫਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਦੇ, ਕਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਸਮਾਜਿਕ-ਦੇਣ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਆਪਣਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਲਿਸ਼ਕੋਰਦਾ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਏ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੇਣਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਜਿਉਣਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕਦੇ ਭੁੱਖੇ ਨਹੀਂ ਮਰ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੱਜ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਏ ਅਤੇ ਇਹ ਹੀ ਬਣਦਾ ਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੂਨ ਦਾ ਧਰਾਤਲ।

ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਏ ਹਰਫ-ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਤਾਘ, ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵਿਸਮਾਦੀ ਲੋਰ ਨਾਲ ਮਾਣਨਾ, ਇਸ 'ਚੋਂ ਚਾਨਣ ਚੁੰਡੇਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ ਭਾਲਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਰਖ ਸੋਚ-ਸਰਵਰ ਵਿਚ ਹੰਗਾਲਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਟੀਚੇ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਤਾਰਨਾ।

ਇਹ ਹਰਫ ਜਦ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿਰਛੱਲ ਸੋਚ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਗ ਲਾਉਂਦੇ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਤੜਫ ਉਪਜਾਉਂਦੇ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਕ ਸਫਰ ਲਾਉਂਦੇ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਤਾਘ ਦਾ ਦੀਪ ਜਗਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਹਰ ਫਾਂ

ਦੀ ਜਾਤ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੀ।

ਹਰਫਾਂ ਦਾ ਸਾਥ, ਇਕ ਨਿਰੰਤਰ ਘਾਲਣਾ। ਇਕ ਸਿਰਤੀ ਸਾਧਨਾ। ਇਕ ਸੰਤੋਖੀ ਸੰਵੇਦਨਾ। ਇਕ ਸੰਜਮੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ। ਇਕ ਸੁਹਜਮਈ ਸੱਚ। ਇਕ ਸਿਤਮਗਰੀ ਸਫਰ ਅਤੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ।

ਹਰਫਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਮਨ ਵਿਚ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਫੱਕਰਪੁਣੇ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ, ਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਚਲਣ ਦਾ ਕਸਬ, ਧਾਰ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਲੋਚਾ ਅਤੇ ਗੁੰਮਨਾਮੀ ਦੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾ ਰਹੀ ਹੋਸ਼। ਵਿਰਲੇ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ ਚਾਅ, ਇਸ ਵਿਚ ਫੈਲਦੇ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਉਮਾਹ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਦਗਦੇ ਚੰਗਿਆਤਿਆਂ ਲਈ ਸੁਦਾਅ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਰਿਆ-ਦਿਲੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਹੱਠ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦਾ ਏ।

ਸਿੰਮਦੇ ਸ਼ਬਦ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਇਕ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਕਰਮ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮ ਸਾਧਨਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਮੇਰਾ ਧਰਮ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਫਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਫਿਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨਾ, ਤੁੱਛ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਏ ਨਾਚੀਜ਼ ਕਲਮ ਦਾ ਸਫਰ। ਬੜਾ ਕੁਝ ਸਿਖਿਆ ਏ, ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਹ ਤੋਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਹ ਦਾ ਸਦਾ ਰਹਾਗਾ ਰਿਣੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅਪਣੱਤ ਮੇਰਾ ਉਮਰ ਭਰ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ।

ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਪਰ ਆਖਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਇਕ ਯਾਤਰੀ ਆਪਣੇ ਸਫਰ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਏ। ਨਿਰੰਤਰਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਜੱਗ ਦੀ ਰੀਤ ਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਰੀਤ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਅਦਨਾ ਮਨੁੱਖ, ਤੁਹਾਡੇ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਕਦਰਦਾਨ।

ਦੁਆ ਜਰੂਰ ਕਰਨੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਹਰਫਾਂ ਦਾ ਦਾਨ ਮਿਲੇ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸੁੱਚੇ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਮਿਲੇ। ਜਿੰਦ-ਸਫਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਰੇ ਵਰਕੇ ਦੀ ਜੂਨ ਨਾ ਹੰਢਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਇਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਨੂੰ ਸੱਖਣਾ ਕਰੇ।

ਅਸੀਸ ਜਰੂਰ ਦੇਣੀ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁੱਚਮ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ, ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਜਾਗ ਲਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਫਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮੇਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਪਾਤਰ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਤਰ ਮੇਰਾ ਹਾਸਲ, ਮੇਰਾ ਸੁਖਨ, ਮੇਰਾ ਸ਼ਰਫ ਅਤੇ ਇਕ ਮਾਣਮੱਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ।

ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਦੇ ਪਾਤਰ, ਚਿਰਸੰਜੀਵ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਜਗਦੀ ਲੋਅ, ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਮ ਚੁਕੀ ਤਾਜ਼ਗੀ, ਰੁਮਕਦੀ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਵਿਕਤਾ, ਤਰਲਤਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਈ ਰਹੇ ਇਸ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਰਹੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ।

ਅਲਵਿਦਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੰਜੀਲਾ ਸ਼ਰਫ। ਫੱਕਰਾਂ ਦੀ ਰਹਿਮਤ। ਕਰਮਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਧੁੱਖਦੀ ਧੂਣੀ। ਯੱਖ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿਚ ਪਸਰ ਰਿਹਾ ਨਿੱਘ। ਕਾਲਖ ਭਰੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਛ ਰਹੀ ਚਾਨਣ ਦੀ ਕਾਤਰ। ਬੇਮੌਸਮੀ ਰੁੱਤ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਬਹਾਰ ਦਾ ਨਿਉਂਦਾ। ਬਿਰਖ ਦੀ ਮਾਤਮੀ ਚੁੱਪ ਦੇ ਨਾਮ ਪਰਿਦਿਆਂ ਦੀ ਗੁਟਕਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਦੇ ਬੂੰਦੇ।

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਾਹ ਵਫਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੰਗ ਪਾਕੀਜ਼-ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਪਿਆਰ ਕਸਤੂਰੀ ਵਰਗੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਅਕੱਥ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ’

‘ਅਕੱਥ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ’ ਇਹ ਸਿਰਲੇਖ ਕੁੱਝੇ ‘ਚ ਸਮੁੰਦਰ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਐਮ.ਏ. ‘ਚ ਲਿਖਿਆ ਡੇਢ ਸਫੇ ਦਾ ਨਿਬੰਧ 74% ਲੈ ਕੇ ਅੱਵਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇਕ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਪ੍ਰੇਮ ਗਥਾ ਬਣੀ ਹੈ। ਜੁਗਾਂ ਤੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਵਲੋਵਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਕਥ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ ਹੁਣ ਤਕ, ਪਰ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਜਿਸ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਨਿੱਘ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲੀਕਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਥਾ ਹੁਣ ਉਮਰਾਂ ਤੱਕ ਬੋਲੇਗੀ, ਗੂੰਜੇਗੀ। ਕੇਵਲ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂਅਲ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਲਫਜ਼, ਇਕ ਇਕ ਵਾਕਿਆ, ਹਰ ਹੱਡ ਬੀਤੀ-ਸਾਡੇ ਲਈ ਜਿਉਣ ਦੀ ਰਾਹ ਲਈ ਪਾਏ ਪੂਰਨੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਣ ਅਣਮੁੱਲੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਮੇਟ ਕੇ, ਹਰਫਾਂ ‘ਚ ਪਰੇ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜੇ ਪਿਆਰ, ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਮੋਹ ਇਸ ਦੰਪਤੀ ਨੇ ਜੀਵਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਚਾਨਣ

ਅਕੱਥ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ

ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ। ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਹੈ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਦੀ। ਅਹੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੈ ਨਿਭਾਉਣਾ। ਕੋਈ ਇੰਨੀ ਹਲੀਮੀ ਨਿਭਾ ਕੇ ਨਿਤਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲ ਸਿਜਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਇਹ ਪਿਆਰ ਕਸਤੂਰੀ ਵਾਂਗ ਸਾਂਝ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਸਤੂਰੀ ਦੀ ਮਹਿਕ ਤੇ ਲੋਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੀ ਮਹਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ‘ਚੋਂ ਰੁਮਕਦੀ ਹੈ, ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਵਾਂਗ। ਜੋ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ‘ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੌਗਤ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਅਣਮੁੱਲੀ ਦਾਤ ਨਾਲ।

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ। ਬੱਸ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਤੰਦ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ, ਪੇਟਿਆਂ ਨਾਲ ਫੂਹ ਕੇ ਫਿਰ ਸਾਂਝ ਕੇ ਰੱਖ ਲਓ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ। ਮਿਠਾਸ ਭਰ ਕੇ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਮਿਠਾਸ ਵੰਡ ਕੇ, ਸਭ ਨੂੰ

ਸਰਸਾਰ ਕਰ ਕੇ ਲੁਕ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੜ ਫੇਰ ਇਸ ਅਕੱਥ ਕਹਾਣੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਲਿਖਤ, ਹਿਜ਼ਰ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣ ਦੀ, ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪਰੋਣ ਦੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਸੰਗ ਬਿਤਾਏ ਹਰ ਪਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਿਉ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ, ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੰਡਣ ਦੀ। ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਵਿਛੜ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਹਰ ਉਸ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ, ਜੋ ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ, ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ, ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ, ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ, ਚੰਗਾ ਬਾਪ, ਚੰਗਾ ਭੈਣ ਜਾਂ ਭਰਾ ਬਣਨ ਦੀ ਚਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੈ ਹਰ ਉਸ ਦੰਪਤੀ ਲਈ, ਜੋ ਜੀਵਨ ‘ਚ ਸੁਖ ਟੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ-ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਲਈ।

ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੇਖ ਕੇ ਜੋ ਪੱਖਾਂ ਭਰ ਨੱਚਣ ਵਰਗਾ ਵਿਸਮਾਦ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਇਹ ਲਿਖਤ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਪਾਰਸ ਮੁੜ ਸਿਰਜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਰਫਾਂ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ

ਪੁਸਤਕ ਚਰਚਾ

ਕੌਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰੋਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਨ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚਲਾ ਸ਼ਾਖਸਾਤ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਰਚਿਆ ਤੇ ਨੱਕੋ ਨੱਕੋ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਆਰ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਦੀ ਇਕ ਕਿਰਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੁਸੀਨ, ਕੋਮਲ, ਸੂਖਮ ਪਰ ਚੱਟਾਨ ਵਾਂਗ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵੀ। ਸਾਦ ਮੁਰਾਦੀ ਪਰ ਰੂਹ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿਚ ਲਹਿਣ ਵਾਲੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਰੋਸਾਈ। ਆਪਣੀ ਅਜੀਜ਼ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਖਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਤੜਪ, ਸੋਜ, ਦਰਦ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਹਾਲ, ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਤੇ ਟੁੰਬਵੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹਨ।

ਨੋਟ: ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਸਰਕਾਰੀ ਬਰਜਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ।

-ਪ੍ਰੀਤ ਨਵਰਾਹੀ

preet.navrahi@gmail.com

ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੰਜੋਲੀ, ਸ਼ਿਮਲਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਲਾਕਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ “ਅਹੁ... ਸੰਜੋਲੀ... ਕਾਫੀ ਬਾਹਰ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ” ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਕਾਰਿਆ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਕੈਂਡਲ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਅਤੇ ਰਿੰਜ ਤੋਂ ਲੱਕੜ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸੁਰੰਗ ਲੰਘ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ-ਤਿੱਬਤ ਰੋਡ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਪਰੋਂ ਰਿੰਜ ਵੱਲੋਂ ਆਉਂਦੀ ਸੜਕ ਅਤੇ ਉਸੇ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਜੋਲੀ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਉਸ ਸੰਗਮ ਉੱਤੇ ਕੁਲ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਖੋਖੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ- ਇਕ ਚਾਹ ਦਾ, ਇਕ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ, ਇਕ ਮੋਚੀ ਦਾ ਅਤੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ। ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਲਟੈਨਾਂ ਜਾਂ ਫਿਬਰੀਆਂ ਬਲਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਅਗਾਂਹ ਤੰਗ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫੇਰ ਸੁਰੰਗ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੰਘ ਕੇ ਮੁਸੋਬਰਾ, ਕੁਫਰੀ ਵੱਲ ਸੜਕਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਜੋਲੀ ਦੇ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਉਸ ਸੰਗਮ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਅੱਧਾ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੰਜੋਲੀ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਬੀ.ਐੱਡ. ਕਾਲਜ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ, ਹੇਠੋਂ ਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ-ਤਿੱਬਤ ਸੜਕ ਲੰਘਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰਲੇ ਪਾਸੇ, ਅੱਗਿਓਂ ਦੀ ਰਿੰਜ-ਸੰਜੋਲੀ ਸੜਕ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ

ਨ੍ਰਿਪਇੰਦਰ ਰਤਨ

ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉਤਰ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਹਰਿਆਲੀ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਟਾਵੇਂ-ਟਾਵੇਂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਘਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਨਾਭਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਸੰਨ 1965 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਕੋਰਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬੋਰੀਆ ਬਿਸਤਰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਮੈਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਾਸਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਾੜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਘੁਮਾਉਦਾਰ ਸੜਕਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਤਬੀਅਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਚੱਕਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਲਟੀਆਂ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵੱਲ ਜਾਈਏ। ਉਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਛੇਵੀਂ ਜਾਂ ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ। ਸਾਡੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਉਦੋਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਿਮਲਾ ਦੀ ਸੈਰ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਤੁਰੇ ਸਨ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕਾਲਕਾ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਪਹਾੜੀ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮੇਰਾ ਐਨਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੇਸੁਧੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਚਲਦੀ ਟੈਕਸੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਬਚਾਅ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬਾਹਰ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ।

ਇੰਜ ਹੀ, ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ, ਉਲਟੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਪਰ ਹੇਠਾਂ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬੋਤਾ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਬਣੇ ਬੱਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਉਤਰੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੁਰਤ ਪਰਤੀ। ਉਥੋਂ ਪਾਂਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਟੈਚੀ-ਬਿਸਤਰਾ ਚੁਕਾ ਕੇ ਸੰਜੋਲੀ ਵਾਸਤੇ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਤੀਹ ਚਾਲੀ ਮਿੰਟਾਂ ਪਿਛੋਂ ਅਸੀਂ ਬੀ.ਐੱਡ. ਕਾਲਜ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਸਾਡਾ ਸਵੱਛ, ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਤੁਰਦਿਆਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਮਾਣਦਿਆਂ, ਸੰਜੋਲੀ ਕਾਲਜ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਦੀਆਂ ਖੁਆਰੀਆਂ ਦਾ ਚਿਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਕਾਲਜ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲ ਵਰਗੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਸੀਟ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨੌਂ ਹੋਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸਨ- ਇਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਦਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸਨ। ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ‘ਫਿਲਾਸਫਰ’, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਕੁਬੱਤੀ ਵਾਲਾ ਆਦਿ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦ ਹਨ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ (ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਿਆ) ਕਰੀਬ ਇਕ ਸੌ ਤੀਹ ਲੈਕਚਰਾਰ ਉਥੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਕਰਤਾਰ

ਸੰਜੋਲੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨ

ਨ੍ਰਿਪਇੰਦਰ ਰਤਨ ਨੇ ਅਫਸਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਰਚਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮੁਕਾਮ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ‘ਕਤਰਨ ਕਤਰਨ ਯਾਦਾਂ’ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਜੋੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਯਾਦ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਖਿਆ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਿੰਘ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਹੀ ਪ੍ਰੋ. ਸੂਦ ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਵੀ ਆਏ ਸਨ।

ਕੋਰਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਬੇਰੰਗ ਸਨ। ਨਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਹਿਮਾਨ ਬੁਲਾਰੇ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੁਹਨਾ ਕਿ ਤਨੇਜਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ- ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਰਸ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਸਨ- ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣਾ ਲੈਕਚਰ, ‘ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਾਂ’, ਜਾਂ

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਬੀਤਣ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਅੱਜ ਵੀ ਬੀ.ਐੱਡ. ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਉਹੋਂ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੋਗਲਾ-ਪੰਥੀ ਨਾਲ! ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰਨ, ਉਹੋਂ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਸਾਡੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਹਾਲ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਮੌਜੂਦਾਸੀ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਹਾਸੇ ਠੰਠਿਆਂ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ‘ਬਾਬਾ’ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ, ਜੋ ਹਰ ਵਕਤ ਰੌਦੀ ਸ਼ਕਲ ਹੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਖੋਖਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਢਾਬਾ ਜਾਂ ਸੀਸਲ ਹੋਟਲ, ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ, ਬਾਲ ਜੀ ਜਾਂ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਕਲਾਰਕ!

ਸੰਜੋਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੇਰੀ ਅਭੁੱਲ ਯਾਦ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਕੋਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪ ਖੇਡਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਐਡੀ ਤਾਕਤਵਰ ਸਮੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਟੋਆ’ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਾਸਫਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਫਿਲਾਸਫਰ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਗੁੰਮ, ਹਰ ਵਕਤ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਚਿਹਰਾ,

ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਜੋਲੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਝਲਕ।

‘ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸਾਂ’ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਹਰ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੋਵੇ’ ਕਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰ ਦੇਣੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਆਪ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਵਾਰ ਝੜਪ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਉਸ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਬਾਕੀ ਸਹਿ-ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਇਕ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਵਿਲੱਖਣ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੋਸ਼ਾਕ (ਖੱਦਰ ਦਾ ਕੁਤਰਾ ਪਜਾਮਾ) ਪਹਿਨਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਹਰ ਵਕਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਕਾਲਜ ਦਾ ਸਟਾਫ ਸਾਨੂੰ ‘ਮੈਥੋਡਲੋਜੀ ਆਫ ਟੀਚਿੰਗ’ (ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ) ਬਾਰੇ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬਾ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ ਕੋ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ- “ਮੈਡਮ! ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਸਬਕ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਕੀ ਨੁਕਤੇ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਦੇਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਕਿਵੇਂ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਸਬਕ ਦੇ ਪੜਾਅ ਲਿਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਕਿਵੇਂ ਕਲਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਉੱਤੇ ਉਸ ਸਬਕ ਦੇ ਪੜਾਅ ਅਗਾਊਂ ਲਿਖ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਆਦਿ ਆਦਿ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਆਪਣੇ ਅੱਜ ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਵਾਸਤੇ ਇੰਜ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਕੀ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ?”

ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਖਲਬਲੀ ਮਚ ਗਈ ਸੀ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਚ।

ਕਮਾਲ ਦੇ ਸਨ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਥੀ! ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਰੱਜੇ ਹੋਣਾ, ਹੁੜਦੰਗ ਮਚਾਉਣਾ, ਪਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਸੰਜੋਲੀ ਤੋਂ ਦੌੜਦੇ ਹੋਏ ਜਾਖੂ ਟਿੱਬੇ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਦੌੜਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਲੰਬੀ ਸੈਰ ਉੱਤੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਸੰਜੋਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਸਮਰਹਿੱਲ ਤੱਕ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਾਲੂਗੰਜ ਤੱਕ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਇਕ ਸੌਕ ਇਹ ਪਾਲ ਲਿਆ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਸਮੇਸ਼ਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਇਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਦਾ ਪੀਂਦਾ ਸਾਂ; ਇਹ

ਸੰਜੋਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੇਰੀ ਅਭੁੱਲ ਯਾਦ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਕੋਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪ ਖੇਡਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਐਡੀ ਤਾਕਤਵਰ ਸਮੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਟੋਆ’ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਾਸਫਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਫਿਲਾਸਫਰ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਗੁੰਮ, ਹਰ ਵਕਤ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਚਿਹਰਾ, ਹਰ ਇਕ ਨਾਲ ਬੜੇ ਮਿੱਠੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ-ਤਿੱਬਤ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਲੈ ਗਿਆ, “ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਅੱਜ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ” ਕਹਿ ਕੇ। ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਵਿਚ, ਖੱਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਇਕ ਚਟਾਨ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾ ਬੈਠੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਾਂ।

ਹਰ ਇਕ ਨਾਲ ਬੜੇ ਮਿੱਠੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ-ਤਿੱਬਤ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਲੈ ਗਿਆ- “ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਅੱਜ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ” ਕਹਿ ਕੇ। ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਵਿਚ, ਖੱਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਇਕ ਚਟਾਨ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾ ਬੈਠੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਫੇਰ ਚੰਦਮਾ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਗਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ:

ਚੰਨ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ
ਪੱਥਰ ਸੀਸਿਆਂ ਵਰਗੇ ਨੇ
ਸੱਜਣ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ
ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਦਿਲ ਜਲਦੇ ਨੇ
ਚੰਨ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ
ਮਲਾਹ ਨੇ ਕਿਸਤੀ ਤੇਰੀ
ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਨੈਣ ਪਾ
ਪਈ ਹੱਸਦੀ ਗੋਰੀ।

ਗਾਂਦਿਆਂ ਗਾਂਦਿਆਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਗਲਾ ਭਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੱਥ ਵਗ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਫੇਰ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਗਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਮੇਰੇ ਅੱਜ ਗੀਤ ਚੁੱਪ ਹੋਏ
ਮੇਰੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚੋਂ ਗਮ ਫੁੱਟਿਆ
ਵਿਚਾਰਾਂ ਘਰੇ ਘਰੀ ਤੁਰੀਆਂ
ਕਿ ਅੱਜ ਅੰਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚੰਨ ਟੁੱਟਿਆ
ਸਿਪਾਹੀ ਤੁਰ ਗਏ ਜਿਹੜੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਤਾਂ ਆਣਾ ਨਹੀਂ...

ਅਗਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਬੱਸ ਐਨਾ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਬੜੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਗਈ, ਬੜੇ ਹੀ ਭਾਰੀ ਭਾਵੁਕ ਮਨਾਂ ਨਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਮੁੜੇ ਸਾਂ।

ਫਿਲਾਸਫਰ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸੈਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ, ਕਮਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਜੇ ਮੂਧੇ ਮਾਰੇ ਪਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਭ ਉੱਤੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਿਸਤਰ ਵਿਛੇ

ਯਾਦ-ਝਰੋਖਾ

ਪਏ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰ ਉੱਤੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ- ਇਹ ਕੀ ਖੇਡ ਸੀ? ਤਾਂ ਹੀ ਹਰਨੇਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, “ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਕਿਵੇਂ? ਖੁਸ਼ ਹੋਂ ਨਾ।” ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹਰਨੇਕ ਦਾ ਕੋਈ ‘ਕੋਤਕ’ ਸੀ। ਉਹ ਫੇਰ ਕਹਿੰਦਾ, “ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾ ਦੇਖ! ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਆਂ। ਜੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਛੋਹ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮਾਰ ਕੇ, ਹੱਥ ਲਟਕਾ ਕੇ ਛੂਟੀ ਜਾਂਦੀ ਐ ਧਰਤੀ, ਤੇ ਹੁਣ ਦੇਖ ਕਿੰਨੀ ਮੌਜ ਐ! ਜੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਛੋਹਣ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਆਹ ਲੈ! ਹੱਥ ਹੇਠਾਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਧਰਤੀ ਛੂਹ ਲਈ। ਜੇ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੱਥ ਉਪਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੈ ਨਾ ਠੀਕ?” ਮੈਂ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਉੱਤੇ ਮੈਂ ਫੇਰ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਆ ਫਿਲਾਸਫਰ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਦੀ ਕਾਢ ਕੱਢੀ ਹੈ।” ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵੀ ਆ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਭ ਨੇ ਹਰਨੇਕ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਪਰ ‘ਬਾਬਾ’ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਕਲਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, “ਇਹ ਕੀ ਕਮਲ ਖੰਡੇਰਿਐ? ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ? ਕੀ ਬਕਵਾਸ ਹੈ ਇਹ?”

ਹਰਨੇਕ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਇਆ; ਤਾਂ ਹੀ ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ- “ਹੁਣ ਖੁਸ਼ ਐ?” ਉਹ ਹੋਰ ਰੋਣ ਲਗਾ ਤਾਂ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਵਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ, “ਸੁੱਟੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਹੇਠਾਂ।” ਮੈਂ ਮਸਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ, ਠੰਢਿਆਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ। ਤਦੋਂ ਹੀ ਹਰਨੇਕ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਅਭੁੱਲ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਓਹ ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ! ਰੋਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੀ ਕਟਦੀ। ਬੱਸ ਇਕੋ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖ, ਜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੌਖਿਆ ਕੱਟਣੀ ਊ ਤਾਂ... ਬੱਸ ਖੁਸ਼ ਰਹੋ ਭਾਵੇਂ ਰੋਦੇ ਈ ਰਹੋ।” ਤੇ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਮੈਂ ਗੁਰਮੰਤਰ ਵਾਂਗ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤਦ ਤੋਂ ਹੀ: ‘ਖੁਸ਼ ਰਹੋ ਭਾਵੇਂ ਰੋਦੇ ਈ ਰਹੋ’। ਇਹਦੇ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਸਿੱਖਾ ਸੌਖਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਫਿਲੋਸਫਰ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ!

ਜਦੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਘਬਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸਾਂ, ਪਹਾੜੀ ਸਫਰ ਤੋਂ। ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸਵੇਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ, “ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾ, ਕਿਵੇਂ? ਮੂੰਹ ਲੱਥਾ ਫਿਰਦੈ? ਕਿਤੇ ਟਾਕਾ ਟੁੱਕਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਅੜਾ ਲਿਆ?” ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਪਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, “ਲੈ ਬੱਸ! ਲੈ ਹੁਣੇ ਤੈਨੂੰ ਐਸਾ ਟੱਲੀ ਕਰਦੇ ਆਂ, ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ ਐ ਕੋਈ ਚੱਕਰ ਉਲਟੀ ਆ ਜਾਏ।” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਆਪਣੀ ਪੈਂਟ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਡੱਬੀ ਕੱਢੀ, ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੋਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਕੀਤੀ- “ਲੈ ਸੁੱਟ ਲੈ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੁੱਟ ਨਾਲ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਅਡੀਮ ਐ?” ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, “ਦਵਾਈ ਐ। ਤੂੰ ਕੀ ਲੈਣੈ। ਸੁੱਟ ਅੰਦਰ।” ਮੈਂ ਡਰਦਿਆਂ ਡਰਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਲਈ ਗੋਲੀ। ਕਰੀਬ ਅੱਧੇ ਕੁ ਘੰਟੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਨੂੰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਅਸਰ ਲਗਾ? ਸ਼ੁਰੂ ਆਇਆ? ਮੇਰੇ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਉਹ ਬੋਤਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਵੱਡੀ ਹੋਰ ਗੋਲੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਖੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਸੋਲਨ ਪੁੱਜਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਸੋਲਨ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਹੋਈ, ਪਰ ਫੇਰ ਕਾਲਕਾ ਤੱਕ ਮੈਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਸਾਂ।

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਅਦਾਲਤ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਅੱਗਿਓਂ ਆਉਂਦੇ ਕਰਤਾਰ ਪਨੂੰ, ਰਜਿੰਦਰ, ਮਹਿੰਦਰ ਅਤੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ। ਰਜਿੰਦਰ ਹੁਰੀਂ ਪੁੱਛਦੇ, “ਕਿਉਂ ਭਾਈ! ਹੁਣ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਈਏ ਕਿ ਅਫਸਰ?” ਮੇਰੇ ‘ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਹੋ ਉਏ’ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਪਨੂੰ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲੜਕੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਨੂੰ ਸੀ- ਸਾਡੀ ਭਾਈ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਪਨੂੰ ਨੂੰ ਜੋੜੀ ਪਾ ਕੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, “ਆਪਣੀ ਭਾਈ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਐ। ਸਾਡਾ ਕੀ ਐ? ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਸਰੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।”

ਇਹ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਏ

ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਸਫਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਰੇਡੀਓ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 1894 ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਦੇ ਖੋਜੀ ਗੁਗਲੀਲਮੋ ਮਾਰਕੋਨੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫੀ ਸਿਸਟਮ ਈਜਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਰਟਜ਼ ਲਹਿਰਾਂ ਸਨ ਜੋ ਹੈਨਰਿਕ ਰੁਡੋਲਫ ਹਰਟਜ਼ ਨੇ 1888 ਵਿਚ ਲੱਭੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਫਿਰ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ। ਅੱਜ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪਹੁੰਚ ਰੇਡੀਓ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਪਮਾ ਡਾਗਾ ਪਾਰਥ ਨੇ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਉਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

‘ਇਹ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਹੈ’

ਜੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੇਡੀਓ ‘ਤੇ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਮਾਨਦਾਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਲਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਐਫ.ਐਮ. ਚੈਨਲਾਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 24 ਘੰਟੇ ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਰੇਡੀਓ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਰੂਪ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਂਜ਼ ਰੂਪ ਤੋਂ ਭਾਵ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਬਣਤਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫੀ

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਰੰਗਤ ਵਿਚ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਲੱਜਤ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੰਤਰ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ 1940 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਦੇ ਬਰਮਿੰਸ, ਚੀਨੀ, ਜਾਪਾਨੀ, ਬਾਈ, ਮਾਲੇ ਅਤੇ ਇੰਡੋ-ਚਾਈਨੀਜ਼ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੁਣਿਆ। ਉਸ ਦੌਰ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਇਕ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੂਰਾ ਪਿੰਡ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੇੜਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹੋਣ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਕੋਲ 6 ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਨ- ਦਿੱਲੀ, ਮਦਰਾਸ (ਚੇਨਈ), ਮੁੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਲਖਨਊ ਅਤੇ ਤਿਰੂਚਿਰਪੱਲੀ। ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। 80 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 2 ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਫਰ ਵਿਚ ਅੱਜ 80 ਹੋਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜੁੜ ਗਏ ਹਨ। ਕੁੱਲ 5 ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ 82 ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪੁਲਾੜਾਂ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਇਸ ਲੰਮੇ ਸਫਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਈ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਫ਼ਨਕਾਰ ਮਿਲੇ। ਉਘੇ ਸਿਤਾਰ ਵਾਦਕ ਪੰਡਤ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੇ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ, ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ, ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ, ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਜਿਹੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਫ਼ਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਰੇਡੀਓ ਇਕ ਮੰਚ ਬਣ ਗਿਆ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ 1950 ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰੀ ਬੀ.ਵੀ. ਕੇਸਕਰ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਉਤੇ ਫਿਲਮੀ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੇਸਕਰ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟੀਆ, ਅਸਲੀਲ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਗੀਤ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਲਮੀ ਸੰਗੀਤ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਲਾਉਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਭੂਗਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰੋਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਰੇਡੀਓ ਸਿਲੇਨ ਵੱਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਕਾ ਗੀਤਮਾਲਾ ਅਤੇ ਅਮੀਨ ਸਯਾਨੀ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਨੇ ਗ਼ਲਤੀ ਸੁਧਾਰ ਲਈ। 1957 ਵਿਚ ਵਿਵਿਧ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪਿਆਨ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੱਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫ਼ਨਕਾਰਾਂ ਲਈ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਮਸ਼ਾਦ ਬੇਗਮ, ਮੁਖਤਾਰ ਬੇਗਮ, ਉਮਰਾਓ ਜ਼ਿਆ ਬੇਗਮ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਿੱਤੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਆਗਾ ਫੈਜ਼ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਕਲਾਮ ਵੀ ਰੇਡੀਓ ਸਦਕਾ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਬੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ, ਅਲਾਮਾ ਇਕਬਾਲ, ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼, ਨੂਰਜਹਾਂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਇਹ ਨਾਂ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਖਾਸ ਅੰਕੜੇ: ਜੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 239 ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਬੁਲੇਟਿਨ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹੀ 19 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ 67 ਕੇਂਦਰੀ ਬੁਲੇਟਿਨ, 24 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ 57 ਕੇਂਦਰੀ ਬੁਲੇਟਿਨ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਦਲੀ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਭਾਸ਼ਾਈ ਬੁਲੇਟਿਨ ਸਥਾਨਕ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਖ਼ੈਰ! ਇਹ ਉਕਾ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਲਈ ਅਕਤੂਬਰ 1939 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ 25 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਲਈ ਬੁਲੇਟਿਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਵਿਵਿਧ ਭਾਰਤੀ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 13 ਘੰਟੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ: ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਇਸ ਸਫਰ ਵਿਚ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ

ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 1937 ਵਿਚ ਬਣੇ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫ਼ਨਕਾਰਾਂ ਲਈ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਮਸ਼ਾਦ ਬੇਗਮ, ਮੁਖਤਾਰ ਬੇਗਮ, ਉਮਰਾਓ ਜ਼ਿਆ ਬੇਗਮ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਿੱਤੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਆਗਾ ਫੈਜ਼ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਕਲਾਮ ਵੀ ਰੇਡੀਓ ਸਦਕਾ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਬੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ

ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਨਾਮੀ ਸਿਤਾਰੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ, ਆਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਨਾਥ ਸੇਠ ਜਿਹੇ ਫ਼ਨਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਨਾਂ ਜਲੰਧਰ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ, ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ, ਮਾਸਟਰ ਸਲੀਮ, ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਵਡਾਲੀ ਭਰਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ, ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰ ਨੂਰੀ ਜਿਹੇ ਕਈ ਨਾਂ ਜੁੜਨ ਨਾਲ ਇਹ ਵਕਫ਼ਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਘੱਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਜੇ ਵੀ ਹਨ ਵੰਗਾਰਾਂ: ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ,

ਉਪਮਾ ਡਾਗਾ ਪਾਰਥ

ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮਾਰਗ ਸਥਿਤ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ ਰੱਖੇ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 1940 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1965 ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਦੌਰ ਦੇ ਸੈੱਟ ਵੀ।

ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਭਵਨ ਦਾ ਉਹ ਲਾਂਘਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਸਮੇਟੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ, ਬਣਤਰ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਨਹੀਂ।

ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਛਪਣ ਗਿਣਤੀ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ) ਤਕਰੀਬਨ 80 ਲੱਖ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਲੀਆ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਜੁਲਾਈ 1923 ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੋ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਖੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਘਾਟੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਅਪਰੈਲ 1930 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੇਟ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਸਰਵਿਸ ਰਾਹੀਂ ਰੇਡੀਓ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1936 ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਮਕਬੂਲ ਨਾਂ ‘ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ’ ਇਸ ਨੂੰ 1952 ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਲੇ ਉਸ ਯੁਗ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਹੀ ਇਕ ਰਾਬਤਾ ਸੀ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਦਰਮਿਆਨ ਅਤਿਕੇ ਕਾਰਨ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਾਰਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਰੋਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪੋਗੇਂਡੇ ਤਹਿਤ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1939 ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਸ਼ਤੋ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਵਾਬ

ਸਰਕਾਰ ਨਵੀਂ ਕਵਾਇਦ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਣਵੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਮੁੜ ਇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ‘ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ’ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ 200 ਕਿਲੋਵਾਟ ਐਫ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ 88 ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ।

ਬਰਕਤ ਅਲੀ ਖਾਂ, ਅਲਾਮਾ ਇਕਬਾਲ, ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼, ਮਾਸਟਰ ਰਤਨ, ਨੂਰਜਹਾਂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਇਹ ਨਾਂ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਥੀਏਟਰ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਕਈ ਨਾਮੀ ਨਾਂ ਪ੍ਰਾਣ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਰਾਮਾਨੰਦ ਸਾਗਰ ਵੀ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਨੇ ਵੀ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

1947 ਵਾਲੀ ਵੰਡ ਦੀ ਚੋਭ ਦਾ ਅਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ‘ਤੇ ਵੀ ਪਿਆ। ਸਰਹੱਦ ਦੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਬਣਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਕੋਲ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਬੜੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਨੇ ਲਿਆ। ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਕਾਰਨ ‘ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਲਾਪਤਾ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ’ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲ ਗਈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਅਮਲੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈਆਂ, ਪਰ ਸਤੰਬਰ 1948 ਤੱਕ ਦੋਵੇਂ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰਾਂ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਦੀ ਰੇਂਜ 60 ਮੀਲ ਸੀ, ਜਲੰਧਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰੇਂਜ 15 ਮੀਲ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ 1953 ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ

ਬਿਹਤਰੀਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਦਰੁਸਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦਾ ਮਿਆਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਹਾਲ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਉਰਦੂ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨਵੀਂ ਕਵਾਇਦ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਣਵੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਮੁੜ ਇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ‘ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ’ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ 200 ਕਿਲੋਵਾਟ ਐਫ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ 88 ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਉਂਜ਼, ਨਾਲ ਹੀ ਲੋੜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰੋਤੇ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਸਕਣ- ‘ਇਹ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਹੈ’।

#

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਵੇਰਕਾ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ (1899-1976) ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਚਿੱਤਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਐਨ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚਿੱਤਰ, ਸਮੂਹਿਕ-ਜਨ ਚਿੱਤਰ, ਰਾਜ ਮਹਿਲ, ਮੰਦਿਰ, ਕਿਲ੍ਹੇ, ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਸਤੂਪ ਅਤੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਭੂ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਟਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਕਲਾ ਕਿਰਤਾਂ ਕਰ ਕੇ 1973 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਹਰ ਚਿੱਤਰ ਦਰਸ਼ਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਜਗਤਾਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਰਚਨਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਚਿੱਤਰੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ-ਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਪਰ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਰਸ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ, ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਤੋਰਿਆ। ਏਦਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਲਮੁਕੱਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੱਲਤਾ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ।

ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ ਮੁੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆ ਟਿਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਇਸ ਮੁਸੱਵਰ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਈ ਸਮਕਾਲੀ ਚਿੱਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 1895 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕਸਬੇ ਵੇਰਕਾ ਵਿਚ

ਜਗਤਾਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-98990-91186

ਰਹਿ ਰਹੇ ਅਤਿ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵੇਰਕੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੀ ਘੁਮਾਈ ਦਾ ਦਖਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ। ਸੋਲ੍ਹਾ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਅਦ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਭੇਜਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਸਕੇ, ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਛੱਡ ਉਹ ਮੁਹੰਮਦ ਆਲਮ ਦੇ ਆਖੇ ਲਗ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੁੰਬਈ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਮੁਹੰਮਦ ਆਲਮ ਚਿੱਤਰ ਰਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਉਸੇ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਸਿਖਦਾ-ਸਮਝਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੁਹੰਮਦ ਆਲਮ ਮੁੰਬਈ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਨਾਟਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਆਰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਸੇ ਥਾਂ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਾਟਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਆਰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾਟਕ ਦੀ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪਰਦਿਆਂ ਉਪਰ ਪੇਂਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਹੋਣ ਲਗੀ। ਸੁਚੱਜਾ ਕੰਮ ਦੂਸਰੇ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ 'ਚੌਪਾਟੀ ਦੇ ਬੀਚ' ਚਿੱਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਪਾਰਸੀ ਜੋਤਾ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। 1917 ਨੂੰ ਹੋਈ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਪੇਂਟਿੰਗ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ। ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੇ ਰਚੈਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

ਮੁੰਬਈ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਲਕੱਤਾ (ਹੁਣ ਕੋਲਕਾਤਾ) ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾਮਵਰ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਟਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 1929 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਇਕ ਲੈਂਡਸਕੇਪ।

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਜੁੜਵੇਂ ਅਸਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਮਾਂਜਿਆ-ਸੰਵਾਰਿਆ।

ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਬਾ ਸੀ। ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਬਾਹਰੀ ਬੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਲਕੱਤਾ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਤਾਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੱਖੋਂ ਹਲਕਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ, ਪ੍ਰਗਟਾਓ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾਪਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ 'ਬੰਗਾਲ ਸਕੂਲ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਥੋਂ ਦੀ 'ਵਾਸ਼ ਤਕਨੀਕ' ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਛਾਣ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਨਾਟਕ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਜੇ.ਪੀ. ਗਾਂਗੁਲੀ, ਹੇਮਨ ਮਜੂਮਦਾਰ, ਟੈਗੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਿੱਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੁਦ ਰਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸਦਕਾ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਮਨ ਮਜੂਮਦਾਰ 'ਰਿਅਲਿਸਟਿਕ ਵਰਕ' ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਲ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਨਹਾ ਕੇ ਆਈ ਹੀ ਹੈ। ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹਟਵਾਂ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਆਫਟਰ ਦਿ ਬਾਥ' (1924) ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਪੇਂਟਿੰਗ ਨੂੰ 'ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਂਪਾਇਰ ਇੰਗਜ਼ਿਬਿਸ਼ਨ' ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਠ ਸੌ ਪਾਊਂਡ ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਸੀ।

ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਔਰਤ ਨਹਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 1924 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਚਿੱਤਰ 'ਆਫਟਰ ਦਿ ਬਾਥ' (ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ)।

ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਗਿੱਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸਫ਼ੈਦ ਪਤਲੀ ਸਾੜ੍ਹੀ ਹੋਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਆਕਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਤਰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਉਪਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਸੰਵਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਅੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਨਾਵਤ ਕੀਲ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੇ ਬੋਝੇ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਨਾਲ ਕਈ ਕੈਨਵਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ। 'ਆਫਟਰ ਦਿ ਬਾਥ' ਵਿਚਲੀ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮੂਲ ਰੰਗ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਵਿਚਲੀ ਔਰਤ ਦੀ ਗਿੱਲੀ ਦੇਹੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੇ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ।

ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁਹਰਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ 'ਪੰਜਾਬ ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਅਤੇ 1929 ਵਿਚ ਇਸ ਬੈਨਰ ਥੱਲੇ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੀ ਲਗਾਈ।

1931 ਨੂੰ ਉਹ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੋਇੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣ ਪਿੱਛੇ ਰਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਆਏ। ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ।

ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ' ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ, ਆਪਣੇ ਜਿਹੀ ਖਾਸ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਕਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 1937 ਨੂੰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਰ ਸਿਕੰਦਰ ਹਯਾਤ ਖਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਥਾਂ ਉਪਰ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਵੀ ਹੋਣ ਲਗਾ। ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ, ਨਕਸ਼ਾ ਨਵੀਸ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਦੇਖ-ਦੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਫਲ ਦੇ ਕੀਤਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਕੰਮ ਜਦ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ 'ਇੰਡੀਅਨ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ' ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ 1953 ਨੂੰ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਟੋਟ

ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵੰਡ ਦੀ ਹੌਲਨਾਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਚਿਤਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜੇ ਹੈ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹ 'ਪਬਲਿਕ ਡੋਮੇਨ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ। ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ, ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

'ਆਫਟਰ ਦਿ ਬਾਥ' ਦੇ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗਨੇਸ਼ ਪੂਜਾ' ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਕੈਨਵਸ ਉਪਰ ਉਤਾਰਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਦੀ ਬਰਲਿੰਗਟਨ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬੁਡਾਪੇਸਟ ਅਤੇ ਮਾਸਕੋ ਦੀਆਂ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀਆਂ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਹਰ ਲਾਸਟ ਡੀਜ਼ਾਇਰ' ਚਿੱਤਰ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਰੂਸ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਹੈ।

1950 ਨੂੰ 'ਸਵੀਅਰਿੰਗ ਇਨ ਆਫ ਦਿ ਫਰਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ' ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਸੀ। ਰਾਜਗੋਪਾਲ ਅਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜ ਨੇਤਾ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਂਟਿੰਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਚਿੱਤਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖਰੇ ਧਰਾਤਲ ਉਪਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਵਿਵਰਨ ਤੱਕ ਰੋਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚਿੱਤਰ, ਸਮੂਹਿਕ-ਜਨ ਚਿੱਤਰ, ਰਾਜ ਮਹਿਲ, ਮੰਦਰ, ਕਿਲ੍ਹੇ, ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਸਤੂਪ ਅਤੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਭੂ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਟਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਅਜੀਬ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਚਿੱਤਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਈਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੱਤਰਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਤੰਦਾਂ ਛੋਹਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਏ ਬੁੰਗਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਜਲ ਵਿਚ ਪੈਦੀ ਲਹਿਰਦਾਰ ਸੋਨ-ਰੰਗੀ ਪਰਛਾਈ ਸੁੰਦਰ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰਤਮ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਰਤ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਉਤਾਰੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਿਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪੀਆਂ। 'ਗਲਿਮਪਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਜਿਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਕਲਾ ਪੁਸਤਕ 'ਇੰਡੀਅਨ ਵਮੇਨਹੁੱਡ' ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਵਿਚ ਔਰਤ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਿਰਤਾਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਈਡ (1923), ਡੀਵੇਸ਼ਨਲ ਟਿਊਨ (1958), ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਬੈਲੇ (1946), ਕੁੱਲ ਗਰਲ (1961), ਚਿੱਤਰ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਰੰਪਰਕ ਲਿਬਾਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਰ-ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਗਹਿਣੇ-ਗੱਟੇ ਸਮੇਤ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਲ ਜੋ ਅੰਤਰਿਕ ਵੀ ਹੈ, ਬਾਹਰੀ ਸਜ-ਧਜ ਕਾਰਨ ਦਰਸ਼ਕ ਹੋਰ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੇਲ ਰੰਗਾਂ, ਜਲ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸਟਲ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤੋਂ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ।

ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਧਿਅਮ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸੂਖਮ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਦੇ ਵੀ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਣਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਮਸਲਨ, 'ਡੀਵੇਸ਼ਨਲ ਟਿਊਨ' ਦੀ ਵਜੰਤਰੀ ਦੀ ਸਾੜ੍ਹੀ ਦੇ ਡੀਜ਼ਾਇਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਜੋ ਵਿਹਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਚਿੱਤਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਿਹਾ, ਉਹੀ ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿੱਤਰਦੇ ਵੇਲੇ ਰਿਹਾ; ਜਿਵੇਂ ਸਨ ਰਾਈਜ਼ ਚੌਪਾਟੀ (1929), ਏ ਲੋਕ ਇਨ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾਂ ਫੋਰ ਮਨ ਰਾਈਜ਼ (1958)। ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਚਿੱਤਰਿਆ। ਮਨੀਕਰਨਿਕਾ ਘਾਟ (1929), 'ਦਿ ਟੈਪਲ ਆਫ ਡਕੂਰਜੀ' (1930), ਦਿ ਗੋਲਡਨ ਟੈਪਲ (1933), ਸਾਂਚੀ ਸਤੂਪ, ਗੋਦਾਵਰੀ ਰਿਵਰ, ਟੈਪਲ ਇਨ ਮਿਸਟ (1957) ਅਤੇ ਹੋਰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਰਾਜ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ (ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ) ਅਤੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ (ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀਵਾਲਾ) ਨੂੰ ਵੀ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਚਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੇਮਬੱਧ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਅਦ ਅਦੁੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਛੱਡ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੀ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਿੱਤੇ ਔਰਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਲਾ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਕੇਂਦਰ ਹੈ।

ਜੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਆਪ ਕੁਝ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ-ਦਾਦੇ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ। ਚਿੱਤਰਾਂ ਉਪਰ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਥਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲਲਿਤ ਕਲਾ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦਾ 1956 ਤੋਂ 1967 ਤੱਕ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ। ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ।

ਕੀਰਤੀ ਕੁਲਹਾਰੀ ਦੀ ਕੀਰਤੀ

ਕੀਰਤੀ ਕੁਲਹਾਰੀ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਹੁਣ ਚੱਲ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ 'ਪਿੱਕ' ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਇੰਦੂ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੀਰਤੀ ਦੀ ਵੀ ਖੂਬ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਈ। ਇਹ ਫਿਲਮ 1975 ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਅਮਰਜੋਸੀ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ 'ਪਿੱਕ' ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਮਿਲੀ। 'ਪਿੱਕ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਉਹਨੇ ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਕਰ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੀਰਤੀ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਭਾਵ 'ਇੰਦੂ ਸਰਕਾਰ' ਲਈ ਕੀਰਤੀ ਨਾਲ ਉਚੇਚੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ 'ਇੰਦੂ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀਰਤੀ ਕੁਲਹਾਰੀ ਹੀ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਕੀਰਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਥੀਏਟਰ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ 2010 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਖਿਚੜੀ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਤਿਸ਼ ਕਪਾਡੀਆ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ 'ਸ਼ੈਤਾਨ' ਫਿਲਮ ਮਿਲ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਉਹ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ 'ਰਾਈਜ਼ ਆਫ ਦਿ ਜੌਬੀ', 'ਸੁਪਰ ਸੇ ਉਪਰ' ਅਤੇ 'ਜਲ' ਫਿਲਮਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਪਰ 2016 ਵਿਚ ਆਈ 'ਪਿੱਕ' ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ 'ਇੰਦੂ ਸਰਕਾਰ' ਨਾਲ ਉਹ ਮੋਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਕਾਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, 'ਇੰਦੂ ਸਰਕਾਰ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਫ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਪਿਛਾਹ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵੱਲ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮੀ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਹਰ ਥਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਗੋਂ ਦੇ ਧੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ। ਖੁਦ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆਂ ਕੰਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਗੈਰ ਫਿਲਮੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜੂਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਫਿਲਮੀ ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਅਤੇ ਗੁਣ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ 'ਇੰਦੂ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ।

ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਨਾਕਾ

ਮੋਦੀ ਪੱਖੀ ਪਹਿਲਾਜ ਨਿਹਲਾਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਾਕਾ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਵਾਜ਼ੂਦੀਨ ਸਿਦੀਕੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਬਾਬੂਮੋਸ਼ਾਏ ਬੰਦੂਕਬਾਜ਼' ਬਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਬਿਦਿਤਾ ਬਾਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਖੂਬ ਭਖਿਆ ਹੈ। ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਕਿਰਨ ਸ਼ਰਾਫ ਬਾਰੇ ਬਤੀਆ ਕੋਝੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਔਰਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ! ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਰਨ ਸ਼ਰਾਫ ਦੇ ਲਿਬਾਸ 'ਤੇ ਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਰਨ ਸ਼ਰਾਫ ਨੇ ਪੈਂਟ-ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਭਗਤ ਪਹਿਲਾਜ ਨਿਹਲਾਨੀ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਤੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ 'ਬਾਬੂਮੋਸ਼ਾਏ ਬੰਦੂਕਬਾਜ਼' ਉੱਤੇ 48 ਕੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਨਵਾਜ਼ੂਦੀਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਇੰਨੇ ਕੱਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬਚੇਗਾ ਕੀ? ਬਿਦਿਤਾ ਬਾਗ ਮੁਤਾਬਕ, ਜੇ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਜੈ ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਮਾਂ' ਵਰਗੀਆਂ ਹੀ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਹੁਣੇ

ਆਮਨਾ ਕੌਰ

ਹੁਣੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਗਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਇੰਡੀਆ, ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਸੇਨ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 'ਲਿਪਸਟਿਕ ਅੰਡਰ ਮਾਈ ਬੁਰਕਾ' ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਉਤਤਾ ਪੰਜਾਬ' ਉੱਤੇ ਵੀ ਕੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਡਟ ਕੇ ਲੜਿਆ

ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਲਿਆਇਆ। ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਜ ਨਿਹਲਾਨੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜੋਟੀਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ, ਇਕ ਹੋਰ ਮੋਦੀ ਭਗਤ ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਿਰੇਵਾਨ ਅੰਦਰ ਝਾਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਜਤਨਾਇਆ ਕਿ 'ਬਾਬੂਮੋਸ਼ਾਏ ਬੰਦੂਕਬਾਜ਼' ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਤੀਰਾ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਲਈ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਛੱਡਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦਾ ਵੀ ਭਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫਿਲਮ 'ਲਿਪਸਟਿਕ ਅੰਡਰ ਮਾਈ ਬੁਰਕਾ' ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ, ਸਗੋਂ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਉੱਤੇ ਕਮਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾ ਨੇ ਬਤੌਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਲੰਕ੍ਰਿਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਰਾਜਨੀਤੀ', 'ਖੋਇਆ ਖੋਇਆ ਚਾਂਦ', 'ਦਿਲ ਦੋਸਤੀ ਐਟਸਟਰ' ਅਤੇ 'ਅਪਹਰਨ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 2011 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ 'ਟਰਨਿੰਗ 30' ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾ ਨੇ ਹੀ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਲ ਪਨਾਗ ਤੇ ਤਿਲੋਤਮਾ ਸ਼ੇਮੇ ਨੇ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ

ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖੁਦ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤਾ ਨੇ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਹੁਣ 'ਲਿਪਸਟਿਕ ਅੰਡਰ ਮਾਈ ਬੁਰਕਾ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਪਟਕਥਾ ਵੀ ਉਹਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਜੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਕੌਕਣਾ ਸੇਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਤਨਾ ਪਾਠਕ, ਅਹਾਨਾ ਕੁਮਰਾ ਅਤੇ ਪਲਾਬਿਤਾ ਬੋਰਨਾਕੁਰ ਨੇ ਨਿਭਾਏ ਹਨ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਵਿਕ੍ਰਾਂਤ ਮੈਸੀ ਅਤੇ ਵੈਭਵ ਤਲਵਾਦੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ

ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਿਰਫ ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਵਿਚ ਗਾਲ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਕੱਟ ਲਾ ਕੇ ਫਿਲਮ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਲੰਕ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੀਵਾਸਤਵ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਟਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਇਹ ਕੱਟ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਏ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਫਿਲਮ ਅਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਖੂਬ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਜਾਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਟਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ; ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 50-100 ਸਾਲ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸਮਾਜ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਸਰਾਸਰਾ ਧੱਕਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਗਈ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਤਾਰੀਫਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਨੇ 10 ਇਨਾਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਫਿਲਮ, ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਦਿ ਦੇ ਇਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਤਿੰਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨਾਮਾਂ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵੀ ਹੋਈ।

India Palace

Restaurant - Fine Indian Cuisine

4213 Lafayette Rd., Indianapolis, IN 46254

Ph: 317-298-0773

UNDER NEW MANAGEMENT

Open Daily Lunch Buffett 11 am to 3 pm

Dinner

Monday-Friday 4:30 pm to 10 pm

Saturday Dinner 2:30 pm to 10 pm

Sunday Dinner 2:30 pm to 9:30 pm

**Banquet Hall Available
Up to 650 People**

We do private party's & catering at your home or business.

Call, Lakhvir S. Johal

Ph: 317-709-7800

www.indianpalaceindy.com

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Now Open

1480 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327.

Diesel/Gas

Indiana

Exit 137

**ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ
ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ**

ਇਥੇ ਮੰਜਿਆਂ ਉਪਰ ਬੈਠਕੇ ਖਾਓ-ਪੀਓ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੋ...
ਸਵਾਦ ਅਤੇ ਮਾਰਚ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਘਰ ਦੀ...

ਸਹੂਲਤਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਸਸਤਾ ਡੀਜ਼ਲ

Liquor, Beer & Wine

**truck repair,
new showers, scale.**

**Free Buffet
over 100 gallons**

open 6am to midnight

Phone: 765-478-6300

**ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ
ਹੀ ਵਾਜਬ!**

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ

ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ, ਅਮਰੀਕਾ

13ਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ

ਮਿਤੀ 17 ਸਤੰਬਰ 2017 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ (ਸਵੇਰ 9 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ)

(James Logan High School 1800 H Street, Union City, California 94587)

ਲੋਕਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ 1800 ਐਚ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ 94587 ਦੀਆਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕਣ ਲਈ ਦਰਸ਼ਕ ਜੇਮਸ ਲੋਗਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਮ ਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣ

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਸਟਾਰ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ

ਚੜ੍ਹਦਾ ਪੰਜਾਬ ਕਲੱਬ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਲੋਂ
ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਅਤੇ ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ
ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

**ਸਮੂਹ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ
ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ**

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ

ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਲੱਬਾਂ

- * ਬੇ ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ
- * ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ
- * ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸਿਆਟਲ
- * ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਯੂਐਸਏ

ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਰਾਜਾ ਸਰੀਤਸ ਤੇ ਫਰੀਮੈਂਟ, ਸੈਨੋਸੇ ਅਤੇ ਸਟਾਕਟਨ
ਗੁਰੂਪੁਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚਾਰ ਪੜੋਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਕੁਸੈਂਟੇਟਰ

ਅਸਾਡਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਗੰਡਿਆਲ
ਮੇਖਣ ਅਲੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਕਕਰਾਣੀ, ਜਿਧਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਵਿਸ਼ਵ ਕੁੱਕੇ ਸਾਥੀ
ਸਵ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਮੀ
ਕਬੀਰ ਕੋਰ ਨੂੰ ਭਰਦਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਫੱਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਇਹ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਸਮੂਹ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ
ਦੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

**ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ
ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ**

Phone: 510 415 3315,
Email: ashokbhaura@gmail.com

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਉਦਘਾਟਨ

ਪਹਿਲੇ ਦਿਨਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਦੂਜੇ ਦਿਨਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਮੇਖਣ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੂਟ

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ

ਭਾਇਰੋ ਟਰੇਡਿੰਗ ਸਟਾਕਟਨ ਦੇ
ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਖਲ, ਡੇਲੀ ਅਟਵਾਰ 'ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਅਟਵਾਰ

ਪ੍ਰਿਥਾ ਸ਼ਰ. ਗੁਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

ਮੇਖਣ ਸਿੰਘ ਭੋਸ
ਓਅਰਮੈਨ

ਟਿਕਤਾਲ ਸਿੰਘ
ਭਾਖਲ
ਉਪ ਓਅਰਮੈਨ

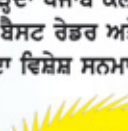
ਭਲਵੀਰ ਸਿੰਘ
ਭਾਖਲ
ਪ੍ਰਧਾਨ

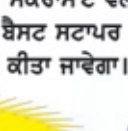
ਪਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭਾਖਲ
ਭਾਇਰੋਕਟਰ

ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ
ਸਰੋਤਾ
ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ
ਮਹਿੰਦੂ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ

ਐਸ ਅਮੋਲਕ ਭੋਰਾ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ 'ਤੇ
ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ

ਮਿੱਠੀ ਅਟਵਾਰ
ਭਾਇਰੋਕਟਰ

ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ
ਸਲਾਹਕਾਰ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸਰੋਤਾ
ਖਜ਼ਾਨਚੀ

ਦਲਵਿੰਦਰ ਪੰਡਾ
ਭਾਇਰੋਕਟਰ

ਨੰਬਾ ਸਿੰਘ ਭਾਖਲ
ਸਲਾਹਕਾਰ

ਦੇਵੀ ਸੋਹਨ
ਸਿੰਘਵਾਂ ਦੇਨਾ
ਭਾਇਰੋਕਟਰ

ਬਾਬਰਾਜ ਸਿੰਘ
ਭਾਖਲ
ਭਾਇਰੋਕਟਰ

ਜਲਵੀਰ ਸਿੰਘ
ਭਾਖਲ
ਭਾਇਰੋਕਟਰ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ
ਭਾਖਲ
ਭਾਇਰੋਕਟਰ

ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਭਾਖਲ

ਕਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਖਲ
ਭਾਇਰੋਕਟਰ

ਕਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਖਲੀ
ਸਲਾਹਕਾਰ

ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸਲਾਹਕਾਰ